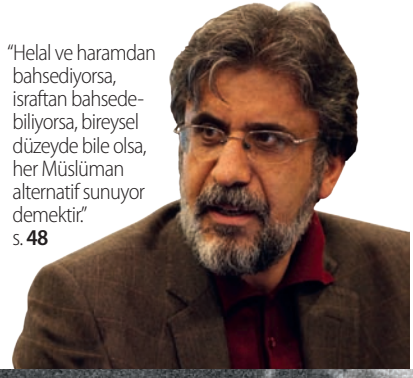

Perspektif

AYLIK HABER-YORUM DERGİSİ

MART 2013 | YIL 19 | NR./SAYI 219

"Helal ve haramdan bahsediyorsa, israftan bahsedebiliyorsa, bireysel düzeyde bile olsa, her Müslüman alternatif sunuyor demektir."
s. 48

İslam'ın En Verimsiz Okuma Biçimi: Selefilik

Mehmet Ali Büyükkara
ile Çağdaş Selefi Akımlar
Üzerine s. 28

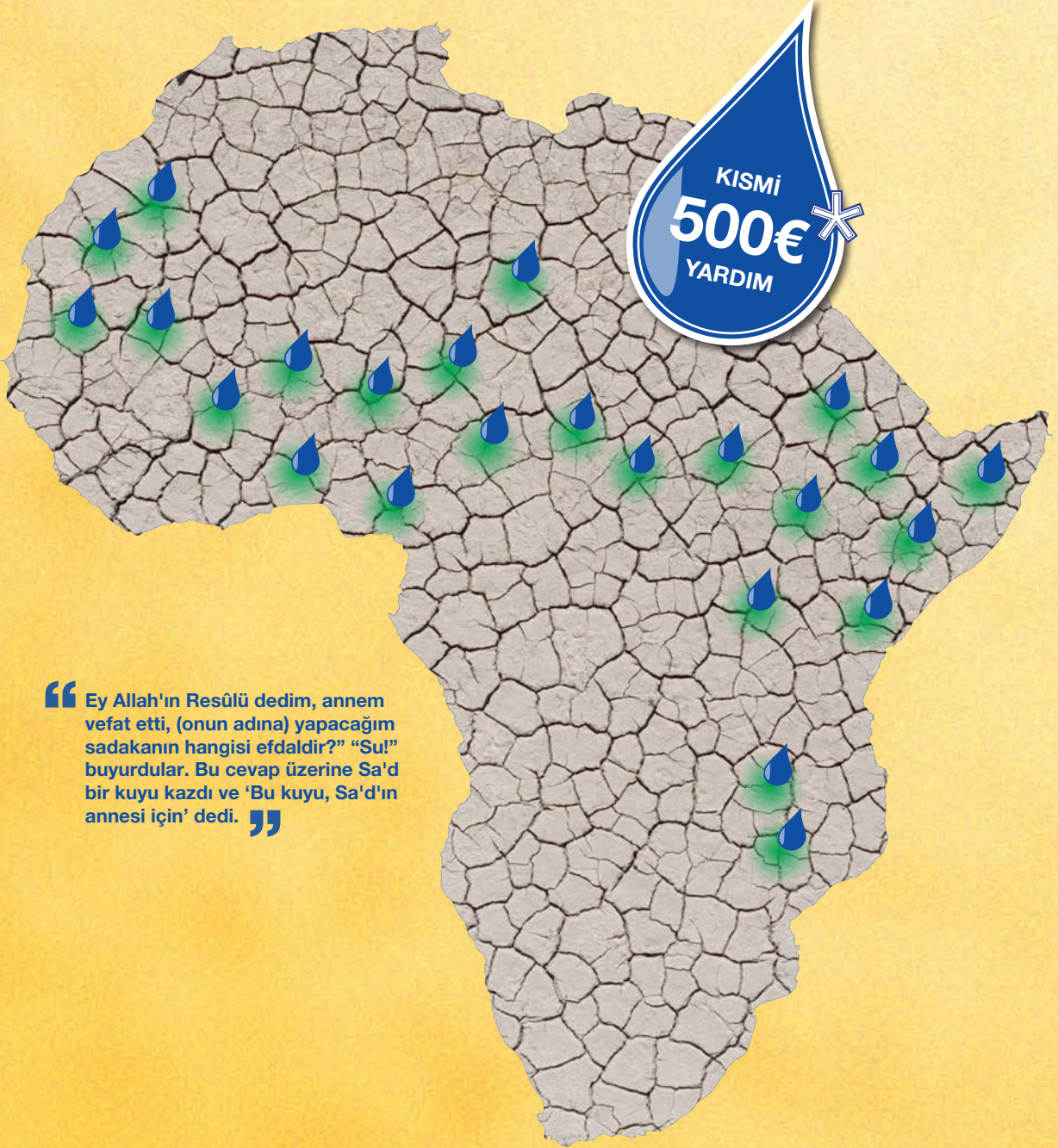
Belçika'dan Müslümanları
Tedirgin Eden Bir Uygulama:
Başörtüsü Yasağı s. 16

Hollanda
İmam Eğitimi Programını
Sonlandırıyor s. 14

“Susuz Yüreklerle Su Serpin!”

IGMG Sosyal Yardım Derneği **Su Projesi**

“ Ey Allah'ın Resûlü dedim, anem vefat etti, (onun adına) yapacağım sadakanın hangisi efdaldır?” “Su!” buyurdular. Bu cevap üzerine Sa'd bir kuyu kazdı ve 'Bu kuyu, Sa'd'ın annesi için' dedi. ”

Mazlum ve Mağdurlar için El Ele

* Su Kuyusu projesine 500€ ve üzerinde destek olanlar isimlerini kuyuya yazdırabilir.

Hesap sahibi (Kontoinhaber): IGMG Hilfs- und Sozialverein e. V.
Banka (Name der Bank): Kreissparkasse Köln
Banka Kodu (BLZ): 370 502 99
Hesap No. (Konto-Nr.): 0184273164
Amaç (Verwendungszweck): Su kuyusu, [Adresiniz]

Almanya dışından havale (Auslandsüberweisung):
IBAN: DE 7537 0502 9901 8427 3164
BIC: COXSDE 33

IGMG Sosyal Yardım Derneği
Boschstraße 61-65
D-50171 Kerpen

T: +49 2237 92942-15
F: +49 2237 92942-42
E: suprojesi@hasene.de

f t You Tube /haseneorg

www.hasene.org

*Selamların
en güzeli ile*

Çağdaş Selefizm Çıkmazı

Selefizm Avrupalı Müslümanlar olarak bizler için oldukça popüler bir konu, daha önce olmadığı kadar güncel. Geçmişte neredeyse sadece ihtisas sahibi çevrelerin haberdar olduğu bu (çağdaş) akımdan artık hemen hepimiz haberdarız. Ve ne yazık ki, yüzlerce yıldan beri İslam tarihindeki münferit yorumlardan biri olarak görülen akım, son dönemlerde sadece radikalizm ve terörle birlikte anılır oldu. Dolayısıyla Müslüman olmayanlar kadar, Müslümanlar için de artık olası tüm olumsuz çağrışımları bünyesinde barındır bir duruma geldi. Şimdiye dek İslam dünyasındaki farklı akım ve mezhepler arasındaki sıradan bir akım ya da uç bir yorum olarak değerlendirilen selefiliğin bugün ekstremizm ve terör olayları ile anılmasında, onu “sıradan” Müslümanlar üzerinde bir tahakküm aracı olarak kullanmak isteyen istihbarat birimleri kadar, fanatikleşmiş ya da bilinçsizce oyuna gelen Müslümanların da ciddi payı var kuşkusuz. Gelinen noktada ise yapılabilecek en önemli şey, İslam tarih ve geleneğine daha derinlemesine vakıf olmak ve marjinal grupların satihiliğini ve basitliğini idrak ederek özellikle genç nesillerin heyecanından faydalanmak isteyen art niyetli odakların aleti olmamaktır.

Özetlemeye çalıştığım bütün bu endişe ve çarpık bakış dolayısıyla selefiliği bu sayımızın dosyası olarak belirledik. Doç. Dr. Salih Aydın selefiliğin tarihi serüvenini ayrıntılı olarak kaleme aldı, Osnabrück Üniversitesinden Prof. Dr. Abdurrahim Kozalı Avrupa özelinde konunun kimi yönlerine işaret etti. Çağdaş İslami akımlar ko-

nusunda en önemli otoritelerden biri kabul edilen Prof. Dr. Mehmet Ali Büyükkara ile yaptığımız söyleşide selefiliği çeşitli yönleriyle ele aldık. Yusuf Aydın ise Avrupa özelinde selefist akımların istihbarat örgütlerince geçmişte nasıl kullanıldığını ortaya koymaya çalıştı. Mevcut marjinal grupların ağına düşen “naif” gençlerin artık sadece Doğulu ülkelerden gelen göçmenler olmadığını, Alman Müslümanların da giderek daha sık “kandırıldığını” ve bu durumun sebeplerini Wolfgang Schmidt’in eserine atıfla Selçuk Çiçek kaleme aldı.

Geçtiğimiz ayın gündemi de Müslümanlar açısından yine oldukça yoğundu, bir yandan İsveç’in başkenti Stockholm’un banliyölerinden Fittjåda ülkenin tek minareli camii’nde ezan okunmasına izin verilmesi gibi kimi gelişmeler Müslümanlarda memnuniyet uyandırırken, diğer yandan onlarca yıldır Belçika’da yaşayıp dini bir vecibe olarak başörtüsünü muhafaza eden Müslüman öğrenci ve öğretmenlere getirilen ve yaygınlaştırılmak istenen başörtüsü yasağı üzüntü verici ve haksız bir gelişme olarak tarihteki yerini aldı. Hollanda’da ise büyük umutlarla 2006 yılında başlatılan ve İslami cemaatlerin de alınan kararlarda belirleyici olduğu İmam Eğitim Programı’nın 2018’de sonlandırılma kararı alınması hayal kırıklığına yol açarken, imam eğitiminin devamına yönelik yeni çözüm yolları için başlatılan süreç Hollandalı Müslümanların geleceğe dair ümitvar olması adına önemli bir gelişmeydi.

Bir dahaki sayımızda görüşmek ümidiyle...
Kalbî selamlarımla

» MUSTAFA YENEROĞLU

GÜNDEM

8 "Orta Kesimin Aşırılığı" Neden Güvenlik Tedbirleri Kapsamına Alınmıyor?

Güvenlik kurumları, Müslümanların kendi kendilerine nasıl yardım edebileceklerine ve her türlü sorunu çözebileceklerine dair bir reçeteye sahipken, iş aşırı sağcılığa ve kültürel ırkçılığa geldiğinde bu sözde mükemmel çözümleri toplumun çoğunluğuna uygulamak nedense hiç kimsenin aklına gelmemektedir.

GÜNDEM

10 Toplumsal Ahlakı Muhafazaya Çalışmak, Ayrımcılık Yapmak mıdır?

Aile kurumunun korunması hilafına, evlilik dışı ve eşcinsel ilişkilere dair anayasa mahkemelerince alınan kararların ahlaki ve fitri olup olmadığını, azınlık olarak bu toplumların bir parçası olan bizlerin ya da içinde yaşadığımız toplumun çoğunluğunun dini inançlarına uygun olup olmadığını sorguladığımızda ayrımcılık mı yapmış oluyoruz?

GÜNDEM

14 Hollanda İmam Eğitimi Programını Sonlandırıyor

Camilerde dini hizmetlerin profesyonelce yerine getirilmesi için, uzun tartışmalardan sonra açılmıştı "imam eğitimi" programı. Dönemin Uyum Politikalarından Sorumlu Devlet Bakanı bayan R. Verdonk kararın alınmasındaki en önemli unsur olmuştu. Ve bu girişim sonucunda, Faslı, Sürinamli ve Türkiye kökenli İslami örgütlerin de katılımı ile başlanmıştı imam eğitimine. İşaret etmek için tek bir olay yeterli olmaktadır.

16

GÜNDEM

Belçika'dan Müslümanları Tedirgin Eden Bir Uygulama: Başörtüsü Yasağı

Başörtüsüne müsamaha gösteren okul müdürlerine karşı da ultimatum içeren başörtüsü yasağı genelgesi birçok okulda hemen yürürlüğe girmek üzere tüm öğretmenlere ulaştırıldı. Uzmanlar hedefin, en geç Eylül 2013 tarihine kadar devlet okullarında başörtülü öğrenci ve öğretmen bırakmamak olduğunu belirtiyor.

18

GÜNDEM

Zengin Dünyanın Yoksul Çocukları

Almanya genelinde 2 milyon 457 bin çocuğun yoksulluk sınırında yaşadığının altı çiziliyor. Verilere göre Almanya'da yaşayan çocukların %18,9'u yoksul ya da yoksulluk sınırında yaşıyor.

20

DOSYA

İslam'ın En Verimsiz Okuma Biçimi: Seleflilik

İslam düşünce tarihinde Selefiye adı geçmişte ve günümüzde kullanılmakla beraber, aslında bu isimde muayyen bir mezhep yoktur. Nasıl ki re'yciler adında muayyen bir mezhep olmayıp, re'yci mezhepler varsa, Seleflilik de, bir mezhepten daha genel olarak bir yöntem, yaklaşım tarzı ve anlayıştır.

26

D O S Y A

Gelene Ek Olamayan Çağdaş Bir Akım: Selefizm

Bugün, başta selefistler olmak üzere aşırı olarak nitelenen akımların mensupları, ancak ciddi ve derin bir gelenekle tanıştıklarında ve bunu içselleştirdiklerinde içinde buldukları marjinal grupların sathiliğini ve basitliğini idrak edecek ve böyle bir anlayıştan vazgeçeceklerdir.

28

D O S Y A

Mehmet Ali Büyükkara ile Çağdaş Selefi Akımlar Üzerine

36

D O S Y A

İstihbarat Hormonlu Selefizm

Selefizmi “İslamcılık” başlığı altıSelefizmi “İslamcılık” başlığı altına yerleştirerek bir taraftan korkunç cinayetlerin ve uluslararası terörizmin İslam ve Müslümanlarla bağdaştırılarak tanımlaması, yine aynı başlık altında İslami cemaatlerin “dini ve kültürel kimliği güçlendirme” faaliyetlerini sayması istihbarat birimlerinin anayasal hakları gözardı ederek sınırsız bir alanda “önleyici tedbir politikası” belirleyip hem siyasete hem de İslami cemaatlere tanım ve strateji dayattıkları kamuoyu tarafından gözardı edilen bir gerçektir.

D O S Y A

40 Almanya’da “Kim, Neden Radikalleşiyor?” Sorusu

Almanya’da doğup büyümüş olan ve adları silahlı örgütlerle anılan bireyler hangi sosyal ve psikolojik etkenlerden ötürü bu radikal örgütlere katılıyor? “Radikalleşme süreci” olarak tabir edilen bu sürece devlet kurumlarınınca nasıl bakılıyor?

D Ü N Y A

44 Timbuktu’da Silinen Tarih ve Medeniyet Hafızamız

Timbuktu’da yıkılan sadece türbeler değil, yakılanlar ise birkaç eski kitaptan ibaret değildir, yok edilen Sahra Müslümanlarının asırlarca muhafaza ettiği tarih ve medeniyet hafızasıdır.

D Ü N Y A

46 Mali; Küresel Güçlerin Meydan Muharebesi

ABD’nin Fransa’nın Mali operasyonuna destek vermesi Çin’e karşı bir hamle olarak değerlendirilmektedir.

D Ü N Y A

48 Akif Emre ile Ortadoğu ve İslam Coğrafyası Üzerine

P O R T R E

56 Ayşe Şasa

Hayatı hakikat arayışı ile geçmiş bir sufinin portresi...

3 Önsöz

4 İçindekiler, Künye

6 Gündemden Kısa Kısa

58 Kitap Tanıtımı

GÜNDEM DEN KISA KISA

İsveç'te Ezan Okunmasına İzin Verildi

★ 24 Ocak 2012'den bu yana İsveç'in Botkyrka şehrindeki Fittja Ulu Cami'nin minarelerinden cuma günleri ezan okunması için sürdürülen gayret olumlu sonuçlandı. İslam Kültür Derneği Başkanı İsmail Okur tarafından geçen sene yapılan izin başvurusunu tartışmak için bir araya gelen meclis üyeleri tarafından izin karara bağlandı. Yabancı karşıtı parti (Sveriges Demokraterna)'nin meclis üyeleri Osten Granberg ve Robert Stenkvist, açıktan ezan okunarak, İslam dininin propagandasının yapılacağını savunurken, diğer partilerin üyeleri, ezan izni verilmesi görüşünü destekledi ve İsveç'in din özgürlüğüne verdiği önemi anlattı. Emniyet müdürlüğünden de izin aldıktan sonra, Mart ayının sonunda caminin minaresinden ilk ezanın okunması bekleniyor.

St. Petersburg'un Tarihi Çarşısı Apraksin Dvor'da Cami Baskını

★ Rusya güvenlik güçleri tarafından Orta Asya ve Kafkas göçmenlerin yoğun olarak çalıştığı St. Petersburg'un merkezindeki tarihi Apraksin Dvor Çarşısı'nda gerçekleştirilen baskında çoğunluğu Tacik, Azeri ve Özbek uyruklu Müslüman vatandaş göz altına alındı. Çarşıda bulunan Cami'ye Müslümanların ibadet yaptığı sırada gerçekleştirilen baskında yaklaşık 700 kişinin gözaltına alındığı fakat birçoğunun yeniden serbest bırakıldığı bildirildi. Uzun süredir Kuzey Kafkasya bölgesinden gelebilecek bir terör tehlikesinden şüphelendiklerini belirten Rus güvenlik makamları, terör propagandası ve devleti tehdit eden aktivitelerde buldukları gerekçesiyle gözaltına alınan Müslümanların ayrıca oturma izinlerinin de kontrol edileceğini ve geçerli ikamet izni olmayanların sınırışı edileceğini bildirdiler.

Çifte Vatandaşlık Tartışmaları Yine Gündemde

★ Bu sene 23 yaşını dolduran ve çifte vatandaşlığa sahip olan gençler, 2000 yılında uygulamaya giren "Optionsregelung" adlı düzenlemeden dolayı zor durumda kalabilecek. Düzenleme, 1990'dan sonra Almanya'da doğup büyüyen çocuklara sınırlı süreli çifte vatandaşlık imkanı tanıyor, 23 yaşına kadar karar vermeyen gençler ise Alman vatandaşlığını kaybediyor. Alman hükümetinin verdiği bilgilere göre, bu yıl içinde yaklaşık 3 bin 300 gencin vatandaşlık konusunda tercih yapması gerekiyor. 2018'de bu sayının 40 bine ulaşacağı tahmin ediliyor. Çifte vatandaşlık sistemi, siyasi parti temsilcileri tarafından da tartışılıyor. Hükümet sözcüsü Steffen Seibert, Başbakan Angela Merkel'in de çifte vatandaşlığa karşı çıktığının altını çiziyor. Öte yandan Alman Sosyal Demokrat Parti (SPD) Federal Meclis Grup Başkanı ve eski Dışişleri Bakanı Frank Walter Steimeier, bu yılın Eylül ayında yapılacak seçimlerden sonra çifte vatandaşlığın yolunu açmak istediklerini belirtiyor.

Amerika'nın İlk İslami Koleji: Zaytuna College

★ Amerika'da faaliyet gösteren ilk İslam Koleji Zaytuna College'in kurulduğu dönemde Amerika'da o zamana kadar Müslümanların İslam tahsili yapabilecekleri bir üniversiteleri yoktu. Sloganı "İslam ve Amerika'nın buluştuğu nokta" olan kolej, Hamza Yusuf ve Zaid Şakir tarafından hayata geçirildi. Şakir çalışmaları hakkında, "böyle bir kolej bu ülkede bizim de mozaikte yerimizi almamızı sağlayacak ve kendi alimlerimizi kendimiz yetiştireceğiz" ifadelerinde bulunuyor. California Eyaleti'nin Berkeley şehrinde faaliyetini sürdüren kolejin en büyük gayelerinden biri İslam'ın Amerika'da yerleşmesini sağlamak ve Amerika'da doğmuş, Amerika'nın şartlarını bilen imamlar yetiştirmek. Farklı ülkelerden gelen ve farklı ırklara mensup olan öğrenciler kolejde, İslam Hukuku, Teoloji ve Arapça'dan oluşan üç ana bölümden istediklerini seçebiliyorlar.

Hauptallee
Moscheestraße

Integration

Radikalisierung und islamistischer
Extremismus - Materialien des
brandenburgischen Verfassungsschutzes

“Orta Kesimin Aşırılığı” Neden Güvenlik Tedbirleri Kapsamına Alınmıyor?

Güvenlik kurumları, Müslümanların kendi kendilerine nasıl yardım edebileceklerine ve her türlü sorunu çözebileceklerine dair bir reçeteye sahipken, iş aşırı sağcılığa ve kültürel ırkçılığa geldiğinde bu sözde mükemmel çözümleri toplumun çoğunluğuna uygulamak nedense hiç kimsenin aklına gelmemektedir. Hâlbuki çok sayıda araştırma göstermektedir ki, toplumun orta kesiminde aşırı tutumlar giderek artmakta ve kökleşmeye doğru ilerlemektedir.

» MUSTAFA YENEROĞLU
myeneroglu@igmg.org

Müslümanları topyekün güvenlik konusu, hatta sorunu yapma çabalarında herhangi bir değişme görülüyor. Ne İslami cemaatlerin “Güvenlik Ortaklığı İnisiyatifinden” ayrılmaları, ne de siyasi partilerden gelen eleştiriler Almanya’nın İslam politikasının, devlet güvenlik politikasının bir alt kategorisi olarak görülmesi ve yürütülmesinde herhangi bir değişiklik getirmiştir. Bu tutum, sadece belli bir siyasi kanadı temsil eden kişilere mahsus değildir. Muhalefet partileri de, seçimleri kazanıp hükümet olduklarında, seçim öncesi yaptıkları eleştirileri seçim sonrası unutmakta ya da hatırlamak istememektedir. Muhalefet partilerinin federal hükümete karşı sergiledikleri eleştirel tutumlarının, kendilerininin hükümet olduğu bir eyaletlerde bu tutumlarına aykırı bir şekilde statükoya uygun davranmaları gerçeği muhalefetin sergilediği bu tezata örnek gösterilebilir.

Netice itibariyle, İslam ve entegrasyon politikasını yine Anayasayı Koruma Daireleri belirlemektedir.

Almanya'nın tüm eyaletlerindeki güvenlik kurumlarınca, Müslümanların kendisine uymaları beklenen tedbir çalışmaları uygulanmaktadır. Burada takip edilen strateji ise Anayasayı Koruma Dairesi tarafından belirlenmekte olup kurumun benimsediği "aşırılığa karşı tedbir olarak entegrasyon" anlayışı çerçevesinde yürütülmektedir. Güvenlik kurumlarının kendi ifadelerine göre, üzerlerinde odaklandıkları Müslümanlar "grubunda" genel olarak aşırılık ve terör tehlikesi bulunmaktadır. Böylece, "Müslüman olmak", prensip olarak radikalleşme ve hatta teröre kaymaya sebep olabilecek belirtiler içermektedir. Homojen bir grup olarak gösterilmek istenen Müslümanlar, bu anlayışa göre, doğalarında olan bir aşırılığa meyletme niteliğine ve tehlikesine (!) sahiptirler.

Bu bağlamda, son on yıldır Almanya'nın İslam politikasını belirleyen radikalleşme senaryosu şu şekilde özetlenebilir: Modernleşmemiş dindarlık > entegrasyon eksikliği > paralel toplum oluşumu > aşırılığa > "islamizme" meyletmek > terörizme kaymak. Bu bakımdan, Brandenburg Eyaleti Anayasayı Koruma Dairesi'nin yayınının kapağında, güvenlik kurumlarının benimsediği mantıkla uyumlu olarak, Cami Sokağı'nın (Moscheestrassé'nin) entegrasyona mani olduğu, aşırı tutumlar ve terörizm meydana getirebileceği, bu yüzden Müslümanların, entegrasyonu sağlamak için Ana Cadde'ye ("Hauptallee"ye) yönelmeleri gerektiği gibi ifadelerin bulunması ve böyle bir fotomontajın kullanılması kimseyi şaşırtmamalıdır. Zira burada bilinçli olarak "Moscheestrassé" ve "Hauptstrassé" sokak isimleri/tabelaları arasında bir tezat kurgulanmaktadır. (<http://www.verfassungsschutz.brandenburg.de/cms/detail.php/bb1.c.191882.de>).

Dahası, Müslümanları da bizzat bu "tedbir çalışmaları" için kazanmak amacıyla, bu çalışmaların onların da güvenliğini sağlamak için yapıldığı öne sürülmektedir. Nitekim uygulama çerçevesinde kullanılan ifadelerle göre; ancak Müslümanlar da bu uygulamalara katılırlarsa "Almanya'daki büyük çoğunluğu barışsever olan Müslümanların da çıkar ve itibarları" korunabilirmiş ve bu bakımdan Müslümanlar, özellikle dinî cemaatler temsilciliğinde, söz konusu tedbir çalışmalarının yapılabilmesi için iç yapılarını güvenlik kurumlarına açmayı kendilerinin bir mükellefiyeti olarak görmelilermiş (!).

Ancak, güvenlik kurumları, Müslümanların kendi kendilerine nasıl yardım edebileceklerine ve her türlü sorunu çözebileceklerine dair böyle bir reçeteye sahipken, iş, aşırı sağcılığa ve kültürel ırkçılığa gelince bu

sözde mükemmel çözümlerini toplumun çoğunluğuna uygulamak nedense hiç akıllarına gelmemektedir. Hâlbuki çok sayıda araştırma göstermektedir ki, toplumun orta kesiminde aşırı tutumlar giderek artmakta ve kökleşmeye doğru ilerlemektedir ve Federal İçişleri Bakanı ve güvenlik kurumlarının haricinde, Breivik veya neonazilerde bulunan ırkçı stereotiplerin endişe verici bir seviyede nüfusun güya ılımlı kesimlerinde yerleşik olduğunu hiç kimse inkar etmemektedir.

Bu noktada sorulması gereken soru ise şudur: Beden böyle bir hâl alan kamu, tedbir uygulamalarına dahil edilmemekte ve temsilcileri güvenlik ortaklığı kurmak için "dave" almamaktadır? Onlar da kendi itibar ve güvenliklerinin korunması için tedbir programlarına katılabilirler, içişleri bakanlıklarıyla birlikte güvenlik inisiyatifleri başlatabilirler ve bu çerçevede kendi iç yapılarını bu tür uygulamalar için açabilirler. Örneğin kiliseler polis teşkilatı bünyesindeki devlet güvenlik birimine (Polizeilicher Staatsschutz) cami cemiyetlerinden telep edildiği gibi, güven oluşturan kişiler (Vertrauensleute) gösterebilirler, nizamı koruma partnerlikleri (Ordnungspartnerschaften) gibi faaliyetlere katılıp bazı cami cemiyetlerinin gururla taşıdıkları gibi ödüller alsalar iyi olmaz mı?

Madem ki Müslümanlar için hazırlanan bütün bu tedbirler toplumun çoğunluğu nezdinde stereotipler üretmiyor, ırkçılık etkisi yaratmıyor ve dost-düşman ayırımı yapmaktan kaçındırıyor, öyleyse neden bu tedbirler toplumun merkezindeki sağcı ve ırkçı aşırı eğilimler bağlamında kamunun çoğunluğuna da uygulanmıyor?

"Ennepe-Ruhr-Kreis Bölgesinde Polis ve Müslümanlar" adını taşıyan ve DİTİB'in de katılmış olduğu çalışma grubu, eyalet hükümeti tarafından 2011 Yılı İç Güvenlik Ödülü aldı.

Toplumsal Ahlakı Muhafazaya Çalışmak, Ayrımcılık Yapmak mıdır?

» MUHTEREM DİLBİRLİĞİ
dilbirligi@yahoo.com

Bir yandan Türkçe yayınlanan gazetelerde boy boy, bakıcı/koruyucu ailelere verilen Türkiye kökenli göçmen çocuklardan bahsedilirken, diğer taraftan da, Alman ve Avrupa medyasında eşcinsel çiftlerin birlikte evlat edinmesi, evlilik dışı ilişkilerden dünyaya gelen çocukların babaları ile olan münasebetleri ve bunlarla ilgili yasal düzenlemeler, mahkeme kararları yer alıyor. Bir taraftan, milli, dini ve ahlaki duygularla, çocuklarımızın farklı dinlere ve milletlere mensup bakıcı ailelere verilmesi meselesine odaklanıp buna karşı çıkarken, diğer taraftan, içerisinde yaşadığımız toplumun aile kurumunda yaşanan sarsıntıyı görmezden geldiğimizi farkedemiyoruz.

Her ne kadar aslında bizlerin doğrudan problemi gibi görünmese de ve bizi ilgilendirmediğini düşünsük de, evlilik dışı dünyaya gelen çocukların babaları ile münasebetleri ve aynı cinsten bireylerin (eşcinsellerin) Almanya'da evlenmeleri ya da eşcinsellerin birlikte evlat edinmeleri tartışmaları, içinde yaşadığımız toplumun bir parçası olmamız sebebiyle aslında bizi de yakından ilgilendiriyor.

Bu bağlamda, ilkin evlilik dışı olarak dünyaya gelen çocukların babaları ile ilişkilerini düzenleyen yasayı ele alalım. Alman Anayasası evlilik ve aileyi devletin özel koruması altına alırken (Alman Anayasası'nın 6. maddesinin 1. paragrafı uyarınca ve aynı maddenin 5. paragrafında), toplumsal açıdan istisna olan bir duruma işaret ederek, evlilik dışı doğan çocukların haklarının yasal güvence altına alınması gerektiği hususuna da işaret etmiştir. Bu bağlamda, toplumun tarihten gelen genel yapısına dikkat çekmek maksadıyla, benzer düzenlemelerin Weimar Anayasası'nda da yer aldığını belirtelim.

Esas olan ve toplumun geneli açısından ahlaki olarak kabul edilen olgu, aile kurumunun muhafazası ve bu kurumun temeli olan evlilik ve nikahtır. Bu açıdan, aile kurumunun korunması ve evliliğin teşviki dünyadaki bütün anayasalarla da güvence altına alınmıştır. Ancak içinde yaşadığımız toplumlarda, maalesef istisna olan kimi durumlar

Aile kurumunun korunması hilaflına, evlilik dışı ve eşcinsel ilişkilere dair anayasa mahkemelerince alınan kararların ahlaki ve fitri olup olmadığını, azınlık olarak bu toplumların bir parçası olan bizlerin ya da içinde yaşadığımız toplumun çoğunluğunun dini inançlarına uygun olup olmadığını sorguladığımızda ayrımcılık mı yapmış oluyoruz?

genişleyerek, genelin yerini almakta, herkes için giderek normalleşmektedir. Ve meseleye bu açıdan bakınca, anayasalarda evlilik ve aile kurumu güvence altına alınmakla birlikte, insanlığın ortak tarihi süreci içerisinde gayr-ı ahlaki olarak kabul gören evlilik harici birlikteliklerin ve bu birlikteliklerin neticeleri artık daha sık görülür hale gelmektedir. Örneğin, Almanya'da sadece 2011 yılı istatistiklerine göre, evlilik dışı (unehelich) doğan çocukların sayısı 225 bindir. Bu rakam, Almanya'daki toplam doğum oranının % 34'üne tekabül etmektedir. Evlik dışı doğum oranının, toplam doğumlar içindeki yeri ise, Almanya'nın doğu eyaletlerinde % 61'e kadar çıkmaktadır.

Rakamların şaşırtıcılığı ve oranların büyüklüğü, meselenin ahlaki boyutunu tartışmadan bir kenara itmemizi, daha acil görünen, bu çocukların hukuki hakları meselesini ele almamız gerekliliğini bize dayatmaktadır. Geline nokta artık ahlaki bir sorumluluk olarak kendini toplumun geneline dayatan, bu ilişkilerin ahlaki boyutunu tartışmak değil, her yıl evlilik dışı doğan bu kadar çocuğun haklarını ve tabi olacakları hukuku düzenleme gerekliliğidir.

Nitekim, Starssburg'taki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de, 3 Aralık 2009'da verdiği kararla, evlilik dışı doğan çocuğu ile kontak kuramayan babanın, aile hayatı prensiplerine aykırı olarak, ayrımcılığa (Diskriminierung) uğradığı kararına varıp, bu durumda olan babaların haklarını destekleyici şekilde bir karar almıştır. Bu kararın akabinde, Almanya Anayasa Mahkemesi de, evlilik dışı doğan çocuklarda babanın çocuğu ile ünsiyet kurmasını engelleyen BGB'nin (Alman Medeni Kanunu) ilgili hükümlerini Alman Anayasası'na aykırı bularak iptal etmiştir. Ve son olarak Alman hükümeti bir kanun tasarısı hazırlamış bulunmaktadır: BGB'de değişiklik yapan ve evlilik dışı

doğan çocukların babalarıyla ünsiyet kurmasının kolaylaştıran bu yasa 31.01.2013 tarihinde Federal Parlamento tarafından da kabul edilmiş ve kanun olarak yürürlüğe girmiştir. Ve bu yasa ile birlikte, evlilik dışı dünyaya gelen çocuklarla, evlilik içerisinde dünyaya gelen çocukların sosyal durumlarının, Weimar Anayasası'ndan beri ilk defa eşitlendiği uzmanlar tarafından belirtilmektedir. Aslında bütün bu ifadeler, evlilik dışı dünya gelen çocuklara bakışın ve bu tür ilişkileri hoş görmeyen bir ahlaki direncin, içinde yaşadığımız Alman toplu-

munda yüz yıllık bir süreç içerisinde nasıl değiştiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Hristiyan ya da Müslüman, toplumun önemli bir kısmı için, 31 Ocak 2013 tarihinde kabul edilen ve evlilik dışı doğan çocukların babalarıyla ilişkilerini düzenleyen yasaya rağmen, bu tür ilişkilerin normal ve ahlaki olduğunu söylemek mümkün değildir.

Yasanın içeriği uzman hukukçuların konusudur. Sosyal anlamda bizi ilgilendiren ise, ahlaki açıdan toplumun geneli için tartışmalı olan bir problemin neticesi olarak ortaya çıkan problemlerin çözümüne yönelik hukuki düzenleme yapılmasının ahlaki olup olmadığı sorusudur.

Almanya'da gündemimizi bu konular işgal ederken, bizi çok yakından ilgilendiren bir başka haber Avrupa'nın genelinde ve Türkiye kamuoyunda gündem oluşturdu; Hollanda'da yıllar önce eşcinsel bir çiftle "Pflegerkind" olarak verilen bir Türkiye göçmeni çocuğun durumu Türk kamu kurumlarının da devreye girmesiyle tüm Avrupada haber oldu. Ve konu bizler tarafından tartışılırken, 18 Şubat 2013'de Strassburg'ta AİHM'de görüşülen bir davada ve 19 Şubat 2013'de ise Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nde görülen bir davada eşcinsel çiftlerin birlikte evlat edinmesine (Sukzessivadoption) onay verildi. Hatta, bu karar ile birlikte, eşcinsel

Anayasa dahil tüm normlar geçerliliğini tüm toplum için temel bir normdan alır. Temel normun geçerliliği ise siyaset, ahlâk ve dine dayanır.

çiftlerin de doğrudan evlat edinebileceği yorumları yapıldı.

Strassburg AİHM mahkemesi, verdiği kararda, eşcinsel çiftlerin, birlikte evlat edinmesine Avusturyadaki mevcut yasalar çerçevesinde imkan tanınmadığını ve farklı cinsten çiftlerle kıyaslanınca, bunun ayrımcılığa (Diskriminierung) yol açtığını belirterek, tüm Avrupada eşcinsellerin evlat edinmesine imkan tanıma yolunu açtı.

Alman Anayasa Mahkemesi ise, bir gün sonra vermiş olduğu kararda, Strassburg AİHM kararı paralelinde bir karar vererek, aynı cinsten olanların birlikte evlat edinmelerinin Alman Anayasası'na aykırı olmadığını ve bu hususta yasak koyan kanunların, anayasa ile bağdaşmadığını onaylamış oldu. Gelinek noktada ise, hükümetin 2014 yılının Haziran ayı sonuna kadar yeni bir yasal düzenleme yapması beklenmekte.

Sonuç itibarıyla, iki karar da, eşitlik ve insan hakları adına (!), eşcinsel birliktelikleri, normal, fitrata uygun olan farklı cinsten (kadın ve erkeğin) bireylerin, fitrata uygun olarak çoğalmak için evlenip yuva kurduğu aile kurumuyla eş tutarak -bu şekilde ifade edilmese dahi- toplumun çekirdeği olan aile kurumunun tümüyle çökmesinin yolunu açmaktadır. Evlilik dışı doğan çocukların babaları ile kişisel ilişkilerini düzenleyen yasanın sonuçları da aynı şekilde orta ve uzun vadede evlilik kurumunun korunmasına zarar verecektir.

Geçtiğimiz günlerde vefa eden ünlü hukukçu R.M.Dworkin'e göre ahlak ve hukuk ayrılmazdır. Bir başka hukuk felsefecisi Duguit'e göre; hukuk kaynağını, toplumu meydana getirenlerin kolektif şuurundan alır. Aynı şekilde, filozof Kelsen'e göre de, anayasa dahil tüm normlar geçerliliğini tüm toplum için temel bir normdan alır. Temel normun geçerliliği ise siyaset, ahlak ve dine dayanır. İslam'ın ve diğer semavi dinlerin, tamamen insan ve yaratılışa aykırı bu yeni duruma bakışı ise bellidir.

AİHM ve Alman Anayasa Mahkemesi hukukçuları, eşitlik (Gleichstellung) ve ayrımcılık yasağına (Diskriminierungsverbot) karşı olduklarına dayanarak kararlarını verirken, aile kurumu açısından mevcut olan ahlaki ve dini değerleri görmezlikten gelmekte, eşitlik ve ayrımcılık yasağını hukuk kuralları açısından dikkate alınacak yeni değerler manzumesi olarak önümüze koymaktadır. Şimdi toplumun bir parçası olan bizlerin bu değerler manzumesini, sırf hukuki olduğu için ahkali de bulmamız ve kabul etmemiz mi gerekir?

Son olarak, tekrar başa dönüp şu soruyu soralım: Aile kurumunun korunması hilafına, evlilik dışı ve eşcinsel ilişkilere dair anayasa mahkemeleince alınan kararların ahlaki ve fitri olup olmadığını, azınlık olarak bu toplumların bir parçası olan bizlerin ya da içinde yaşadığımız toplumun çoğunluğunun dini inançlarına uygun olup olmadığını sorguladığımızda ayrımcılık mı yapmış oluyoruz?

Hollanda İmam Eğitimi Programını Sonlandırıyor

» RAŞİT BAL*
rasit.bal@inholland.nl

Camilerde dini hizmetlerin profesyonelce yerine getirilmesi için, uzun tartışmalardan sonra açılmıştı "imam eğitimi" programı. Dönemin Uyum Politikalarından Sorumlu Devlet Bakanı bayan R. Verdonk kararın alınmasındaki en önemli unsur olmuştu. Ve bu girişim sonucunda, Faslı, Sürinamli ve Türkiye kökenli İslami örgütlerin de katılımı ile başlanmıştı imam eğitimine.

2006 yılında, dönemin uyum bakanının yoğun ısrarıyla, meslek yüksek okulu Inholland bünyesinde "Hollanda'nın kendi imamlarını" yetiştirmek için açılan program 2018 yılında tamamen sonlandırılacak. Eğitim programının sonlandırılma gerekçesi ise Inholland Meslek Yüksek Okulu'nun içinde bulunduğu "mali sıkıntılar". Inholland'ın mütevelli heyetinin yaptığı açıklamaya göre, Inholland son senelerde ciddi mali kısıtlamalarla mücadele ediyordu ve mevcut durum itibarıyla tasarufa gitmek zorunda kaldı. Heyetin açıklamasına göre, bu uygulama gereğinde, meslek yüksek okulunun küçük ve karlı olmayan tüm eğitim programları kapatılacaktır.

Hatırlanacağı üzere, cami ve dini cemaatlerde dini hizmetlerin profesyonelce yerine getirilmesi için, uzun tartışmalardan sonra açılmıştı "imam eğitimi" programı. Dönemin Uyum Politikalarından Sorumlu Devlet Bakanı bayan R. Verdonk kararın alınmasındaki en önemli unsur olmuştu. Eski bakan Verdonk'un döneminde proje için gerekli mali imkanlar da ziyadesiyle mevcuttu. Ve bu girişim sonucunda, Faslı, Sürinamli ve Türkiye kökenli İslami

örgütlerin de katılımı ile başlanmıştı imam eğitimine. Hem öğretim üyelerinin atanmasında, hem de programın eğitim müfredatının belirlenmesinde ve programın başlatılmasında yer alan İslami cemaatlar belirleyici olmuştu. Bir seneye yakın bir hazırlık aşamasından sonra, 2006 yılının Eylül ayında öğrenci kabulüne başlandı ve ilk sene 26 öğrenci programa kayıt yaptırdı. İkinci sene ise bu rakam 35'e, üçüncü sene 55'e kadar çıktı. Kapanma kararının verildiği bu sene, yani 2013 yılı itibarıyla ise programda kayıtlı olan öğrenci sayısı 105'i bulmuştu.

Inholland'ın metevelli heyeti başkanının da ifade ettiği gibi, öğrenci sayısı esasen başlangıçtan bugüne oldukça düşüktü. Bunun en önemli nedeni olarak ise, kayıt olan öğrencilerin büyük bir kısmının kısa bir süre sonra eğitimlerini yarıda bırakmaları ve diplomasız olarak çalışma hayatına başlamaları gösterilebilir. Bu da doğal olarak okulda fiilen okuyan öğrencilerin sayısının oldukça düşük kalmasına neden olmuştu ve olmaktadır. Bu durumun sonucu olarak da, eğitim programında eğitim gören her bir öğrencinin maliyeti Inholland için oldukça yüksek oldu. Dikkat çeken bir diğer husus ise, okuyan öğrencilerin çoğunluğunun kız öğrencilerden oluşması ve hemen hemen hiçbir öğrencinin daha sonraki dönemde meslek olarak imam olmak istememeleridir. Şartlar böyle olunca, başlangıçta programın kuruluş gerekçesi olarak belirlenen "Hollanda kendi imamını yetiştiriyor" gerekçesi de anlamını yitirmektedir.

Her şeye rağmen alınan bu karar, programda eğitim veren öğretim üyelerini ve İslami cemaatleri oldukça şaşırttı. Tabii ki ilgili tüm şahıs ve kurumlarca, hem öğrenci sayısının düşük olduğu, hem de öğrencilerin daha sonraki yaşamlarında imam-hatipliği meslek olarak seçmedikleri ya da seçmek istemedikleri biliniyordu. Bu durum ilk iki-üç sene sonunda kendini ortaya koymuştu ve hemen herkesin malumuydu. Bunun en önemli nedeni ise, dini cemaatlerin camilerinde hizmet veren imamların özlük haklarının oldukça kısıtlı olmasıdır. Bu sorunun aşılması için verilen bütün çabalara rağmen cami cemaatleri özlük haklarını maalesef geliştirememişlerdi. Ayrıca, bu imamların Hollanda toplumu ve burada yetişmiş ikinci nesil Müslümanların ihtiyaç ve taleplerine tam olarak cevap verememeleri de önemli bir gerekçe olarak görülebilir.

Ancak, bu noktada ifade etmek gerekir ki, bu şartların tümü başlangıçtan bugüne bilinmekte idi

ve planlanan eğitim programı bu riskleri hesaba katarak başlatılmıştı. Özetle ifade etmek gerekirse, Hollanda'da yaşayan Müslümanların toplumsal konumu ve buna bağımlı olarak ortaya çıkan çeşitli ihtiyaç ve sorunlara binean bu programın açılmasına karar verilmişti. Ve esasen bu program Müslümanlar ihtiyaç duyduğu "dini kadroları" yetiştirecekti. Ancak güncel olarak alınan karar bu hedeflere ulaşamadığının göstergesi oldu

Kapatma kararı haberi Hollanda kamuoyunda da geniş yankı buldu. Eğitim ve Bilim Bakanı bayan Jet Bussemaker bu kararın imam eğitiminin tamamıyla bitireceği anlamına gelmediğini belirtti: Hem üniversitelerden hem de temsilci cemaatlardan yeni ve alternatif tekliflerin gelebileceğini söyleyen bakan, "yeni önerilere kapımız açık" ifadelerinde bulundu. Bu açıklamaya bağlı olarak, Müslümanlar Arası İletişim Organı, CMO'ya bağlı cemaatler geçtiğimiz haftada görüşmeler yaparak yeni bir başlangıcın imkanlarını ve şartlarını tartıştılar. Ve bu bağlamda son olarak belirtmek gerekir ki, Hollanda Eğitim ve Bilim Bakanının açıklamaları Müslümanlar arasında oldukça ümit verici olarak algılanmış ve imam eğitiminin Hollanda şartlarında sağlıklı bir şekilde yapılabilmesinin imkanları tüm İslami cemaatler tarafından araştırılmaya başlanmıştır.

Jet Bussemaker, Eğitim ve Bilim Bakanı

*Hollanda İslam Federasyonu Üyesi

Belçika'dan Müslümanları Tedirgin Eden Bir Uygulama: Başörtüsü Yasağı

Başörtüsüne müsamaha gösteren okul müdürlerine karşı da ultimatum içeren başörtüsü yasağı genelgesi birçok okulda hemen yürürlüğe girmek üzere tüm öğretmenlere ulaştırıldı. Uzmanlar hedefin, en geç Eylül 2013 tarihine kadar devlet okullarında başörtülü öğrenci ve öğretmen bırakmamak olduğunu belirtiyor.

Belçika 3 yerel ve 1 federal hükümetten oluşan, 10.5 milyonluk nüfusu sahip küçük bir Avrupa ülkesi olmasına rağmen, 1974'te Müslümanlarla kurumsal münasebet geliştiren ender ülkelerden biridir. Şu an itibari ile Müslüman nüfusu 400.000'i aşan Belçika aynı zamanda federal ve yerel hükümetlerin resmen muhatap kabul ettiği Müslüman Temsil Kurumu (EMB)'na da sahiptir. Bu kurum bazı iç karışıklıklar nedeniyle arzu edilen verimlilikte olmasa da belirli mesafeler katetmiş durumda. Belçika'da camilerin resmi ibadethane olarak tanınması ve bu vesile ile devlet ödeneklerinden faydalanması, cami imamlarının maaşlarının devlet tarafından karşılanması, birçok bölgede İslami usüllere göre Müslüman mezarlıklarının imar edilmesi, din eğitiminin kalitesini yükseltmek amacıyla müfettişlerin atanması, İ-

lam dersi öğretmenlerinin kadrolu hale getirilmesi, imamlar ve öğretmenler için hizmetçi eğitimlerin organize edilmesi kurumun gerçekleştirdiği önemli projelerdendir. Sunulan tüm hizmetler arasında din eğitiminin yeri küçük yaşlardan itibaren geniş yelpazeye ulaşabilmek açısından da çok önemlidir. Okullarda haftalık verilen 2 saat İslam dersleri ise Müslüman öğrencilerin mecburi olan ilkokuldan liseye kadar İslam ahlakıyla yetişmesine ve dini konularda bilinçlenmesine vesile olmuştur.

İslam dersleri ilk olarak 1975-76 ders yılında Müslüman velilerin okullarda İslam dini eğitimi talebine binaen başlamıştır. İlk etapta ülkede varolan mevcut öğretmenler sınavlar aracılığıyla göreve atanırken, 80'li yıllarda talep yoğunluğundan uluslararası antlaşma aracılığı ile Türkiye'den ilahiyatçı öğretmenler

» HACER DÜZGÜN
hacerdem3@hotmail.com

filefoto.com, gary/knight (CC BY-SA 2.0)

getirilmiştir. Din dersi öğretmenliğine bayanların da gönül vermesi din eğitimine daha da canlılık katmıştır. Ancak okullarda tesettür ile görev yapan bayan öğretmenler ilk etapta yadırganmış ve birçok mücadele vermiştir ve ancak bir süre sonra kabul görüp okul ekibinde yerlerini almışlardır. Bu durum 2000'li yıllara kadar sorunsuz devam etmiştir. 2000 yılından sonra ise bazı okullar bayan öğretmenlerden örtülerini açmalarını talep etmeye başladı. Azınlıkta olan bu okullardaki başörtüsü problemini bayan öğretmenler okul değiştirerek geçici bir süre için olsa dahi, atlattılar.

2000 yılından bu yana gitgide artan tesettür problemi, son olarak 2009 yılında Flaman devlet okullarının (Go!) yönetim kurulunun yayınladığı genelge ile hem öğrencilere hem de İslam dersi öğretmenlerine yönelik genel bir yasak getirdi. Tarafsız eğitim verme adına tüm okullarda dini ve ideolojik sembolleri yasaklayan genelge görünürde tüm inançlara yönelik olsa da, asıl hedef dininin emirlerini yerine getirmek isteyen ve gün geçtikçe artış gösteren Müslüman öğrenciler ve öğretmenlerdi. Bu ağır darbeden sonra mağdur olan 2 öğretmenin danışmaya müracaatının akabinde yasak geçici olarak askıya alındı ve bazı müdürler kendi inisiyatifi ile İslam dersi öğretmenlerinin başörtülülere ile derse girmelerine göz yumdu. Ancak danıştayın Temmuz 2012 itibari ile mağdur öğretmenlerin itirazlarının hukuki dava açılmasına yeterli görmemesi nedeni ile, Flaman Devlet Okulları 2009'taki yasağı içeren genelgeyi daha da katılaştırarak Şubat 2013'te tekrar onayladı.

Başörtüsüne müsamaha gösteren okul müdürlerine karşı da ultimatum içeren genelge birçok okulda hemen yürürlüğe girmek üzere tüm

öğretmenlere ulaştırıldı. Uzmanlar hedefin, en geç Eylül 2013 tarihine kadar devlet okullarında başörtülü öğrenci ve öğretmen bırakmamak olduğunu belirtiyor. Büyük hüsrana uğrayan ve okullarına tesettürlü alınmayan öğretmenler şu an itibariyle çare arayışı içersinde.

Bugün itibariyle, Müslüman Temsil Kurumu'nun eğitim departmanından, cami dernek başkanlarından ve öğretmenlerden oluşan bir heyetin Flaman Devlet Okulları'nın (Go!) Yönetim Kurulu Başkanı Raymonda Verdyck ile yaptığı görüşmede, 8 Mart 2013'teki yönetim kurulu toplantısında din dersi öğretmenlerine yönelik yasağı tekrar değerlendirecekleri sözü alınmıştır.

Bahsedilen toplantıdan olumsuz kararın çıkacağını düşünen öğretmenler ise İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar uzanan hukuki mücadelelerinde; sivil toplum kuruluşlarından ve cami derneklerinden maddi manevi destek talebi, imza kampanyası, basın bildirisi, protesto gösterileri, veliler aracılığı ile okullara baskı Kral'a ve bakanlıklara açık mektup gibi farklı alanlarda haklı davalarına çözüm arayışı içersindeler.

Bu noktada önemli bir öneri ise Hristiyanlar ve Yahudiler gibi Müslümanların kendilerine ait, Türkiye'deki İmam Hatip liselerine benzer okulların açılması... Uzmanlar, gençleri tekrar kazanabilmek ve örnek kişilik ve model olan öğretmenleri mağdur etmemek açısından bu okulların son derece önemli olduğunu vurguluyor. Gelinek noktada, yaşadıkları ülkenin bir parçası olduğu düşünen Müslümanlar sorunun bir an önce çözülmesini beklemekte ve dini inançlarını yaşama isteğinin buldukları ülkede sorun olmamasını dilemektedirler.

Zengin Dünyanın Yoksul Çocukları

Almanya genelinde 2 milyon 457 bin çocuğun yoksulluk sınırında yaşadığının altı çiziliyor. Verilere göre Almanya'da yaşayan çocukların %18,9'u yoksul ya da yoksulluk sınırında yaşıyor. Göçmen çocuklar arasında ise bu oran %30,3'ü buluyor.

» FATMA ÇAMUR
fatmacamur@gmail.com

Son yıllarda yoksulluk ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler Avrupa'nın birçok ülkesinde hararetle tartışılmaya başladı. Açıklanan son araştırmalardan birinde, özel olarak Almanya'da yaşayan vatandaşların %80'i, "Familiereport 2010" araştırmasının sonuç bildirgesinde, "çocuk yoksulluğu"nun ülkenin en büyük sorunlarından biri olduğundan endişe ediliyor.

Bu endişenin yerinde olduğunu gösteren, 2011 yılında yapılan ve Federal İstatistik Dairesi'nin yayınladığı "Mikrozensus" araştırmasının verilerinden yola çıkarak Dr. Eric Seils ve Daniel Meyer tarafından hazırlanan rapor da(1), Almanya genelinde 2 milyon 457 bin çocuğun yoksulluk sınırında yaşadığının altını çiziyor. Bu verilere göre Almanya'da yaşayan çocukların %18,9'u yoksul ya da yoksulluk sınırında yaşıyor. Göçmen çocuklar arasında ise bu oran %30,3'ü buluyor. Araştırmada göçmen olarak adlandırılan grubu, 1950'den sonra Almanya'ya gelen işçiler, onların çocukları ve torunları oluşturuyor. Bu noktada ifade etmek gerekir ki, kişinin elde ettiği gelir ülkedeki ortalama gelirin %60'ının altında olduğunda bu kişi Almanya şartlarında fakir olarak kabul ediliyor. 2011 yılında bu gelir tek kişilik hanelerde 848 Euro olarak hesaplanırken, çocuklu çiftlerde 1526 Euro olarak hesaplanıyor.

Bahsi geçen araştırma 0-18 yaş arasındaki çocuklardan elde edilen veriler dikkate alınarak yapılmış, sonuçlara göre çocukların yaşlarının büyümesiyle Almanya genelinde yoksulluk oranları düşüyor, bunun ilerleyen yaşlarda iş sahibi olma ve az da olsa para kazanma olanağının oluşmasından kaynaklandığı düşünülüyor, ancak bu bulgunun göçmen çocuklar için geçerli olmadığını altı ise özellikle çiziliyor.

Yine araştırmaya göre, Almanya'da çocuk yoksulluğu bölgesel olarak farklılık gösteriyor. En fazla yoksulluk olan eyaletlerin başında gelen Bremen Eyaleti'nde çocukların %32,6'sı ve göçmen çocuklarının %44,1'i yoksul olarak değerlendiriliyor. Bunun dışında Mecklenburg-Vorpommern'da çocukların %30,1'i, Saksonya-Anhalt'ta % 28,1'i, Berlinde ise %27,1'i yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Kuzey Ren Vestfalya eyaleti ise en kalabalık 18 yaş altı nüfusunu barındırıyor. 2005 yılı sonuçlarına göre, bu eyalette çocukların %24,1'i yoksulken, bu oran 2011 yılında %27,6'ya çıkmış bulunuyor. Eyaletteki göçmen çocukların yoksulluk oranı ise %36,4.

Araştırma, Almanya'da son yıllarda ekonomik gelişme olmasına rağmen, çocuk yoksulluğunda çok az bir düşüş kaydedildiğini belirtiyor. 2005 yılından 2011 yılında kadar geçen süre içerisinde yoksulluk sadece % 0,6 düşmüş bulunuyor. Göçmen çocuklarında ise az da olsa pozitif bir gelişme söz konusu; 2005 yılında %32 olan yoksulluk oranı, 2011 yılında 30,3 düşmüş... Araştırmanın gösterdiği bir başka bulgu ise, yoksullukla sağlıklı yaşamın bağlantılı olması. Nitekim fakir aileler çocuklarının sağlıklı beslenmesine yeterince bütçe ayıramıyor. Çocuk yoksulluğunun artmasında ise birçok faktör belirleyici. Özellikle son yıllarda Avrupa kentlerinde yaşanan ailevi ve sosyal değişimler ve bununla birlikte gelen yalnız ebeveynlik bu süreçte büyük bir rol oynuyor.

Göçmen çocuklarının yoksulluk sınırında olmalarının başlıca sebeplerinden biri, ebeveynlerinin iş piyasasında başarılı olamamaları. Çünkü göçmen ebeveynlerin %30'u Almanya'da geçerliliği olan bir mesleğe veya diplomaya sahip değil. Ebeveynlerin eğitimsizlikleri ve iş hayatındaki başarısızlıkları yoksulluğa sebep oluyor, fakirlik ise çocukların eğitimindeki başarılarını etkiliyor ve yine yoksulluğa giden bir kısır döngü oluşuyor. Bundan dolayı, uzmanların da belirttiği gibi, göçmen çocuklara devlet tarafından dünyaya geldikleri andan itibaren özel teşvik ve destek verilmesi ve ailelere yardım edilmesi gerekiyor.

Avrupa genelinde bakıldığında, örneğin Avusturya'da, aile ve çocuklara olan yardımlar sayesinde çocuk yoksulluğu çok düşük seviyelerde. Fransa'da ise, banliyölerde yaşanan yoksulluğa rağmen ülke genelinde çocuk yoksulluğu Unicef'in 2005 yılında yaptığı bir araştırmaya göre %7,5 oranında. İtalya'da da durum çok iç açıcı değil; ülkede yaşayan çocukların yaklaşık %15'i yoksulluk sınırının altında bulunuyor.

Yoksulluğu önlemek ve düşürmek için uzmanlarca Avrupa hükümetlerinin politikasında ve harcama önceliklerinde değişiklikler isteniyor. Unicef'in (2) yayınladığı bir rapora göre de, birçok zengin ülkenin çocuk yoksulluğunu toplam harcamalarda önemli bir artışa yol açmadan, kolayca %10'un altına düşürebileceği iddia ediliyor. Rapor bunu başarabilmek için, ilkin politik hedeflerin oluşturulmasının ve bu hedeflere ulaşılma konusunda ısrarcı davranılması gerektiğinin altını çiziyor.

İslam'ın En Verimsiz Okuma Biçimi: Selefilik

İslam düşünce tarihinde Selefiye adı geçmişte ve günümüzde kullanılmakla beraber, aslında bu isimde muayyen bir mezhep yoktur. Nasıl ki re'yciler adında muayyen bir mezhep olmayıp, re'yci mezhepler varsa, Selefçilik de, bir mezhepten daha genel olarak bir yöntem, yaklaşım tarzı ve anlayıştır.

» SALİH AYDIN
salihaydinab@hotmail.com

Selef kelimesinin anlamı gelip geçmiş topluluk ve öncü topluluk demek olup, kelime "sâlihîn" kaydıyla Peygamber'in arkadaşları (sahâbe) ve onlardan sonra gelenler (tabîi) için kullanılmıştır. Müslümanların öncü topluluğu demek olan "selef"e âyet-i kerîmede ve hadis-i şeriflerde de işaret buyurulmuştur. İlk üç kuşak, sırasıyla Sahabe, Tâbiûn ve Tebe-i Tabiûndir. Bunlar imanda, ilimde ve amelde bütün Müslümanlar için örnek nesillerdir ve İslam adına ortaya çıkan her bir ekolün eşit derecede kökü ve kaynağıdır. Bu üç nesil, gerek Kur'an ve Sünnet'te övgüye mahzar olmada, gerekse sahih İslam anlayışının bize kadar kesintisiz olarak gelmesinde kilit rol üstlenmiştir. Bu sebeple, daha sonraki asırlarda devamlı olarak merkezî bir yer tutmuş ve adeta doğru-yanlış ayrımının ölçüsü olarak algılanmıştır. "Selef-i Sâlihîn," İslam ümmeti için vazgeçilmez bir nirengi noktası ve ölçüdür.

Selefiye / Selefçilik Kavramı

Hadisçiler, Eserciler, Haşeviyye, Mücessime, Müşebbihe, Nassiyyûn, Nakliyyûn ve Harfiyyûn gibi isimlerle de anılan Selefçilik ya da Selefiye kavramının, Selef-i Sâlihîn olarak adlandırılan ilk Müslüman âlimlerin takip ettiği yol anlamında kullanılması "yaygın" ve "yanlış" anlamıdır. Akıl ve te'vil karşıtlığı ve lafızcılık ve dışlamacılık ise akla gelen önemli ve doğru anlamlarındandır.

İslam düşünce tarihinde Selefiye adı geçmişte ve günümüzde kullanılmakla beraber, aslında bu isimde muayyen bir mezhep yoktur. Nasıl ki re'yciler adında muayyen bir mezhep olmayıp, re'yci mezhepler varsa, Selefçilik de, bir mezhepten daha genel olarak bir yöntem, yaklaşım tarzı ve anlayıştır. Selefiye, Kur'an ve hadisle birlikte, sahabe, tâbiîn ve tebe-i tâbiîn nesillerinin söz ve davranışlarını kudsiyet mertebesinde benimseyen; nassı ve nakli dinî bir dokunulmazlık seviyesine yükseltip mutlak surette hâkim sayan, nassa itiraz ve muhalefet etmeyi, tenkit ve te'vîl yapmayı kesinlikle kabul etmeyen ve hadisi merkeze alan bir anlayıştır.

Selefçilik yapan anlayışın, nasların zahirine (görünürdeki anlamına) aşırı bir şekilde tutunmaları, onları teşbîh cihetine taşımıştır. Böylece onlar, açıkça Allah'a cisim isnat etme ve mutlak tenzihe delalet eden ayetlere açıkça muhalefet etme noktasına gelmişlerdir. Hâlbuki mutlak tenzihe delalet eden ayetlerin geldiği yerler, diğerlerine bakarak hem daha çok, hem de manasını ortaya koymada daha açık naslardır. Hem daha çok yerde geçmesi, hem delaletçe daha açık olması sebebiyle, mutlak tenzihle ilgili selbi sıfatlara delalet eden ayetlerin tercih edilmesi ve esas alınmasından asla uzak kalınamaz; diğer az sayıdaki ayetin zahirine sarılmaktan daha evladır. İki türlü delilin arasını telif etmek, onların bu yanlış yorum anlayışından daha iyidir. Selefî anlayış her ne kadar te'vilden uzak dursa da Ahmed b. Hanbel bile yerine göre bazı nasları te'vile mecbur kalmıştır.

Selefi anlayış selef uleması arasındaki yaygın anlayış olsa bile selefin mezhebi diye bir şeyden bahsedilemez ve asla herhangi bir kişi, herhangi bir fırka veya mezhep tarafından bir bütün olarak temsil olunamaz. Zira bunlar kendilerini takip iddiasıyla ortaya çıkmış yüzlerce fırkanın aynı anda kökleri olmaktadır. Bir kişinin veya bir fırkanın kendisini Selef-i Salihîn'in yegâne takipçisi sayması, diğerlerini bu yolda görmemesi şeklindeki bir "dini dışlamacılık" (religious exclusivism) kabul edilemez. Selef-i Salihîn dediğimiz dönem mezhepsiz dönem olmaktan ziyade, her bir mezhebin kendilerinden ilham aldıkları, kendi görüş ve yöntemlerini bir şekilde içinde buldukları bir döneme, zamansal bir devreye ve Bût'nin ifadesiyle, "İslami mezhep değil çok bereketli zamansal bir merhaleye," işaret eder. Kısacası Hz. Ömer, Hz. Ali ve Abdullah b. Mes'ûd hepimizin sâlih selefidir, fakat fırka anlamında Selefîliğe asla sığmayacak kadar cesur ve özgür içtihatlar yapabilmiş bir seleftir. İmam Muhammed ibn el-Hanefiyye ve İmam-ı A'zam da aynı şekilde sâlih bir selef olmakla birlikte bir takım görüşlerinden hareketle Selefî akıma mensup sayılması doğru olmaz. Kaldı ki İmam Azam Ebu Hanife'nin selef-i sâlihliğine hiç de razı olunmamış, hatta kendisi kıyasıya eleştirilmiştir. O bu ümmetin salih selefidir, fakat eserci değil reycidir. İmam Muhammed ibn el-Hanefiyye'ki İslam tarihinde Medine'de ilk ve en büyük mektebi kurmuş ve biribirine ters birçok fikir bu mektepten çıkmıştır.

Selefilğin, Selef-i Sâlih'in ile bir görülmesi mümkün değildir. Zira Selef-i Sâlih'in dediğimizde Ehl-i Ra'y'da Ehl-i Hadis'de bu tanımın içerisine girecektir; yalnız Selefilik ise asla Ehl-i Ra'y'i taşıyamaz. Selefilik sadece Selef-i Sâlih'inde kökleri bulunabilecek zamansal tanımlamanın dışında belirli bir tip anlayışın ve naslara yaklaşım metodunun adıdır. Bağımsız bir mezhep ve fırka olmaktan öte belirli bir anlayış ve nasları yorumlama biçimidir. Bu nedenle de onlarca çeşit selevi anlayıştan bahsedilebilmekte, bakış açısı olarak yan yana getirilmesine imkân yok gibi görünen birçok kişi selevi olarak anılmaktadır.

Daha çok Medine hadis ekolüyle ve İmam Şâfi'i ve Ahmet b. Hanbel gibi bazı fıkıh ekollerinin kurucularıyla, daha sonra İbn Teymiyye ve Albânî gibi zevatla günümüze kadar gelen anlamda bir Ehl-i Hadis ve medrese selevciliği, İslam düşüncesinde ayrı bir anlayış olarak, toplardamar mesabesinde görülebilir. İslam düşüncesi içerisinde, diğer üç disiplinden (kelam, felsefe ve tasavvuf) farklı özellikler taşıyan, farklı tarihi görevler gören ayrı bir damardır. Bu anlayış sayesinde İslam düşüncesinin temelini oluşturan nasların toplanıp korunması, sonraki nesillere aktarılmasıyla İslam düşüncesine yapılabilecek en büyük katkı yapılmıştır. Onların nasları yorumlamaları ve akli çıkarımlar yapmamaları bir eksiklik gibi görülebilse de İslam düşüncesine temel olan kaynakların korunması açısından bakıldığında medrese Selevciliğinin bu tutumu İslam

dünyası için kutsal bir miras arz etmiştir.

Ehl-i Sünnet-i Hassa da denen Seleviyye; Cehmîyye, Mu'tezile, Mürjîe, Şîa ve Haricî olmayan, sahabe ve onları izleyenlerin ekolünde bulunan fukaha ve hadis ehlinin yolu demektir. Hem teolojide hem de eskatolojide akıl değil işitme (sem') asıldır, derler. Bu anlamda Hanbelîye de denir. İbn Rüşd sapıklıkta olduğunu söylediği bu fırkaya el-Keşf an Menâhici'l-Edille adlı eserinde Haşevîye olarak işaret eder ve onların; Allah'ın varlığını bilmek için tek yol akıl değil sem'dir, tıpkı aklın hiçbir rolü olmayan ahiret halleri gibi Allah'ın varlığı (birliği ve sıfatları) meselesinde de nakle uyulması gerekir, dediklerini aktarır.

Bu bir nevi aşırılığa, daha doğrusu bu tür ilk anlayışın yetersiz kalması Cehmîyye, Mu'tezile ve onların tam aksi kutupta olan te'vil anlayışlarını doğurmuştur. Cehm b. Safvan hadis metodunun yetmediğini, İslam'ın aleyhine yöneltilen ve kullanılan ölümcül zehirli fikirlere karşı hadis ulemasının mukavemet edemediğini görerek bu akılcı te'vil metodunu devreye sokmuştur. Bu yüzden halef dediğimiz Ehl-i Sünnet bu iki aşırı yorum anlayışının arasını bulmak için kolları sıvamışlardır. Fakat ne yazık ki bu halef mezhebinin anlaşılmasının önündeki en büyük engellerden biri, İbn Teymiyye ve onun her tür yeni yorumu ateşlik bid'at gösteren keskin kalemi olmuştur.

Bu arayış bulma girişimini ilk başlatanlardan birisi Abdullah b. Küllâb el-Basrî'dir (ö. 240-842). O ulûhiyet düşüncesi hakkında ilk felsefe yapan kişidir. Eş'ârilik ve Maturîdilik'ten ibaret olan Ha-

8 ve 9. yy'larda Mu'tezile'nin dinî nasları aklın ışığında ve onun hâkimiyetinde anlama ve yorumlama girişimleri ve süre gelen anlayışı sorgulayıp yargılaması bir tepki olarak selefci anlayışı doğurmuştur.

lefiyye, özellikle ilahiyata dair manası kapalı (müteşabih) ayetleri, manası açık (muhkem) ayetler ışığında açıklamanın Kur'an'a uygun olduğunu söylemişlerdir. Selef ulemasının çoğunluğunun yolu, müteşabih ayetlerdeki Allah'ın muradının zahirinden başka bir şey olduğunu kesin kabul etmek, sonra da manasını Allah'a havale etmektir. Tefsirine (te'viline) dalmak caiz değildir. Oysa kelimelerin genelini görüşü ise bu tür müteşabihati te'vil etmek gerektiği yönündedir.

Selefciliğin Tarihsel Serüveni

Selefciliğin doğuşu ya da selef-i sâlihîn dönemindeki çocuk saflığına dönme arzusunun canlanması, yaşanan fakat istenmeyen olumsuz durumlarla yakından ilişkili ve doğru orantılı olagelmıştır. Selefcilik bir dönem Mu'tezile'nin aşırı akılcılığına tepki olarak canlanmış, bir dönem Gazali değil fakat Gazalıcılık'ın Gazali'yi yanlış anlamasının sonucu olarak alevlenmiş, -İbn Teymiyye'nin çıkışı da bu bağlamda ele alınabilir- son dönemlerde de Batı Emperyalizmi'ne cevap olarak gelişme kaydetmiştir. Tarihi süreç içerisinde Selefçi çıkışlar genellikle menfi bir takım siyasî ve askerî olayların zuhuruyla ilişkili olmuştur. Hangi dönemde ciddi anlamda benzeri bir sıkıntı yaşansa selefin yoluna dönelim sesleri yükselmiştir.

8 ve 9. yy'larda Mu'tezile'nin dinî nasları aklın ışığında ve onun hâkimiyetinde anlama ve yorumlama girişimleri ve süre gelen anlayışı sorgulayıp yargılaması bir tepki olarak selefci anlayışı doğurmuştur. Burada parantez içinde belirtelim

ki, kelime anlamıyla Mu'tezile de Selefçidir. Çünkü hiçbir Müslüman âlim ya da mezhep kendisini sahabe ve tabiinden müstağni görmez. Terminolojik olarak elbette Mu'tezile Selefçi değildir. Ahmed b. Hanbel ne kadar İslami çaba üzerinde olduğunu iddia ediyorsa veya Hanbelîler bu iddiadaysa Vasil b. Ata da Mu'tezile de aynı iddiadadır. Görüş ve metodoloji farkını samimiyet ve dindarlık farkı gibi lanse etmek yanlıştır. Bu ümmet Ahmed b. Hanbel'den faydalandığı kadar Cehm b. Safvan'dan da, Vasil b. Ata'dan da, Ebû Abdillah Muhammed b. Kerrâm'dan da faydalanmak durumundadır.

13 ve 14. yy'larda İslam dünyası, içte bölünmeler yaşadığı gibi dıştan da ciddi saldırılara maruz kalmıştır. Başına buyruk ya da başın buyruğuna göstermelik itaat eden bir sürü küçük devletçik ortaya çıkmış, öte taraftan Doğu'dan Moğol istilası, Batı'dan Haçlı seferleriyle ümmetin birliği, daha da önemlisi varlığı çok ciddi yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu hengâmede herkes ve her grup mevcut bu durumun sebeplerini aramaya yönelmiştir. Kişiler ve gruplar birbirini kıyasıya eleştirmeye, itham etmeye daha kötüsü bir biriyle çatışmaya başlamışlardır.

Zaten mevcut durumda, bilim ve felsefede geri olma söz konusu olmadığı için mevcut durumun nedeni olarak böyle bir sebep ileri sürülemezdi. Yani bilim ve felsefede geriyiz, bu yüzden bu vahim durumu yaşıyoruz, denemezdi. Sonuç da tam tersi olmuş, fatura felsefeye ve bilime kesilmiştir. Bunlar çok da gerekli olmayan "sükse" şeyler olarak algılanmıştır; iman sağlamlığını ve ümmetin birliğini tehlikeye sokan bir takım lüzumsuz uğraşlar olduğu düşünülmüştür.

Herhalde İbn Teymiyye'nin selefci çıkışı da, Gazali'nin Gazali'ye rağmen anlaşılmasına, tarihsel Gazali'den farklı bir Gazali ortaya koyulmasına sebep olmuştur. Gazali dindarlığın, ileri görüşlülüğün, gayretin ve çabanın timsâli, oysa Gazalıcılık tembellik, gericilik ve hurâfeden başka bir şey değildir. İbn Teymiyye de Selefcilik yapan diğer birçok âlimde bilerek veya bilmeyerek Gazalıcılığın inşasında görev almışlardır.

Son yüzyıllarda da, özellikle 18. ve 19. yy'da Batı'nın İslam dünyasını işgal ve kolonize etmesiyle birlikte tekrar bu türden nevhur selefci anlayışa sahip çıkışlar görülmüştür.

Modern Selefiliği daha iyi anlamak için, bir şekilde Selefçi olarak adlandırılan modern gruplardan hangilerinin, kelimenin tam anlamıyla Selefçi olmadıklarını bilmek gerekir.

Selefilik hicri 3. yy'ın başlarında teşekkül etmeye başlamış ve bazı aşamalardan geçmiştir. Selefiliğin ilk aşamasına “İcmal devri” veya “eski selefiler” (mütekaddimûn) denmektedir. Selefilik Miladî 7. yy'da tekrar ortaya çıkmış ve bu defa bu görüş Haranlı Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye (ö.1328) ve İbn Kayyim (ö.1350) tarafından ihya edilmiştir. Selefîyenin ikinci dönemi, “sonraki selefiler” (müteahhirûn) olup bunlar kendi asırlarında Yeni-Hanbeliliğin kelim ve felsefeye galip gelmesini sağlamışlar ve İslam'ın entelektüel hızını yavaşlatmışlardır.

İtikatta selefi olduklarını, amelde ise Ahmet b. Hanbel'i izlediklerini söyleyen ama birçok konuda İbn Hanbel'i de İbn Teymiyye'yi de geçen, kendilerine Vehhâbî denmesine karşı çıkan, Muhammed b. Abdilvehhab'ın (ö.1791) kurucusu bulunduğu Vehhâbîlik ise, bir çeşit Selefilik olarak Miladî 18. yy'da Muhammed b. Abdulvehhab tarafından Arap yarımadasında yeniden ortaya çıkarılmıştır. Günümüzde de Vehhâbîler, bu görüşe davet etmektedirler. Muhammed b. Abdulvehhab, eniştesi ve Su'ud ailesinin büyük dedesi Muhammed b. Su'ud ile başa vererek, bu mezhebi kılıç zoruyla kabul ettirmeye ve hâkim oldukları yerlerde buldukları mabet ve türbeleri bidat karşıtlığı adı altında yıkmaya başlamışlardır. Bekli de zora başvuran bu dini davet hareketinin altında, Osmanlıya karşı isyan etme düşüncesi yatmaktaydı.

Modern Selefiliği daha iyi anlamak için, bir şekilde Selefçi olarak adlandırılan modern gruplardan hangilerinin, kelimenin tam anlamıyla Selefçi

olmadıklarını bilmek gerekir. Mısır'da Kavalalı M. Ali Paşa, İstanbul'da Tanzimat Fermanı ile başlayan Batı tesirleriyle uyanan bazı Müslümanlar, geleneksel kelim ve tasavvuf ekollerinin Müslümanların derdine derman olamayacağı düşüncesinden hareketle yeni bir Selefîye anlayışı geliştirmişlerdir. Bu hareket Selefçilik dendiğinde akla gelen içerikten daha geniştir ve burada akıl, bilim ve te'vil karşıtlığı yoktur. Selefçilik sloganını kullanan reformist, modernist ve eklektik karaktere sahip Afgani (ö. 1897), Abduh (ö. 1907) ve Reşid Rıza (ö. 1935), gibilerin pan-islamist ıslahatçı hareketleri, dışlamacılık yerine İslam birliğini ön plana almaları ve geleneği yerine göre eleştiren modern bir bakış açısı geliştirmeleri vs. bazı yönleriyle klasik anlamdaki Selefîyye'ye terstir. Zira yer yer kimi yazarlar tarafından Selefîye olarak lanse edilen Afgani, Abduh ve Reşid Rıza ekolü, entelektüel, rasyonel, bilimci, gelişimci aktivist ve eklektik özellikleriyle, Selefilik içerisinde değil Fazlurrahman'ın yaptığı gibi ıslahatçı modernizim içerisinde değerlendirilmelidir.

Muhammed İkbâl (ö. 1938) Mustafa Merâğî, Muhammed el-Behî, Muhammed Kutub, Mevdûdî, Nedvî, Mustafa Sibâî, Muhammed Ebu Zehra, Yusuf Kardâvî gibi düşünür ve âlimlerin “Yeni-selefîye”den sayılmaları, geleneğe ve klasik mezheplere yaklaşımları açısından söz konusu edilse de, Selefçiliğin ve Yeni-selefçiliğin temel karakteristiği olan hadis merkezli literarist metincilik ve kurtulmuş fırka merkezli dini dışlamacılık özelliklerinden bahsedilemez. Mehmed Akif,

file:///C:/Users/Chissy/Olson/CC BY-ND 2.0

Kâmil Miras ve Ahmed Nâim gibilerin Selefîye'nin Türkiyeden birkaç temsilcisi görülmeleri aynı gerekçelerle reddedilmelidir. Mevdûdî ve Seyyit Kutup gibi siyasal İslamcı liderler de, her ne kadar Selefçilik içerisine dâhil edilseler de, nassî olmaktan çok akılcı, dogmatik olmaktan çok eklektik, geriye değil ileriye bakan duruşlarıyla mevcut Selefçilik içerisinde görülemezler. Bunların, Batı ile daha az kavgacı, siyasal İslam'ı ön plana alan, sadece belirli açılardan Selefî akımı temsil ettikleri söylenebilir.

Çağdaş gruplardan hangileri kelimenin tam anlamıyla Yeni-selefçidirler? Selefîyenin üçüncü dönemi, Yeni-selefîye hareketidir ve kendilerine el-Fırkatu'n-nâciye, Ehlü'l-İstikâme, et-Tâifetu'l-mansûra gibi adları uygun bulan modern Selefîlik iki temel okula indirgenabilir: Birisi muhafazakar ve müesses, es-Selefîye'l-Medresiyye'dir. Abdulaziz b. Baz, Muhammed b. Üseymin, Abdulaziz aş-Şeyh, Sâlih el-Fevzân ve Muhammed Nasiruddin Albânî vs. gibi gelenekçi âlimler burada sayılabilir.

Diğeri ise Tekfîriyye olarak da adlandırılan, kendi anlayışlarında olan Müslümanlarla dostluk, diğerlerine düşmanlık ve dışlamacılık (el-velâ ve'l-berâ) ve kendilerince Müslüman görmedikleri yöneticilere isyan (hurûc ale'l-hâkim) gibi esaslarla hareket eden es-Selefîyye'l-Cihâdiyye'dir. Bu grup, Batı'yı Haçlı-Siyonist ittifakı olarak algıladıkları için belirli bir nispette değer olarak algılanıp faydalanılmasına karşı çıkmış, Batı'ya karşı cihâdî hayat felsefesi ve hayatlarının dinamiği haline getirmişlerdir. 11 Eylül

sonrasında ise nispeten mutedil bir çizgiye gelmişlerdir. Suutlu Selmân el-Avde, Sefer el-Avâlî ve Hamûd b. Uklâ gibiler Suut'ta bu grubun teorisini geliştirenlerden addedilmektedir. Mısırlı tabip Eyman ez-Zavâhiri bu cihadist kanatlardan biri olan el-Kâide'nin teorisyenlerindedir. Bunların metoduna başta müesses "mederese selefîliği" karşı çıkmış, aslında Suut Selefîliğinin bir kanadını, aşırı cihadist uca sürükleyenlerin Mısırlı gruplar olduğunu, hatta Bin Ladin'in aşırılaşmasının sebebinin Mısırlı ez-Zevâhiri olduğu, bunların selefî değil, "tekfîrî" ve "çağdaş hâricî" (hâricîyye asriyye) olduklarını ifade etmişlerdir.

Hadislerdeki kıyamet alametlerini merkeze alarak mehdici bir anlayış geliştiren tekfîrci Ehl-i Tevessûmat da kelimenin tam anlamıyla Selefçidir. Bunların Mısır kanadı Şukrî Mustafa'nın kurduğu, kendilerini Cemaatu'l-Müslimîn olarak adlandıran, "çağdaş haricilik" olarak addedilen, fakat cihadî kıyamete yakın bir zamana erteleyen, uzletçi, Camâat-ı Tekfir ve Hicre'dir. Bir de bunun Suud kanadında şu an cihada kalkışmanın erken bir çaba olacağını bunun kıyamete yakın bir zamana ertelenmesi gerektiğini düşünen Cuheyman el-Uteybî'nin kurduğu cemaattir. Bunlar kelimenin tam terminolojik anlamında Selefçi gruplardır. Selefîliğin cihatdist kanadıyla muhafazakâr kanadı özellikle, 11 Eylül ve el-Kâide'nin takip ettiği metodun izahı mümkün olmayan bir mecraya kaymasıyla, birbirini "sahih selefîlik"ten sapmakla suçlamışlardır.

Gelene Ek Olamayan Çağdaş Bir Akım: Selefizm

Bugün, başta selefistler olmak üzere aşırı olarak nitelenen akımların mensupları, ancak ciddî ve derin bir gelenekle tanıştıklarında ve bunu içselleştirdiklerinde içinde buldukları marjinal grupların sathiliğini ve basitliğini idrak edecek ve böyle bir anlayıştan vazgeçeklerdir.

» ABDURRAHİM KOZALI*
abdurrahim.kozali@uni-osnabrueck.de

Selefilik kavramının Lisan al-Arab, al-Qamus al-Muhit gibi klasik sözlüklerde yalnızca sözlük anlamı verilmektedir. Buna göre “selef” lugavî olarak “önder, önce gelen” gibi anlamlar taşımaktadır. İslamda öncelikle ashâb ve tâbiünden oluşan ilk nesle “selef (as-salaf as-Salihun)” adı verilmiştir. Daha sonra inanç, ahlâk-tasavvuf ve hukuk okullarının kurucu imamlarına ve bunların ilk talebelerine “selef” denmiştir. Hz. Peygamber’in ilk nesilleri öven hadisleri sebebiyle selef, İslamda ve İslam ilim geleneğinde ayrıcalıklı bir konuma sahip

olagelmıştır. Genel olarak söylemek gerekirse İslâm tarih telakkisi ve ilim anlayışında önce gelen, ışığa, yani Kur'an'ın nüzûlüne ve Hz. Peygamber'in yaşadığı zamana yakın olan daha değerli görülmektedir.

Biz ise “selef”i bir süreç olarak görmeyi uygun görüyoruz. Deyim yerindeyse selef tradisyonudur; Türkçedeki çok isabetli karşılıkla “gelen-ek”tir. Yani bir yandan öteden, tarihten gelen birşeydir; ama diğer yandan hâl-i hazırda yapılan bir “ek”, ilave, katkıdır. Bu yönüyle “selef” kavramı durağan değil değişken (dinamik) bir yapı olarak görülebilir. O halde denebilir ki, İslâm ilim geleneğinde “selef”, “asıl”dan neşet eden ve –ümminin yanılmazlığı ilkesiyle de irtibatlı olarak- asla uygun olarak devam eden bir süreçte, yani dinamik bir gelenek içinde anlam bulur. Diğer taraftan, Selefîyye, dini nasların anlaşılması bağlamındaki akıl-nakil birlikteliğinde nakil tarafına ağırlık veren bir anlayışı ifade etmektedir.

Selefilğin özellikle ilk döneminde gelenek, entellektüel olmaktan çok duygusal bir bilincin konusudur. Bu yönüyle selefilik bilhassa aksiyoner ve politik yönüyle ön plandadır. Kanaatimizce selefîyyenin bu vasfı sonraki dönemlerde de genel olarak devam ettiği içindir ki, sözgelimi hanbelî bir fıkıh usûlü eserinde Eşâr'i, hatta Mu'tezilî bir eserin esas alındığı görülebilmektedir. Oysa selefîyyenin, başından beri bilhassa Mutezilî düşünce ile, ama aynı zamanda Eşâriye ile mücadele etmiş olduğu bir vakaıdır. Bu yönüyle selefîyye, gelenek içinde kısmen denge sağlayıcı bir unsur olmuşsa da, bu akımın geleneği ne ölçüde temsil ettiği İslam ümmeti tarafından daima kuşku ile karşılanmıştır. Zira, kanaatimizce gelenek aynı zamanda bilimsel ve entellektüel bilincin hemen daima etkin olduğu bir süreçtir ki, yukarıda da belirtildiği üzere, selefînin belirlenmesi ve sürdürülmesi böylesi bir süreç içinde gerçekleşmektedir. İşte tam da bu noktadan, modern bir fenomen olan selefizm olgusuna geçilebilir.

Selefizm modern bir olgudur; zira modernite de bir yönüyle gelenekten kopuştur. Bu bağlamda Faslı çağdaş düşünür Taha Abdurrahman'ın al-Amal ad-Dînî wa Tağdîd al-Aql adlı eserinde selefilğin, kökleri Descartes'ta (ö. 1666) dayanan modern rasyonalizmin bir devamı olduğu şeklindeki tespitini kayda değer buluyoruz. Her büyük vaka gibi, modernitenin de kendisine bir gelenek tesis etme çabasına girmiş olması, bu durumu değiştirmez. Modernizmin böyle bir geleneği kurma gayesiyle, Aristoteles

metinlerinin orijinallerine ulaşip bunları yeniden yorumlama çabası (hümanizm) içine girmiş olması bir vakaıdır. Nitekim bunun öncesinde Aristoteles felsefesi, haddizatında her ikisi de Tanrı-merkezli dünyaya ait olan, Hıristiyan ve İslâm felsefeleri ile meşbû idi. Oysa yeni tesis edilen dünyada, Tanrı'nın pek o kadar da etkin olmaması öngörülmüştü.

Selefizmin modern bir olgu olarak gelenekten kopmasına “geleneksizlik” de denebilir. Bu bağlamda “gelenek”, yukarıda “selef” kavramı bağlamında değinilen bilimsel anlamından daha geniş bir anlamda “kökleri asırlara dayanan bir inanç ve düşünce sistemi ve bu sistem etrafında oluşan ahlak, hukuk, siyaset, beşeri münasebetler ve sanat kurumları” olarak tanımlanabilir. Bu yönüyle bir geleneğe mensup olmak o geleneğin deneyimlerini tevarüs etmek demektir.

Kanaatimizce gelenek, asırlara dayanan deneyimlerle mensuplarına hoşgörüyü, barışı, ahlâkı, olgunluğu öğretir ve mensuplarına bir kimlik verir. İşte tam da bu nokta yalnızca selefizmin değil, gelenekten kopuk hemen bütün modern oluşumların probleminin yattığı noktadır. Bu tarz oluşumlara mensup kimseler kimliksizdirler, toydurlar, acemidirler; sürekli kendilerini gösterme ihtiyacı içindedirler. Farkedilmek isterler ve farkedilmenin en kestirme yolu olan inançta, düşüncede ve eylemde aşırılığa başvururlar. Düşünsel ve duygusal kapasite olarak geleneği idrak etmeye müsait olmadıkları içindir ki, inançları, düşünceleri ve duyguları yüzeyseldirler. İşte bu nedenle selefist anlayışlar ve akımlar, özellikle Avrupa, Balkanlar ve Orta Asya gibi bugün ciddi bir İslamî gelenekten yoksun ya da kopmuş olan yerlerde rahatça yayılma imkanı bulabilmektedirler. Buna mukabil başta Türkiye gibi ciddi geleneği olan ve –büyük ölçüde- modern dünya ile de yüzleşmiş ülkelerde selefist düşünce ve hareketler, arzu ettikleri zemini bulamamaktadırlar.

Netice olarak görüşümüz ve tespitimiz odur ki, bugün, başta selefistler olmak üzere aşırı olarak nitelenen akımların mensupları, ancak ciddî ve derin bir gelenekle tanıştıklarında ve bunu içselleştirdiklerinde içinde buldukları marjinal grupların sahiliğini ve basitliğini idrak edecek ve böyle bir anlayıştan vazgeçeklerdir. Aksi takdirde kendilerine yönelik aşırı tepkisel davranışlar tam da kendilerinin arzu ettikleri “farkedilme” ve “kimlik oluşturma” amaçlarına hizmetten başka bir işe yaramayacaktır.

*Osnabrück Üniversitesi İslam İlahiyatı Enstitüsü Öğretim Görevlisi

Mehmet Ali Büyükkara ile Çağdaş Selefi Akımlar Üzerine

Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan Büyükkara yüksek lisansını aynı üniversitede Hadis bilim dalında, doktorasını ise Edinburgh Üniversitesi'nde mezhepler tarihi alanında tamamladı. Çanakkale Onsekiz Mart Ü. İlahiyat Fakültesi'nde 2000 yılında doçent, 2006 yılında profesör oldu. 2009'da Marmara Ü. İlahiyat Fakültesi, 2012'de ise İstanbul Şehir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi kadrosuna katıldı. Çalışmalarını klasik kelâm okullarının yanı sıra bugünkü seleflik, çağdaş İslami hareketler, din-siyaset ilişkisi konuları üzerine yoğunlaştıran Büyükkara'nın yayınlanmış birçok eseri bulunmaktadır.

» MELTEM KURAL
meltem.kural@live.de

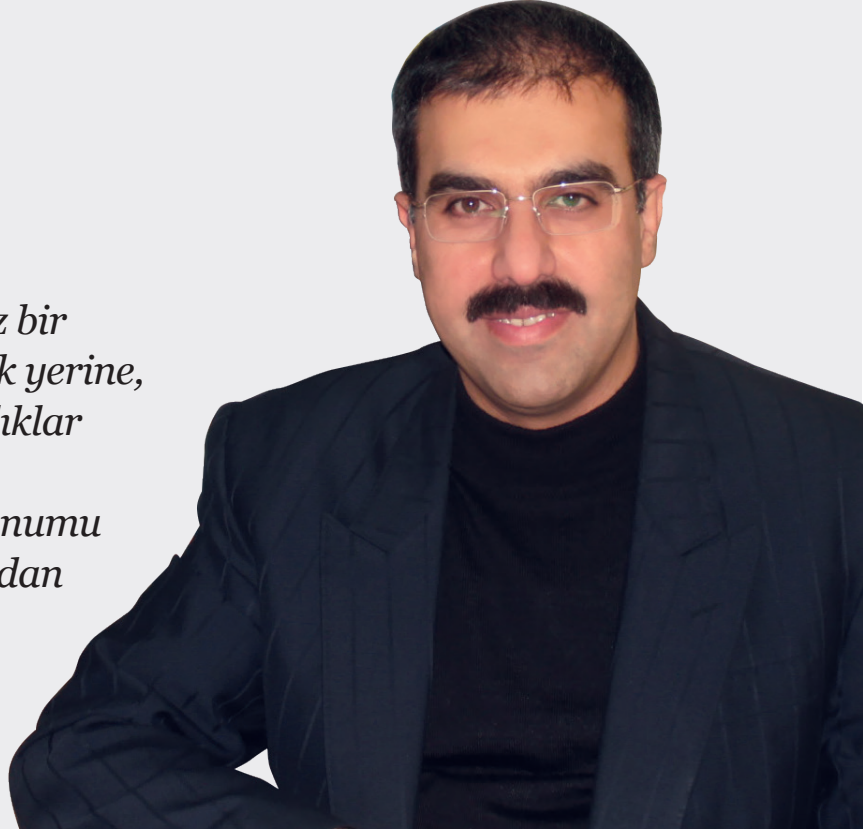
G enel bir soru ile başlayalım isterseniz; Selefilik ilk ne zaman, hangi şartlarda ortaya çıkıyor? Ve Selefi tanımını/kavramsallaştırmasını kim, ne zaman yapıyor?

Selefilik ya da Selefiyye dediğimiz kavram, Sünni İslami anlayışın iki ana akımından birisi olan “hadis taraftarlığı”nın diğer bir ismi. Hadis taraftarlarına Ehl-i Hadis veya Ashâb-ı Hadis (hadis ehli/ashâbı) adı verilmekte. Daha “husûsî” bir kaynak havuzundan beslendiği ve daha “husûsî” ve dar bir Sünnî kesime hitap ettiği için “Ehl-i Sünnet-i Hâssa” olarak da anılan Ehl-i Hadis'e göre, “İslam dini Sünnetten ibarettir”. Ehl-i Hadis'in meşhur alimi İmam Berbehârî'nin Şerhu's-Sünne isimli eserinde öne sürdüğü ilk kaide “İslam Sünnet'tir; Sünnet de İslamdır” şeklindedir.

Bu ifadelerden Kur'an'ın ilk kaynak kabul edilmediği anlaşılmasın. Hadis taraftarlarına göre Kur'an tabii ki ilk kaynaktır. Ancak hem Kur'anın

“

Vehhâbiliği ayrı ve bağımsız bir mezhep olarak takdim etmek yerine, Selefiyye'nin bir takım aşırılıklar eşliğinde Suudîlerin siyasal himayesi altında yeniden sunumu olarak anlamak bilimsel açıdan daha gerçekçi ve doğru bir değerlendirme olur.

anlaşılmasında, hem de Kur'an'da bulunmayan ahkâmın üretilmesinde, Sünniliğin diğer akımı olan Ehl-i Rey'in yaptığı gibi akli çözümlere (rey) iltifat etmeyip kendilerini zayıf bile olsa sadece hadisler ve sahabe sözleri ile sınırladıkları için Ehl-i Hadis adını almışlar. İctihadın temeli olan rey, mantıksal düşünme yolları izlenerek yapılan akli bir faaliyetti. Hadis taraftarları bu faaliyeti kişisel arzuları, yani hevâ ve hevesi nasların önüne geçirme olarak anladılar ve mesela bu reyci metodu izleyen Hanefi mezhebini bir sapma olarak değerlendirdiler.

Selefiyye ise yeni bir isim sayılabilir. Bu ismin ilk asırlarda bir mezhep ya da grup adı olarak kullanımına nadiren rastlanmaktadır. Ehl-i Hadis'in fikhî sahada çoğunlukla İmam Ahmed b. Hanbel'in usulünü izlediği için Hanbeliyye olarak da anıldığını görmekteyiz.

İslam tarihindeki ilk Selefi akımlarla günümüz Selefililiği arasında büyük farklılıklar var mı? Devamlılığın sürdüğü ve kopuşların olduğu alanlar hangileri?

Ehl-i Hadis, Hz. Peygamber'in bir hadisinde "en hayırlı nesiller" olarak tanıtılan Müslümanların "ilk sâlih nesillerinin" (selef-i sâlihîn), yani sahâbe ve tâbiünin anlayıp yaşadıkları şekilde İslamiyet'i anlayıp yaşamayı hedeflediği için Selefiyye adıyla isimlendirildi. Dolayısıyla "halef" in, yani "daha

sonraki" nesillerin, güya Kur'an ve Sünnetten uzaklaşarak "aklıleşen" dini metotları, doğrudan naslara başvurmak yerine bir takım itikadi ve fıkhi ekol kurucularının fikirleri etrafında "mezhepleşen" zihniyet kodları, hadislere dayalı zühd ve takva hayatını yaşamak yerine "tarikat" öğretileriyle bütünleşen dini hayatları, Selefiyye tarafından "bid'at ve dalalet" olarak vasıflandı.

Bu nedenle Selefiyye ya da Ehl-i Hadis ta başından beri kendisini Ehl-i Sünnet'in yegane temsilcisi olarak görmüştür. El-Fırkatü'n-nâciye (kurtuluşa eren topluluk), ehlü'l-istikâmet (doğru yolun mensupları) veya et-tâifetü'l-mansûra (ilahi yardımı hak etmiş grup) isimlerini de aynı sebeplerle kendisine uygun bulup kullanmıştır. Selefiyye'den olmayan Hanefiler, Eş'arîler, Şiiiler, tarikat sâliki sufiler ve diğer Müslüman fırka ve akımların mensupları ise ehl-i bid'at kapsamındadırlar, tebliğ ve da'vete muhtaçtırlar Selefililiğe göre.

Bu özellikleriyle Ehl-i Hadis-Selefiyye hattı, İslam düşüncesi içerisinde muhafazakar bir kanadı temsil etti her zaman. Akıl karşıtı metinci literalizmi, dar kalıplar içinde kalan fikri yapısı ve dışlayıcı tavrı nedeniyle Ehl-i Rey'e kıyasla zaman içinde fazla bir ilerleme kaydetmedi, geniş kitlelere hitap edemedi. Ama şunu da kabul etmek gerekir ki

marjinal ölçülerle de olsa belli bir seçkin zümrenin mezhebi olarak kalmayı başardı.

Selefiyye'yi İslam düşüncesinde yeniden parlatan isim kuşkusuz 1328 yılında vefat eden Takiyyüddin İbn Teymiyye'dir. O kalamcılar, felsefeciler, Şiiler ve bir kısım sûfiyye ile kitâbî bir mücadeleye girerek donuklaşmış ekolü canlandırmış, girmiş olduğu polemikler ile Selefiyye'yi alimlerin ve halkın gündemine yeniden sokmuş, popüler hale getirmiştir.

18. yüzyılda ise Muhammed b. Abdülvehhâb ile birlikte Selefiyye yeni bir kulvara girdi ve Arap yarımadasının merkezindeki Necd bölgesinde Vehhâbiyye adı altında yeniden güçlü şekilde seslendirildi. İbn Abdülvehhâb'la gelen yenilik, Selefilik'in siyasallaşması ve Suud hanedanı nezdinde bir devlet mezhebine dönüşmesiydi. Günümüz Selefilikini bu tarihi, ilmi, siyasi sürecin bir devamı olarak değerlendirebiliriz. Üstünde gidilen ana kulvar aynı. Fakat özellikle Vehhabilik kavşağında bazı aşırılıklar Selefilige eklenmiştir.

Vehhabilik ve Selefilik aynı şey midir? Değilse, birleştikleri ve ayrıştıkları temel alanlar/konular hangileridir?

İtikad sahasında Ehl-i Hadis'in, fıkıh sahasında ise Hanbelî mezhebinin görüşlerini paylaşan Vehhâbiler, tevhid meselesi üzerinde durduklar, bu konunun kabir ziyareti ile olan ilişkisini izaha çalıştılar ve kendi yöntemlerince bid'atlarla mücadele ettiler. Vehhâbiliği, Ehl-i Hadis-Selefiyye bünyesindeki bir "uçlanma" olarak değerlendirebiliriz. Bu uçlanmanın tezahürleri ise, tekfir unsurunun aşırı kullanımı ve bu yolla dışlanmış Müslüman kesimlere yöneltilen şiddettir. Bu yönleriyle Vehhâbiler, Emir San'ânî, Muhammed Şevkânî gibi Selefiyye alimleri tarafından bile tenkit edilmiştir.

Söz konusu anlayış doğrultusunda Vehhâbiler, cihat adı altında Osmanlı Devleti'ne, Hicaz hükümetine, Şiilere ve diğer rakiplerine karşı silahlı mücadele yürütmüşlerdi. Bu süreçte, kendileri gibi düşünmeyen Müslümanları tekfir etmede acele-

cilikleri, şiddet uygulamaları, işgal ettikleri yerlerde halk üzerindeki baskıları, onarılmaz tahripleri, Vehhâbileri sanki apayrı bir mezhep kimliğinde tarihe yansıtmıştır. Müslümanları tekfir ederek canlarını ve mallarını helal saymaları nedeniyle Hâricilik'le suçlandılar. Türbe ve kabirleri tahrip etmeleri nedeniyle 'mezar yıkıcılar' olarak adlandırıldılar. Fıkıh mezheplerine bağlı medreseleri kapatmaları, tarikat faaliyetlerini yasaklamaları, kütüphanelerdeki fıkıh ve tasavvuf eserlerini yakmaları nedeniyle Müslüman kamuoyunun öfkesini üzerlerine çektiler.

Neticede şunu söyleyebiliriz: Vehhâbiliği ayrı ve bağımsız bir mezhep olarak takdim etmek yerine, Selefiyye'nin bir takım aşırılıklar eşliğinde Suudilerin siyasal himayesi altında yeniden sunumu olarak anlamak bilimsel açıdan daha gerçekçi ve doğru bir değerlendirme olur. Yine şu hususu belki vurgulamam gerekebilir: Vehhâbiler adı tamamıyla muhalifleri tarafından kullanılan bir isim olagelmıştır. Tarihte ve günümüzde bu akımın mensupları kendilerini her zaman ve zeminde Selefiyye yahut Ehl-i Hadis olarak adlandırmakta.

Günümüzde birbirinden farklı birçok Selefi akımdan bahsedilebilir mi? Ve bu farklı Selefi akımların birbirlerine yaklaşımları nasıldır?

Suudi devletinin kuruluşunda etkin güç olan Vehhâbiler, 1930 sonrasında militer özelliğini hızla yitirerek kurumsallaştı. Bu durum, Vehhâbiliğin devlet karşıtı bir pozisyona geçmesini önlemek için Suudi yöneticilerin tedricen uyguladıkları bir politikanın ürünüydü. Vehhâbiler ulemanın temsil kabiliyeti tümüyle resmi dini kurumlar bünyesine alındı. Özellikle ticaret, iş ve kamu yönetimi alanlarındaki seküler kanunlaştırma faaliyetleri, petrolün çıkmasından sonra ABD ve diğer Batılı devletlerle her sahada geliştirilen ilişkiler, eğitimde modernleşme hamleleri, yer yer din kaynaklı tepkilerin odağı oldukları da "resmi" ulemanın onayıyla meşrulaştırıldılar.

“

Batı Avrupa'da Selefilik'in tesirinin bile rek abartıldığını ve bu argümanın Müslümanlar üzerindeki rahatsız edici güvenlik uygulamaları için bir bahane olarak kullanıldığını düşünüyorum.

1970'li yıllarda ise Suudi Arabistan, çağdaş İslamcı düşünce ve pratiklerle yakından tanışma fırsatı buldu. Bu tanışmanın geri planında esas aktörler olarak Mısır, Suriye gibi ülkelerin baskıcı yönetimlerinden kaçarak Suudi ülkesine sığınan birçoğu İhvan-ı Müslimin orijinli akademisyenler ve aktivistler ile bu ülkeye okumaya gelen veya dışarıya giden öğrenciler bulunmaktaydı.

1980'li yıllarda her ne kadar mezhebi olarak kabul etmeseler de İran İslam Devrimi bir çok İslami akım gibi Selefileri de siyasete doğru motive etti. Afgan Cihadı ise kazanılan siyasi şuurun pratiğe dökülmesi için belli kesimlere fiili ve lojistik imkanlar hazırladı. Afganistan'a giden çoğu Selefimeşrep gönüllü Arap mücahitler cihat ortamında radikalleştirdiler. Bu süreçte belirmiş olan yeni dini söylemde klasik Selefiliğin ağırlığı azalacak, çağdaş İslamcı tonlar ise fazlalaşacaktır.

Bu yeni söylemin taraftarları, bilhassa Birinci Körfez Savaşı sonrasında izlediği Batı yanlısı politikalar nedeniyle Suudi hükümetinin meşruiyetini sorgulamaya başladılar. Bu durum, Suudi rejimi nezdinde "resmî" bir kimlik kazanmış Vehhabiyeye-Selefiyye içerisinde ciddi bir kırılmaydı. Sadece emperyalist ve siyonist odaklara değil bunlarla ittifak halindeki yerli işbirlikçilere karşı gerek siyasal gerekse militer usuller ile mücadeleyi savunan bu yeni söylem çoğunlukla "Cihadî Selefiyye" olarak anılmaktadır. Cihadî Selefiliği, Vehhâbilik ile çağdaş siyasal İslamcılığın bir sentezi olarak görebiliriz. Suudi rejimine itaatini sürdüren eski kesim ise "Suudi Selefiyye" olarak adlandırılabilir.

Suudî ve Cihadî kesimler arasındaki ayrılık gittikçe derinleşmekte. İslam ülkelerindeki Selefi yapılanmaların yanısıra Avrupa ve Amerika'daki teşkilatlar dahi ayrılmak zorunda kaldılar. Suudî Selefiyyesi klasik hadis ilminin cerh ve ta'dil usullerini andırır şekilde Selefi şahsiyetlerin durumları ile alakalı risaleler kaleme alarak âdil ve merdûd olanları belirleyip safları netleştirmek peşinde. Yine Suudî Selefiyyesi, klasik mezhepler tarihi kitaplarındaki bidatçı fırka isimlerine benzer şekilde Mevdüdiyye, Kutbiyye, İhvâniyye benzeri ürettikleri isimler altında Cihadî Selefiyye'yi sınıflayarak Ehl-i Sünnet'den dışlamak istemekte. Selefilik'te baskın olan dışlamacı psikolojinin her iki kesim için daha ileri bölünmelerin oluşumunu hızlandırması beklediğimiz bir gelişme olacaktır.

Selefi düşüncenin hakim olduğu kimi Arap ülkelerinin Çeçenistan, Bosna, Filistin gibi bütün ümmeti ilgilendiren konularda -en azından yöneticilerin/siyasilerin- nispeten sessiz ve tepkisiz kalmalarında (!) Selefi bakış açısının bir etkisi var mıdır?

Bahsettiğiniz ülkelerdeki anti-emperyalist mücadeleye başta Suudi Arabistan olmak üzere Selefiliğin yaygın olduğu Arap ülkelerinden -hakkını teslim etmek gerekir- büyük destek geldi. Bu hem zengin bir finansal desteği hem de gönüllülerin bilfiil desteği idi. Ama bu desteğin büyük ölçüde sivil olduğunu belirtelim. Mevcut uluslararası kurulu düzene her zaman uyumlu olan Suudi rejiminin, söz konusu ülkelerdeki İslami direniş hareketlerini tanıyıp desteklemesi zaten beklenmiyordu.

Suudi rejimiyle bağlantılı dünya üzerindeki Selefi çevreler, meşru bir liderin emri ve izniyle yürütülmediği gerekçesiyle Filistin, Bosna, Keşmir, Çeçenistan gibi alanlardaki sıcak mücadelelere soğuk durdular. O halde yapılacak iş, şirki terk ederek tevhide sarılmaya Müslümanları davet etmek ve İslam aleminin Selef akidesi üzerinde buluşmasını sağlamaktır. Gerçek cihat buydu. Cihadî akıma göre ise cihat ertelenemez bir ödevdir. Zira hayat "iman ve cihattan ibarettir". Müslümanlar kendi aralarından seçtikleri bir liderin emrinde cihatlarını ve siyasal mücadelelerini sürdürmelidirler. Gördüğümüz gibi bu farklılaşmada Selefiliğin doğrudan etkisinden ziyade Selefiliğin nasıl yorumlandığı belirleyici olmaktadır.

Selefiliğin apolitik bir geleneğe sahip olduğu iddiası var. Bununla birlikte, "Arap Baharı" olarak adlandırılan toplumsal harekette, protestolara katıldıklarını, yıkılan yönetimlerin akabinde kurdukları partilerle seçimlere girdiklerini, hatta Mısır'daki Selefilerin kurduğu en-Nur Partisi'nin %24 gibi hiç de azımsanmayacak bir oy oranına sahip olduğunu ve seçimden ikinci parti olarak çıktığını görüyoruz. Daha sonra parti kurucusu İmad Abdülğafur partisinden ayrılarak Selefi arkadaşlarıyla el-Vatan partisini kuruyor. Aynı şekilde Libya, Tunus ve Yemende de Selefilerin partileşerek seçimlere katıldıklarını biliyoruz. Sizce Selefilerin politikaya atılmaları Selefi bakış açısında bir değişime neden olur mu, olursa bu yenilik Selefilikte nasıl bir değişimi beraberinde getirir?

Çok haklısınız. Bahsettiğiniz gelişmeler, Selefiyye açısından çok önemli tarihi kavşaklardan

birisine işaret ediyor. Selefiye Sünniliğinde esas olan siyasal tavır, dinen meşru olan devlete itaat etmektir. Abbasi yöneticileri tarafından ağır baskı ve işkencelere maruz kalan Ahmed b. Hanbel'in, aynı yöneticilere olan biatını bozmadığı, onların arkasında Cuma ve bayram namazlarını kılmaya devam ettiği, hem klasik kitaplarda hem de çağdaş Suudi Selefi akımın yazılarında altı çizilen bir örnektir. Namaz kıldığı müddetçe yöneticilere isyan etmek caiz değildir Selefiye'ye göre.

Ancak değiştiğiniz gibi 2011'de başlayan Arap Baharı sürecinde -ilk başta tereddüt gösterecekler de güçlü Selefi gruplar devrim sürecine bizzat iştirak ettiler. Bu gelişme cihadi akımlar söz konusu olduğunda belki sürpriz olmadı ama özellikle Suudi Selefilikindeki tavır değişikliği doğrusu şaşırtıcıydı. Zira bu çevre hep monarşik ve oligarşik eğilimlere yakın, sivil demokratik insiyatiflere uzak durmuştur. Temsili demokrasi, sivil katılımçılık gibi modern siyasi kavramları bid'at olarak değerlendirmiştir. Fakat aynı çevre bu katılımı siyasal partileşmeye kadar götürdü ve serbest seçimlerde önemli bir oy desteğine ulaştı Mısır'da. Suudi rejiminin bu Selefi hareketlenmeye desteğini ise, her zaman çekindiği İhvan ağırlığını dengelemeye matuf bir adım olarak anlamak gerekir.

Yeni girilen bu kulvarın, Selefiye içinde hem Suudi hem de Cihadi kanattan gelen tenkit ve muhalefete rağmen, Selefiye'nin önemli bir kesimini ılımlılık ve esneklik yönünde dönüştüreceği rahatlıkla öngörülebilir. Diğer bir öngörü, bu yeni siyasal tecrübenin zaten çok parçalı olan Selefiye içinde daha ileri ve farklı bölünmelere yol açabilmesi ihtimalidir. Dini zemindeki tenkitler, değişik fetvalar, karşılıklı reddiyeler eşliğinde bir iç hesaplaşma kaçınılmaz görünmekte. İmad Abdülğafur örneği belki de bu yönde olacakların ilk habercisi.

Bazı kesimlerce Selefilik'in bilhassa Avrupa'da hızla büyüyen bir akım olduğu söyleniyor. Gerçekten de İslam'ı seçen kimi Avrupalıların Selefi akımların ve anlayışın etkisinde olduğu da görülüyor. Sizin gözleminiz ne yönde? Avrupa'da Selefilik'e bahsedilen yönde bir ilgi var mı? Varsa bu sizce neyle açıklanabilir?

Avrupa'da gözlemediğim kadarıyla İslam'a girişler eskiden olduğu gibi bugün de daha çok sufi cemaatler kanalıyla oluyor. Batılı insanın manevi boşluğunu dolduracak bir alternatif olarak tasavvuf ve tarikatlar, kendilerinden beklenen performansı

bu hususta sergilemeye devam ediyorlar. Ruhi derinlikten uzak, köşeli, dışlamacı ve literalist zihniyet yapısı ile Selefiye, ihtida hareketlerinde sufiye orijinli cemaatlerle rekabet edemez.

Zengin maddi imkanlarla faaliyet yürüten Selefilerin de ihtida hareketlerinde belli bir payı var kuşkusuz. Ama bu, sanıldığı gibi büyük bir pay değil. Özellikle Körfez sermayesiyle inşa ve idare edilen cami ve okulların davet hizmetlerine katkı sağladığı görmezlikten gelinemez. Bu gelişmeler Batı Avrupa'dan ziyade, komünizmden kurtulmuş Balkan ülkelerinde müşahade edilmekte. Dindarlaşan Müslüman halklar arasında söz konusu tesirin belli bir güce sahip olduğu belki söylenebilir. Ancak Batı Avrupa'da Selefilik'in tesirinin bilerek abartıldığını ve bu argümanın Müslümanlar üzerindeki rahatsız edici güvenlik uygulamaları için

bir bahane olarak kullanıldığını düşünüyorum.

Ehl-i Sünnet içerisinde hep azınlık olarak kalmış olan Selefî düşüncenin Müslümanların büyük bir kesiminden iltifat görmemesini, özellikle de Türkiye’de ve Avrupadaki Türkiyeli göçmenler arasında zemin bulamamasını neye bağlamak gerekir?

Gerçekten tarihte ve günümüzde Selefî düşünce Sünnilik içerisinde hep azınlığı temsil etmiştir. Bunun belirgin sebepleri var. Akli çözümlenelere uzak duruşu, katı nasçılığı ve bunun beraberindeki hantallık nedeniyle Müslüman kurumlar ve kamuoyunca çok kullanışlı bulunmamıştır Selefî dini metot. Dışlamacı yapısı nedeniyle zaman zaman tefrika kaynağı ve fitne odağı olarak görülmüştür bazı siyasi yapılarca. Bilhassa Vehhabilik ile birlikte kabir ve türbe yıkımları, Müslümanları zorla bir şekle, kalıba sokmaya çalışmaları, geniş kitle-

leri sürekli rahatsız etmiştir. “Ben en doğrusunu bilirim“ mantığıyla özdeşleşen buyurgan tavırları, Selefilere karşı antipati doğurmuştur.

İslam aleminde son otuz, kırk yıldaki Selefiliğe dönük sempatiyi ise, dinsel alanlara yapılan Körfez destekli yatırımlara ve propaganda faaliyetlerine bağlayabiliriz. Şu hususu da mutlaka not edelim: Müslümanların özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında yaşadıkları işgaller, zulümler ve büyük travmalar karşısında Selefiliğin bilhassa İslamcılık ile sentezlenerek samimi bir duyarlılıkla geniş bir direniş hattı geliştirdiğini ve bu yüzden sempati uyandırdığını gözden kaçıramayız.

Emperyalizme karşı bu direniş hattı daha önce-leri medrese ve tarikat kökenli yapılarca örgütlenip yürütülmüştü. Hint alt kıtasındaki Diobendi direnişini, Kafkasya’da Şeyh Şamil’i, Rusya’da Basmacılar’ı, Batı Afrika’da Osman dan Fodyo’yu, Libya ve Cezayir’de Senusiliği, Ömer Muhtar’ı ve Emir Abdülkadir’i bir çırpıda sayabiliriz. Tespih çeken eller tetik çekmede çok maharetliydi. Hatta Sovyet Rusya, sufiiyenin muhalif gücünü kırmak için 1940, 1950’li yıllarda bir dönem Selefî akıma müsamaha ile yaklaştı. Bu direniş hattı malesef zayıfladı. Tabiat boşluk kabul etmez. Bu boşluk yakın zamanda Selefî hareketler tarafından dolduruldu. Bugün Amerika’daki siyaset üreten RAND gibi itibarlı düşünce kuruluşları, Selefiiye aşırılığına karşı sufi yapılarla işbirliğini tavsiye ediyor ABD hükümetine.

Türkiyeliler nezdinde Selefiliğin itibar görmemesi konusuna gelince; son yüzyılda İslam aleminde Fas’tan Endonezya’ya kadar kuvvetli bir rüzgar estiren Selefî-Vehhâbî akımın Türkiye’deki tesiri gerçekten de diğer ülkelere kıyasla oldukça dar bir çerçevede kalmıştır.

Söz konusu durumun sebeplerinden birisi, Osmanlı’nın resmi tarikatı sayabileceğimiz Nakşîliğin görmüş olduğu fonksiyondur. Daha çok Halid el-Bağdadî’den gelen koluyla Anadolu’da, Balkanlar’da ve Kafkasya’da yapılan bu Halidiyye Nakşîliği’nin en belirgin özelliklerinden birisi, tasavvufî terbiyenin yanısıra medrese eğitimine verdiği önemdir. Bu medrese geleneği, etkin olduğu bölgeye göre Hanefî-Mâturidî ya da Şâfiî-Eş’arî bir eğitim-öğretim müfredatı üzerinden gitmiş, hem akaid, hem fıkıh hem de tasavvuf zemininde Selefî fikir ve pratiklere yol vermeyen bir karakterde kendisini göstermiştir.

Türkiye'deki gündelik dini hayatta, ayrıca ülkenin kültürel ve siyasal İslamcılığında bu tarikatın etkisi hala güçlü şekilde sürmektedir. Ayrıca Vehhâbiliğin bir uzantısı olarak görülen çağdaş Selefi hareket, Suudîlerin ideolojisi olarak anlaşılmış, milliyetçi sâiklerle hatırlarda hâlâ taze duran tarihi Osmanlı-Vehhâbi karşıtlığı olgusu, Selefi düşüncelerin zemin bulmasına mani bir düşünsel atmosferi oluşturmuştur.

Avrupa'da Selefilige yaklaşımı nasıl buluyorsunuz, özellikle devlet kurumları ve medyanın yaklaşımını? Avrupa özelinde Selefiligin sürekli gündeme getirilerek, kullanılmaya çalışıldığını düşünüyor musunuz?

Biraz önce belirtmiştim. Selefiyye'nin gücü Avrupa ve ABD'deki güvenlik kurumları ve medya tarafından bilinçli şekilde abartılıyor. Bunun arkasındaki nedenin, Müslümanları ve İslami kurumları baskı altına almak olduğunu söyledim. Ayrıca çağdaş Selefiligin son yıllarda yeni sömürgeciliğin bir aracı olarak işlev gördüğü dikkatlerden kaçmamakta. Suudi Arabistan devleti himayesindeki Suudi Selefiligi, Batı'nın Arap Yarımadası'ndaki çıkarlarına dini meşruiyet kazandıran bir mekanizma olarak hareket etmektedir.

Öte yandan bazı cihadî eğilimli Selefi örgütlenmelerin icraatları bir takım abartmalar eşliğinde bahane gösterilmek suretiyle Afganistan, Irak, Somali, Mali gibi ülkelerin Batılı emperyalist güçlerin işgaline uğradığı herkesin malumudur. Bu ülkelerde geleneksel tabanları bulunmamasına rağmen direniş güçleri olarak kendilerini gösteren veya o şekilde dışarıya takdim edilen el-Kâide, Şebâb, Ensârü'd-Din gibi Selefi yapılar, izledikleri feraset ve basiretten yoksun politikalar ve iş görüş biçimleri nedeniyle, kendi iddialarının tam aksine siyasal-dini bir inşanın değil bir yıkımın vasıtası haline gelmektedirler ve bu durumun da çok farkında değildirler.

Çağdaş selefi akımlar üzerinde yaptığımız çalışmalara dayanarak soruyorum; iddia edildiği gibi, örneğin Almanya'da faaliyet gösteren Selefi akımların devletin güvenliği için tehlike arzedecek bir yapılanma içerisinde olduğu söylenebilir mi?

Güvenlik tehdidi olabilecek küçük ve marjinal hücre yapılanmaları olabilir. Bunlar dar çapta da olsa terörist aktiviteler içinde olabilirler. Fakat bu yapılar Müslüman kamuoyunun desteğinden yoksundur. Güvenlik ve istihbarat birimleri de sanıyorum ki bunları kontrol ediyordur. Benim endişem, bu birimlerin belli konjonktürel siyasal amaçlarla bu

oluşumları manipüle etmeleri ve operasyon yapmalarına imkan tanıyıp sonra da bunun sonuçlarından yararlanmaya çalışmalarıdır.

Almanya İç İstihbarat Dairesi selefiligi iki kategoriye ayırıyor. Birisi "siyasi selefizm", diğeri "cihadî selefizm". İkisinin de aynı ideolojik temele sahip olmakla birlikte stratejik yöntem farklılıkları olduğu, klasik fıkıh literatüründeki referansları itibariyle gayrimüslimlere yönelik şiddete yatkın olmakla birlikte siyasi selefizmin "dava" adı altında misyonerlik benzeri faaliyetler yürüttüğü, cihadî selefizmin de şiddeti önelediği, ancak ikisinin arasındaki geçişlerin akıcı olduğu iddia edilmekte. Bu tanımları ve Selefiligin prensip olarak şiddeti tasvip ettiği görüşü doğru mu?

Bahsettiğiniz değerlendirmeler genel hatlarıyla doğru; ancak Selefiligin prensip olarak şiddeti tasvip ettiğini söylemek maksadı aşan bir yorum olur. Cihadî dediğimiz Selefi akım içinde bile ölçsüz şiddet ve tedhişi reddeden bir damar her zaman mevcut. Şiddet yöntemlerinden müesses Suudi Selefiyye rahatsızdır; zira muhalif bu yeni çizgi her zaman için bir dini devlet ideolojisi olmuş Vehhâbiliğin ruhuna aykırıdır. İslamcılar da rahatsızdır; zira ne üreteceği belli olmayan ve zaman zaman kontrol dışında kalan fikir ve gruplarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

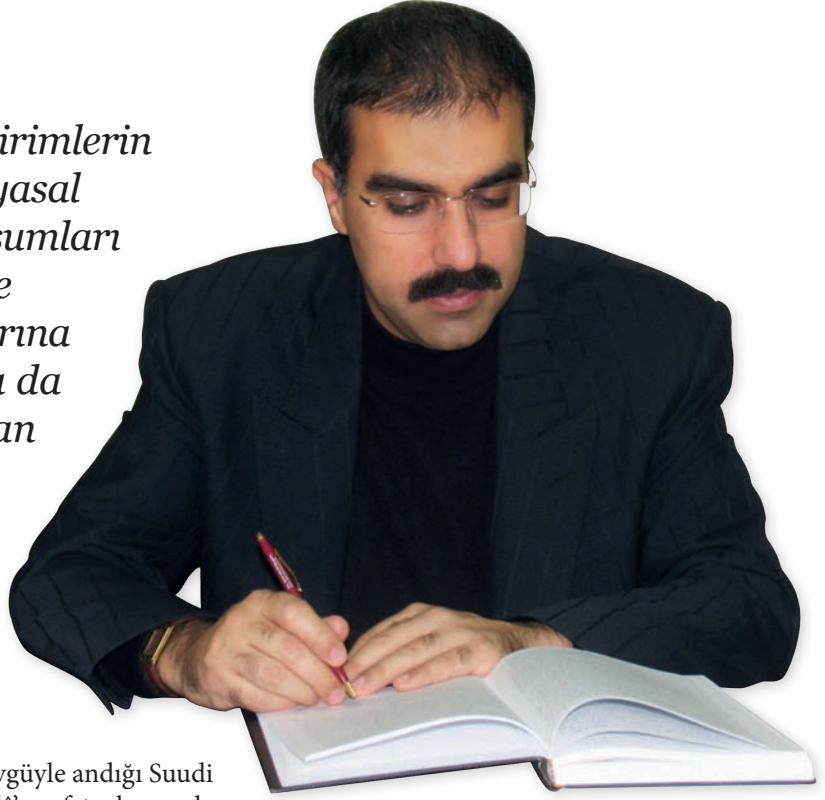
Nitekim Üsame b. Ladin'le beraber Cihadî Selefilik içerisinde yaşanan savrulma, Cihadî şeyhler tarafından bile onaylanmamıştır. Bu alimlerin Bin Ladin'i tenkitleri üç noktada yoğunlaşmaktadır: Bin Ladin, Müslüman yöneticileri ve ulemayı geçerli kanıtlara dayanmadan küfürle suçlamıştır. El-Kaide, düzenlediği kanlı eylemlerle halkı Müslüman ülkeleri savaş arenalarına dönüştürmüştür. Bin Ladin ve arkadaşları bu eylemlerinde İslam savaş hukukuna aykırı biçimde masum sivil insanları da hedef almaktadır.

Şiddeti meşru kabul eden ve sivillere yönelik terör eylemleri gerçekleştiren grupların temel motivasyonu gerçekten dini kaynaklar mı? Yani "Allah rızası için" insanları katlettiklerine gerçekten inanıyorlar mı? Hangi sebepler onları bu metodlara yöneltiyor?

Temel motivasyon dini kaynaklar değil şüphesiz. Kuşatılmışlık, çaresizlik, zulümler, haksızlıklar, baskılar, işkenceler bu tür eylemlere insanları sevkedecek psikolojik bir ruh hali yaratıyor. Bu ruh hali içerisinde bir araya gelen insanların ölçsüz şiddet içeren eylemlerine dini bir kılıf bulmaları hiç de zor olmuyor.

Endişem, güvenlik birimlerin belli konjonktürel siyasal amaçlarla selefi oluşumları manipüle etmeleri ve operasyon yapmalarına imkan tanıyıp sonra da bunun sonuçlarından yararlanmaya çalışmalarıdır.

”

Mesela Üsâme b. Lâdin'in övgüyle andığı Suudi Arabistanlı alim Hamûd b. 'Uklâ'nın fetvalarını ele alalım. Şeyh Hamûd mancınık örneğini verir. Hz. Muhammed'in Taif fethinde kullandığı mancınık, bir savaş makinası olarak suçlu suçsuz ayırdetmeden herkesi hedef almaktadır. Müslüman liderler ve alimler İslam tarihi boyunca bu aracı kullanmada şer'i bir mahzur görmemişlerdir.

Özellikle halkı Müslüman ülkelerde düzenlenen, dolayısıyla Müslümanları da hedef alan eylemler için teröristlere meşruiyet kaynağı olabilecek diğer bir argüman da yine Şeyh Hamûd tarafından sağlanmaktadır. Bazı klasik fıkıh kaynaklarında meş'etü't-teterrüs olarak geçen bu bahiste, eğer kafirler savaşta Müslümanları siper yapmışlarsa İslam ordusunun duraksamadan ve siper yapılan din kardeşlerinin hayatından endişe duymadan savaşa devam etmesi caiz görülmektedir. Son olarak Hamûd, intikamın İslam'da caiz olduğunu söyler ve Müslümanlara muamele ettiklerinin misliyle kafirlere karşılık vermenin zaruretinden bahseder.

Görüyorsunuz, şeriatın genel maksadlarını, kamu menfaatini, örfü dikkate almayan, akletmeyip sadece dini metinler üzerinden giden esnek bir hüküm çıkarma yöntemi bu yöne doğru tüm kapıları açabiliyor, meşru olmayanı meşru hale getirebiliyor.

Ülke içerisindeki Selefi akımlara şüpheyile yaklaşan Almanya'nın Selefililiğin bir türü olarak sayılan Vahhabiliğin devletin resmi mez-

hebi olarak kabul edildiği Suudi Arabistan ile Almanya'nın gayet sıcak ve gerilimden uzak bir ilişki içerisinde olduğunu görüyoruz. İç politikasındaki tutumla dış politikasındaki tutum arasındaki çelişkili durum nasıl izah edilebilir?

Suudi Arabistan ta başından beri Batılı süper güçlerin en önemli müttefiki ve stratejik ortağı olagelmıştır. Burada karşılıklı ekonomik çıkarların ve petrol unsurunun büyük rolü var kuşkusuz. Söz konusu devlet Almanya olunca, bu konuda çok deneyimli bir ülkeden söz ediyoruz aynı zamanda. Almanya, ambargo kıskacındaki İran İslam Cumhuriyeti ile de ilişkilerini bozmadan sürdürebilen, çıkarlarını kaybetmeyen bir ülke.

Tabii ki burada apaçık bir ikiyüzlülüğü müşahade etmekteyiz. 11 Eylül sonrasında Büyük Ortadoğu Projesi diye ortaya atılan ama hedefleri bakımından başarısız olan malum projenin yürümesinin önemli nedenlerinden birisi, Batı'nın Suudi monarşik rejimini kaybetmeyi göze alamamasıdır. 11 Eylül'ün 19 hava korsanından 15'inin Suudi vatandaş çıkması ve Batı'nın rahatsız olduğu Selefiye ideolojisinin ana vatanının bu ülke ve bu rejim olduğu gerçeği bu sonucu değiştirmemiştir. Bu tavır samimilik testinde Batı'yı sınıfta bırakmıştır ve Müslüman toplumlar nezdindeki güvenlerinin bir kez daha sıfırlanmasına yol açmıştır.

İstihbarat Hormonlu Selefizm

Selefizmi "İslamcılık" başlığı altına yerleştirerek bir taraftan korkunç cinayetlerin ve uluslararası terörizmin İslam ve Müslümanlarla bağdaştırılarak tanımlaması, yine aynı başlık altında İslami cemaatlerin "dini ve kültürel kimliği güçlendirme" faaliyetlerini sayması istihbarat birimlerinin anayasal hakları gözardı ederek sınırsız bir alanda "önleyici tedbir politikası" belirleyip hem siyasete hem de İslami cemaatlere tanım ve strateji dayattıkları kamuoyu tarafından gözardı edilen bir gerçektir.

» YUSUF AYDIN
yusufaydin@gmail.com

Çağdaş selefizm birkaç yıl öncesine kadar pek popüler bir konu değildi. Çok kısıtlı olarak ihtisas sahibi çevrelerde tartışılmanın ötesinde kamuoyunun gündemini de meşgul etmiyordu. 11 Eylül saldırılarına ve sonrasındaki birçok kanlı eyleme karışanların selefi doktrinlere bağlı kişiler olarak teşhir edilmesine rağmen istihbarat raporları selefilere değil, tüm Müslümanları zan altında bırakan kavramsallaştırmaları tercih ediyordu. Bu açıdan selefizm konusunun nihayet 2011 yılında Federal Almanya'nın anayasayı koruma (iç istihbarat)¹ dairelerinin raporlarına² alınmış olması birçok kişiyi şaşkırtabilir. Netice itibarıyla istihbarat daireleri selefsiz selefilelere odaklanmak yerine genellemeci bir dil ve islamofobik propagandalarıyla toplumu Müslümanlara karşı şartlandırmayı tercih etmişti. Toplumun çoğunluğunun İslam ve Müslümanlardan endişe duyup, İslam söz konusu olduğunda aklına fanatizm, şiddet ve terörü getirmesi sürecin doğal bir sonucuydu.³ Oysa güvenlik güçleri tehdit oluşturan akımları somut olarak tanımlayabilirdi. Nitekim yapılan tespitlere göre tüm terörist hücre yapıları ve eylemlere katılan bireyler istisnasız selefist ortamlarda radikalleştirilip şiddet eylemlerine hazır hale getirilmişti. Ancak ne zamanki selefiler görünür bir biçimde ve genelde provokatif eylemlere yönelerek, açık alanlarda toplantılar düzenleyip merkezi yerlerde enformasyon standları kurarak ücretsiz mushaf dağıtmaya başladılar, işte o zaman kamuoyunun dikkatini de üzerilerine çektiler. Ve ancak bu noktadan sonra güvenlikten sorumlu siyasiler ve kendilerine

bağlı güvenlik ve istihbarat birimleri bu eylemlerle birlikte “selefi tehlike” dikkat çekmeye başladı. Halbuki 90’lı yıllardan itibaren şiddete meyilli selefi akımlar özellikle güney Almanya’da faaliyete geçmişti. Ve o bölgeden diğer şehirlere de kaydırılan birçok kişi daha sonra terörist eylemlere katılan fanatiklerin eğitmeni olarak dikkat çekecekti.

İnanılması güç boyuttaki hususların başında gelen ise, tüm bu sürecin istihbarat birimlerinin dikkatinden kaçması şöyle dursun, ki bu zaten düşünülemezdi, bizzat bu birimlerce yönlendiriliyor ve korunuyor oluşuydu. Zira selefi fanatiklere mal edilen hiçbir terörist eylem yoktu ki, istihbarat birimlerinin ve ajanlarının etkin rolü tesbit edilememiş olsun. Başka bir ifadeyle, hiçbir katliam ve benzeri terörist teşebbüs Batı dünyasının istihbarat birimlerinin desteği olmaksızın düşünülemezdi. Bu iddiayla Jürgen Elsässer, Müslüman failerin sorumlu tutulduğu Avrupa’da gerçekleştirilen tüm terörist saldırıların ve teşebbüslerin ansiklopedisi niteliğini taşıyan kitabında⁴ tüm olayları ayrıntılarıyla birlikte anlatmaktadır.

Buna göre, söz konusu tüm terör saldırılarında kilit konumda bulunan ve Avrupa çapında eylemler gerçekleştiren iki yapıdan bahsedilebilir.

Bunlardan ilki Finsbury Camii etrafında oluşturulmuş Londra terör şebekesi ve diğeri, güneybatı Almanya’nın Freiburg kentinde temeli atılıp Ulm/Neu Ulm çevresine kaydırılmış hücredir. 1995 yılında Paris metrosuna gerçekleştirilen saldırı, kuzey Fransa’da Roubaix çetesi olarak adlandırılan kanlı eylemleri ve Lille şehrinde gerçekleştirilecek olan G7 konferansına eylem planı, son anda önlenen Strasbourg Noel pazarı bombalaması teşebbüsü, 11 Eylül 2001 terör saldırılarına karışan Hamburg hücresi, Milano hücresi, 24 kişinin öldürüldüğü ve 240 kişinin yaralandığı 2003’teki kanlı İstanbul eylemleri, 191 insanın katledildiği ve 2051 kişinin yaralandığı Madrid saldırıları, 56 kişinin öldüğü ve 700’ün üzerinde yaralının

olduğu Londra terörü, 2006’da Köln merkez istasyona eylem hazırlığında olan “bavul bombacıları”, Berlin’deki eylem teşebbüsleri, 2007’de Viyana’da tutuklanan “cyber-teröristler”, Eylül 2007’de son anda engellenen Alman 9/11’i ise bu iki yapının icraatlarının sadece bazılarıdır. 2008 yılında yayınlanan kitabında o tarihe kadar gerçekleşen olayları kaynaklarla birlikte anlatan Jürgen Elsässer’in takdim ettiği aktörlerin Almanya’nın farklı kentlerinde provokatif mushaf dağıtma eyleminde önemli rol oynamaları ve 5 Mayıs 2012’de Bonn şehrinde polislerle yapılan saldırıda yine aynı malum şahısların sahnede olması ise sürecin devam ettiğini göstermektedir.

Batı ülkelerinin istihbarat birimlerinin, başta İngiliz MI5 veya MI6 ve Amerikan CIA olmak üzere, ülkelerinin ekonomik menfaatlerini korumak, dengeleri altüst edip başka ülkelerin iç huzurunu bozmak veya küresel antiterör savaşına kendi kamuoyunu ikna etmek veya “fazla” özgürlükçü buldukları liberal hukuk düzenlerini törpülemek için Müslüman fanatikleri şiddete yönlendirerek sebep oldukları o kadar çok olay var ki, inanılması güç. 11 Eylül saldırılarının sonrasında bile Abu Hamza adındaki nefret tellalı çok rahat bir şekilde istihbaratların koruması altında Londra’nın merkezinde insanları ajite edip silah eğitimi yaptırırken, Almanya’nın güneyinde Baden Württemberg

İç İstihbaratının maaşlı ajanı Yehia Yousif yine istihbaratın koruması ve yönlendirmesi altında meşit kürsüsünden gençleri saldırılara şartlandırabiliyordu. Eylül 2007 tarihinde medyatik bir şekilde yakalanan Sauerland grubu üyeleri de Yousif’in talebeleriydi. Bunlar olup bitirken, ne hikmetse mainstream medya bu olayların ve elebaşlarının arka planını hiç sorgulamadı.

Bilindiği gibi Federal Almanya Anayasa Mahkemesi Neonazi NPD partisinin yasaklanmasını parti yöneticilerinin birçoğunun istihbarat personeli olması ve ırkçı eylemlerin ne kadarının bu devlet me-

“

Hiçbir katliam ve benzeri terörist teşebbüs Batı dünyasının istihbarat birimlerinin desteği olmaksızın düşünülemezdi.

murları marifetiyle yapıldığının tesbit edilememesi sebebiyle reddetmişti. Bu şartlar altında sorulması gereken soru belki de şu olmalı: Neu Ulm örneğinde olduğu gibi bazılarını radikalleştirip teröre yönlendiren, bazılarını da istihbarat elemanı olarak maaşa bağlayan “devlet güvenlik birimleri”, Almanya bağlamında söz konusu olan “Sauerland grubu”, “Uluslararası Cihad Birliği (IJU)”, “Küresel İslami Medya Cephesi (GIMF)”, “Özbekistan İslami Hareket (IBU)” ve yine istihbarat raporlarında geçen birçok irili ufaklı terör hücrelerinde acaba hangi rolleri oynuyorlar? 2012 yılında Almanya’nın kentlerinde ücretsiz mushaf dağıtan ve 25 milyon tane dağıtılacağını iddia eden ve sosyal yardımdan geçinen bir kişinin arkasında hangi güçler var? İslamofobik bir ortamın oluşmasında önemli bir etken olan bir istihbaratçı, 3 Ekim 2010 tarihli Frankfurter Allgemeine Zeitung’a verdiği demeçte meşhur ettikleri bir selefi için “heyecanlandırıcı bir deney, sahneyi hareketlendiriyor” demesi ilginç değil mi?

Bugüne kadar bir taraftan dışardaki finans kaynaklarını bildikleri halde, devletin al-i menfaatleri itibarıyla gözardı ettikleri, diğer taraftan bizzat besleyerek destekledikleri selefizmin gençler nezdinde ilgi uyandırmasının ayrı bir sebebi de, İslamofobik bir hava oluşturup, daha sonra da vasat yolu tercih eden İslami cemaatlerin dışlanarak devlet eliyle karikatürize edilmesi idi. Anayasa koruma dairelerinin selefizmi “İslamcılık” başlığı altına yerleştirerek⁵ bir taraftan korkunç cinayetlerin ve uluslararası terörizmin İslam ve Müslümanlarla bağdaştırılarak tanımlanması, yine aynı başlık altında İslami cemaatlerin “dini ve kültürel kimliği güçlendirme”⁶ faaliyetlerini sayması meselenin başka bir boyutu. Güvenlik birimleri bu stratejileriyle en temel dini talepleri bile şiddetçi selefist akımlar kategorisi altında tanımlayıp cihad kavramının da “kutsal savaş” olarak, şiddet yanlısı selefist tanımına benzer şekilde tercüme edilmesi örneğinde olduğu gibi farklı okumaları bilinçli olarak marjinalleştirdi. Bugünlerde de yine Almanya çapında İslami cemaatlere baskı yaparak “gelin selefizme karşı birlikte mücadele edelim” çabası yürütülmektedir.

Müslümanlardan ve İslami cemaatlerden beklenen bu çabaya girişilmeden önce güvenlik birimlerinin cevaplaması gereken başlıca soru belki de şudur; bütün bu tutarsız yaklaşım ve uygulamaların asıl gayesi nedir?

Dipnotlar:

- 1) Almanya’da anayasayı koruma daireleri iç istihbarat birimleri olarak federal ve eyalet yapılanmasıyla özgürlükçü temel düzene karşı ekstremist çabaları izleyip raporlamakla yetkilendirilmiştir, bkz. § 3 BVerfSchG (Federal Anayasa Koruma Yasası)
- 2) Bkz. Salafistische Bestrebungen in Deutschland (Almanya’da selefist akımlar), Bundesamt für Verfassungsschutz und Landesbehörden für Verfassungsschutz (Federal ve Eyalet Anayasa Koruma Daireleri), Nisan 2012; Bundesverfassungsschutzbericht (Federal Anayasa Koruma Raporu) 2010, S. 205 ff., 229-232, Temmuz 2011
- 3) Bielefeldt Heiner, Das Islambild in Deutschland, Zum öffentlichen Umgang mit der Angst vor dem Islam, Nisan 2008
- 4) Elsässer Jürgen, Terrorziel Europa, Das gefährliche Doppelspiel der Geheimdienste, (Terör hedefi Avrupa, İstihbarat birimlerinin tehlikeli ikili oyunu) 2008
- 5) Bak. Salafistische Bestrebungen in Deutschland, S. 5; Verfassungsschutzbericht 2011 NRW, S. 19 ff.; 189, 190 ff.
- 6) Federal ve İstihbarat raporlarının tamamı yerine Bundesverfassungsschutzbericht (Federal İstihbarat raporu) 2010, 175;

Almanya'da “Kim, Neden Radikalleşiyor?” Sorusu

Almanya'da doğup büyümüş olan ve adları silahlı örgütlerle anılan bireyler hangi sosyal ve psikolojik etkenlerden ötürü bu radikal örgütlere katılıyor? “Radikalleşme süreci” olarak tabir edilen bu sürece devlet kurumlarınca nasıl bakılıyor? Wolfgang Schmidt 2012 yılında yayımladığı “Jung, Deutsch, Taliban - Genç, Alman, Taliban” adlı eserinde konuya dair cevap arayışlarını, Alman toplumunun genel görüşlerini de yansıtır bir biçimde ele alıyor.

» SELÇUK ÇİÇEK
selcuk.cicek@live.de

Kuşkusuz 2001 yılında gerçekleşen 11 Eylül olayları sonrası oluşan siyasi hava, dünya siyasetini olduğu kadar, bilhassa Avrupada yaşamlarını sürdürmekte olan toplumların sosyal yaşantısını da etkilemiş durumda ve bilindiği gibi 11 Eylül sonrası “Terörle Mücadele” adı altında oluşturulan güvenlik atmosferi, kimi devletlerin kendi toplumlarının güvenliğini sağlama amacıyla bir takım güvenlik projelerin geliştirilmesine zemin hazırlamış bulunuyor. Bu hususta Almanya'daki duruma göz attığımızda da, benzer bir durum ile karşılaşyoruz. Alman devleti, kurum ve kuruluşlarıyla geliştirdiği güvenlik projeleriyle ana hedeflerinin, merkezleri genellikle Ortadoğuda bulunan ve Avrupada uzantıları olan bir takım radikal örgütlerin güçlenmesini ve son yıllarda bu örgütlere katılım sağlayan bireylerin radikalleşme sürecini engellemek istediğini vurguluyor. Toplumda özellikle gençlerin bu tür örgütlere ne zaman, nasıl ve hangi sebeple katıldığını araştırma çalışmalarına Almanya devlete ait pek çok kurum ve kuruluşlarıyla ağırlık vermiş bulunuyor.

Wolf Schmidt

JUNG DEUTSCH TALIBAN

Ch. Links Verlag

Bu kurum ve kuruluşların uzmanları, Almanya'da doğup büyümüş olan ve adları silahlı örgütlerle anılan bireylerin hangi sosyal ve psikolojik etkenlerden ötürü bu radikal örgütlere katılım sağladıkları konusunda hangi görüş ve fikirleri savunuyor? Bireysel olarak dile getirdikleri ve "radikalleşme süreci" olarak bahsettikleri bu sürece nasıl bakıyorlar? Wolfgang Schmidt 2012 yılında yayımladığı "Jung, Deutsch, Taliban" (Genç, Alman, Taliban) adlı eserinde konuya dair cevap arayışlarını, Alman toplumunun genel görüşlerini de yansıtır bir biçimde ele alıyor.

Yazarın eserinde sıkça belirttiği üzere, kabul edilen genel kanaat, toplum içerisinde özellikle son yıllarda devletin radikal ve aşırı tehlikeli olarak sınıflandığı örgütlere katıldığı tespit edilen bireylerin herhangi bir sosyal sınıfta kategorize edilmelerinin mümkün olmadığıdır. Yapılan araştırmalarda, kadın veya erkek, genç veya yaşlı, iş sahibi veya işsiz, Alman veya yabancı, sabıkalı veya entelektüel, sosyal hayatın her alanından bireylerin bu örgütlenmelerde yer alması ilginçtir. Almanya'da "Bilim ve Siyaset" kurumu uzmanlarından Gudido Steineberg, bu sebeple "On yıl önceye kadar tehlikeli olarak gördüğümüz örgütlenmelere sadece Doğulu ülkelerinden gelen bireyler katılırdı, ama artık Almanlar da bu hareketin içinde." ifadesinde bulunuyor. Dolayısıyla herhangi bir etnik veya kültürel unsurun bu örgütlere yönelmede öncülük ettiğini söylemek mümkün olmuyor. Ancak, hiçbir Avrupa ülkesinden, Almanya'dan olduğu kadar Pakistan-Afganistan bölgelerinde bulunan silahlı örgütlere katılımın olmadığı da eserde altı çizilen hususlardan biri.

Geçtiğimiz yıllarda sadece yabancı kökenli bireylerin bu tür örgütlere katılım sağladığı ifade edilirken, son yıllarda elde edilen verilere göre, artık bu örgütlere katılan şahıslar arasında Almanya doğumlu olanların bulunduğu ve Stefan, Tobias, Sabrina gibi isimler taşıyan Alman vatandaşlarının da mezkur örgütlere katıldığı savunuluyor. Ve yazara göre, Alman medya organlarının da son zamanlarda sık

sık dile getirdiği bu olgu, resmi kurum ve kuruluşları tedirgin bir havaya sokuyor. Dolayısıyla devlet kurumları, bilhassa Alman kökenli olup Pakistan-Afganistan bölgelerinde merkezleri bulunan örgütlere katılan vatandaşlarının, hangi sebepler dolayısıyla bu değişime yöneldiklerini bilmek istiyor. Ancak bu konuda net bir tahlil ve tespit yapılabilmiş olduğunu söylemek şu an için mümkün değil.

Yazar eserinde ayrıca, Almanya'nın, kendi vatandaşlarında radikal örgütlere yönelik eğilimleri analiz etme konusunda, tıpkı Neonazi dünyasına yönelenleri araştırmada gösterdiği yaklaşımı sergileyerek, bu yöneliş sürecindeki psikolojik ve sosyal etkileri iyi tahlil etmek zorunda olduğunu ve söz konusu insanlardaki değişim bu şekilde anlamaya çalışılması gerektiğini belirtiyor ve bunun için "Erlebniswelt" denilen, bireyin "Deneyim Dünyası"nın iyi analiz edilmesi gerektiğini vurguluyor. Ancak söz konusu bireylerin biyografilerini, yaşamlarında gerçekleşen dönüm noktalarını, temas kurdukları grup ve örgütlerle sağladıkları ilişkileri teferruatlı bir şekilde gözden geçirmeden, bu değişim süreçlerini tanımlayabilmekte güçlük çekileceği de atlanmaması gereken önemli bir ayrıntı olarak varlığını koruyor.

Buna mukabil, International Center for the Study of Radicalisation London yöneticisi Peter Neumann, Batı'da oluşan marjinal radikal örgütleri ve mensuplarını "counter culture" olarak tanımlıyor. Neumann, toplumda var olan genel yapıya marjinal bir muhalefet şeklinin, bir boşluk ve arayış içinde olan gençlere çok çekici geldiğini vurguluyor. Öte yandan yazarın dikkat çektiği ve bazı grupların radikalleşmesinde etkili olan unsurlardan bir diğeri, dünya siyasetinde gelişen olaylar. Bilhassa Bush yönetimi döneminde gerçekleşen 11 Eylül olayları sonrası ABD'nin Afganistan, Irak ve Guantamoda izlediği politikalara tepki olarak gelişen anti-amerikancı düşüncelerin, gençlerin marjinal gruplara yönelmelerinde ve genele muhalif bir konuma gelmelerinde etkili olduğu savunuluyor.

Dünya siyasetinde gelişen olaylara karşı gelişen tepkinin yanı sıra, söz konusu bireylerin toplum içinde yaşadıkları kimlik krizi, aile içi problemler, psikolojik sorunlar gibi unsurların da etkisiyle, hızlı bir marjinalleşme süreci yaşandığı da yazarın iddiaları arasında. Ancak bu tespitlerin bireylerdeki radikalleşmeyi kavrayabilmek için tümüyle yeterli olmadığını da altı çiziliyor. Dolayısıyla, gençlerin neden bu tür radikal gruplara katılım sağladığı sorusuna genel bir cevap vermenin mümkün olmadığı belirtilse de Neumann gençlerde radikalleşme sürecini tetikleyen üç faktörden bahsediyor: Birincisi, bireylerin ötekeleşmeye maruz kalması, yani sosyal hayatta ayrımcılığa maruz kalarak dışlanması, söz konusu bireylerin marjinal gruplara yönelmesini kolaylaştıran etkenlerin başında geliyor. Bu durumda bilhassa kimlik krizi yaşayan bireylerde ortaya çıkıyor. Sosyal hayatlarında aidiyet duygusu gelişmemiş ve arayış içinde olan gençlerin, bir takım örgütlerin ideolojik propagandalarından etkilenmeleri kolaylaşıyor. Diğer bir önemli etken; sosyal ve siyasi alanda patlak veren olaylara karşı gelişen tepkiler. Bilhassa son yıllarda, "Terörle Mücadele" adı altında ABD önderliğinde yürütülen siyaset sonucu birçok ülkede kaos ortamının oluşmuş olması ve dünya kamuoyunun genelinde bir tepkisizliğin var olduğuna inanış, söz konusu

bireylerin bu duruma tepki olarak marjinal gruplara yönelmesi gerçeğini ortaya çıkarıyor. Neumann'ın belirlediği üçüncü faktöre göre ise; bireyin kendisiyle aynı düşünce dünyasını paylaşanlarla iletişim kurarak bir gruplaşmanın oluşmasına meyilli ve ancak bu şekilde kendini bütün olarak hissetmesi dolayısıyla... Marjinal bir grubun oluşmasıyla bireylerin birbirlerini tasdik ederek kendi içlerinde bir dinamizm oluşturması, kendilerinin bu tür gruplara karşı olan aidiyet duygularını da sabitleştiriyor.

Ancak daha önce de belirtildiği gibi, bütün bu olası faktörlere rağmen, yazara göre bireylerde marjinalleşme sürecinin nasıl geliştiğine dair kesin bir tez sunmak mümkün değil. Ve bu husus Batı kamuoyunu daha uzun süre meşgul edeceğe benziyor.

Ancak daha önce de belirtildiği gibi, bütün bu olası faktörlere rağmen, yazara göre bireylerde marjinalleşme sürecinin nasıl geliştiğine dair kesin bir tez sunmak mümkün değil. Ve bu husus Batı kamuoyunu daha uzun süre meşgul edeceğe benziyor.

On yıl önceye kadar tehlikeli olarak gördüğümüz örgütlenmelere sadece Doğulu ülkelerinden gelen bireyler katılırdı, ama artık Almanlar da bu hareketin içinde.

Universitelilere
ve 25 yaş altı
gençlere özel
fiyatlar...

55 yaş üstü
emeklilere
özel fiyatlar...

Çocuklu aile-
lere eğitimler
eşliğinde kreş
hizmetleri...

Almanca
rehberliğiyle
müstakil
kafle...

2013 Mart-Nisan Umresi

Gönüllerin yolculuğu

Islamische Gemeinschaft Millî Görüş
Hadsch-Umra Reisen GmbH
Boschstrasse 61-65
D-50171 Kerpen
T +49 2237 9746-0
F +49 2237 656-319
info@igmghacumre.com

hennes
tour

Türkiye Temsilciliği | Hennes Tour
T +90 332 3515055 (Konya)
T +90 212 6355593 (İstanbul)
info@hennestour.com

[f /IgmghacUmra](#) | [t /IgmghacUmre](#) | [www.igmghacumre.de](#)

Timbuktu'da Silinen Tarih ve Medeniyet Hafızamız

» İLHAN BİLGÜ
ibilgu@gmg.org

Timbuktu'da yıkılan sadece türbeler değil, yakılanlar ise birkaç eski kitaptan ibaret değildir, yok edilen Sahra Müslümanlarının asırlarca muhafaza ettiği tarih ve medeniyet hafızasıdır.

Sultanlar Sultanı Kankan Mansa Musa, "Allah için" inşa ettiği caminin bir gün, (aslında neredeyse 251.000 gün) yine "Allah için" yıkılabileceğini hayal etse idi, Timbuktu'daki Cingerey Ber Camii'ni inşa ederken acaba ne düşünürdü? Veya, sadece Batı Afrika'nın değil zamanındaki tüm İslam dünyasının medar-ı iftihar olacak olan bir medeniyetin kurulduğu bu şehrin İslam adına talan edilebileceğini düşünebilir miydi acaba? Mansa Musa belki, muhalif Müslümanların iktidar hırsı uğruna bu şehri talan edebileceğini düşünebilirdi, ama hiçbir zaman "Allah için" bir medeniyetin en güzide eserlerinin bu hâle getirilebileceğini düşünemezdi. Mansa Musa üzerine bir medeniyet ve

kültür hafızası inşa ettiği yıkılan türbelerin, yıkılan kütüphanelerin ne sebeple tahrib edildiğini hiçbir zaman öğrenemeyecek, ama kendisi her zaman minnetle ve dua ile anılacak; mescidinin müstemilâtındaki türbeleri yıkanlar ise ya nefretle anılacak ya da daha kötüsü unutulup gidecekler.

Timbuktu ve çevre yerlerdeki türbelerin başına gelenler, bir Batı Afrika ülkesi olan Mali'deki gelişmelerin (karma)karışıklığını da ortaya koyuyor. Radyoyu ya da televizyonu açtığımızda bizler, "Batı medeniyetine savaş açmış İslamcı teröristler" in bölgeyi ele geçirdiğini şaşkınlıkla izlerken, bir de bakarız ki, Timbuktu, Goralı Müslümanlar da eş zamanlı olarak tarih ve medeniyet hafızalarının silindiğine ve "şeriat" ile korkutulduklarına şahidlik ediyorlar. Bu da Mali'de hakikaten bir savaşın varlığını gösterir. Ama bu savaş, bir enformasyon, bir sinir savaşından ibarettir. Ve tarafların hiçbirisi gerçek yüzünü göstermemektedir. Herkes düşmanının gerçek yüzünü göstermek isterken, kendi asıl yüzlerini hiçbir zaman ortaya çıkarmayacak şekilde makyajlamaktadır. Bizler de neye, kime (bed)dua edeceğimizi bilemeden maruz kalırız kendi tarihimizden gelen çılgınlığın şiddetine...

Ülkenin önemli bir bölümünü "İslamcı Terörizm"den kurtarmak amacıyla bölgeye askeri operasyonlar düzenleyen Fransa'dan tutun da, "Şeriatın Koruyucuları" rolüne bürünen Ensaru'd Din (Din'in Yardımcıları), Mağrib İttihad ve Cihad Hareketi ile Mağrib El Kaide'si gibi örgütler her zaman gerçek yüzlerini çok itinalı bir şekilde saklamayı becerebilir her nasılsa. "İslamcı teröristler" in şerrinden halkı kurtardığını iddia eden Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, Timbuktu'daki Sankore Camii önündeki kalabalık ile konuşurken, hemen yan sokaklardaki dükkanların neden yağmalandığını, nasıl olup da, yüzlerce Timbuktulunun ev ev dolaşılıp evlerinden alındıktan sonra şehrin bir kenarında kafasına kurşun sıkılmış bir şekilde bulunduğunu ve en önemlisi bugün sayıları 700 bini bulan insanın bu bölgeleri neden terk ettiğini izah edebilecek durumda değildi. Ama o bir kurtarıcı edasıyla Timbuktu'yu ziyaret ederken, ellerindeki silahları ile en masum Müslümanları bile "Allah", "şeriat" adına korkutan, tehdit eden ve önlerine çıkacak olsalar kafalarına kurşun sıkmaktan çekinmeyecek olan

"Mücahid"ler de birden bire yok olup gidiverdi.

Bu "Mücahid"ler arkalarında "Allah razı olsun" diyecek bir insan bırakmadan kaçarlarken, eğer bir hatıra bıraktıysa o da, yakıp yıktıkları türbelerle, "hurafe" dedikleri ama koskocaman bir medeniyetin izlerini taşıyan kitaplarla "şeriat korkusu" hatırasından ibaretti. Lakin, haklarını yememek lazım (!); bir yıldır kontrol altında tutulan Timbuktu, Kidal, Gao gibi şehirlerde korkutuculuklarına rağmen, eski Mali idaresinden daha başarılı bir idare ortaya koymuşlardı. Belki de bugün yüzbinlerce insanın Moritanya, Nijer, Cezayir ve Burkina Faso gibi ülkelere kaçmak zorunda kalmasının arkasında bu gerçek yatmaktaydı.

"Türbe yıkıcılığı" nı İslam'ı "şirk"ten temizlemek olarak anlayan bir zihniyetin, tarih boyunca tüm Müslümanların hürmetle ve minnetle andıkları "selef-i sâlihîn" (doğruyu gösteren öncüler) sıfatı ile nitelenmeyi hak ediyorlar mı acaba? Yıkılmayan, ancak inşa eden selef-i sâlihîn, Kur'an'ı, sünneti hakikaten özüne uygun bir şekilde anlama ve anlatma mücadelesi vermiştir. Onların ise "selef" takıntısı dışındaki tek hünerleri; ellerine silah alıp Müslümanları bu silahla Allah yoluna sokabileceğini zannetmek. Hâşâ Allah'tan çok, elindeki o silaha güvenen bu zavallılar, türbelerin yıkılması ile İslam'ı şirkten temizleyebileceklerini; böylece selef-i sâlihîn'in yolundan gittiklerini zannediyorlar da, Müslümanların kendilerinden neden korktuğunu izah edemiyorlar. Belki de bu, onların umurunda değildir. Ama, kendilerinin nasıl bir konuma düştüklerini anlamaları için Timbuktu'da yıkılan türbelerin ve yakılan o eski eserlerin yağmalandığı sömürge dönemlerini hatırlamaları yeterlidir.

O kitaplar ve türbeler ki, uluslararası emperyalizme 19. yüzyıl, hatta 20. yüzyıl başlarına kadar uzunca bir süre direnme gücü veren yegane temellerdi. Hiç kimse tapınmazdı orada yatan mevtaya. Sadece dua ederlerdi, her fâniye edilecek dua gibi. "Geçenlerde" yakılıp yıkılmadan önce orada sadece dünyanın faniliği ve kulluk hatırlanır, yan taraftaki mescidde ise Allah için secdeye kapanılırdı.

Hasılı, Timbuktu'da yıkılan sadece türbeler değil, yakılanlar ise birkaç eski kitaptan ibaret değildir, yok edilen Sahra Müslümanlarının asırlarca muhafaza ettiği tarih ve medeniyet hafızasıdır.

Mali; Küresel Güçlerin Meydan Muharebesi

ABD'nin Fransa'nın Mali operasyonuna destek vermesi Çin'e karşı bir hamle olarak değerlendirilmektedir. Almanya'nın Mali müdahalesine sessiz kalması ise Çin ile uzun vadeli olarak düşünülen ortak çıkar hesaplarından kaynaklanmaktadır.

» TANER DOĞAN
info@tanerdogan.net

Askeri darbelerin tarihi olduğu Mali'de Mart 2012'de başlayan ülke içindeki çatışmalar, Fransa'nın Ocak ayında ülkeye müdahale etmesiyle farklı bir boyut kazanmış, ve medyanın da desteğiyle konu dünya kamuoyunun gündemine oturmuştur. Her ne kadar Fransa yaptığı operasyonlarla ön planda olsa da, küresel güçlerin Fransa'nın yanında yer almış olması olayların

farklı jeopolitik boyutlarına işaret etmektedir. Bu bağlamda her şeyden önce ABD'nin tutumunu irdelemek gerekir şüphesiz. ABD eski Savunma Bakanı Leon Panetta Ocak ayında yaptığı açıklamada NATO'nun "İslami" teröre odaklanması gerektiğini belirterek ABD'nin 11 Eylül sonrası terörizmle mücadelesini sürdürdüğünü bir kez daha teyit etmiş oldu. Panetta ayrıca gözlerin Asya-Pasifik'e çevrilmesi gerektiğini vurgulayarak ikinci Obama dönemi politikalarına dair ip uçları verdi. Hatırlanacağı gibi, Hillary Clinton ABD seçimlerinin ardından Asya-Pasifik turu yaparak ABD'nin önceliği rotayı çizmişti. ABD'nin Mali olayları çerçevesindeki tutumunu da bu perspektiften ele almak gerekir. Buna göre, Amerika'nın Fransa'ya arka planda destek olması Obama'nın Afrika ve Ortadoğu'ya Bush yönetimine nazaran doğrudan müdahaleden ziyade dolaylı müdahaleyi tercih ettiğini göstermektedir. Nitekim "Arap uyanışı" esnasında da güdülen bu siyasi görüş mümkün. Bu stratejinin bilhassa ABD'nin bölgedeki olumsuz imajının toparlanmasına katkı sağlayacağı ise aşıkardır. Bununla beraber, Amerika'nın genel Afrika politikasını 2007 yılında kurduğu AFRICOM üzerinden değerlendirmek gerekir. Komuta merkezi Almanya'nın Stuttgart şehrinde bulunan Amerika'nın Afrika'daki askeri birliklerinin temel amacı "radikal grupları" kontrol altına alıp Afrika ülkelerini dönüştürerek, petrol ve enerji konusunda yeni imkanlar oluşturmaktır. Mali'deki olaylarla birlikte Amerika'nın AFRICOM'u daha etkili hale getirmek istediğinin de altını çizmek gerekir. Cezayir, Tunus, Libya ve Nijer gibi ülkelere yeni üsler kurmaya çalışan ABD, gerek askeri, gerekse ekonomik destek sağlayarak bölge ülkeleri üzerindeki egemenliğini sağlamlaştırmayı amaçlamaktadır.

Çin Afrika'yla olan bağlarını genişletiyor

Mali'deki küresel dengeler bağlamında yapılan muharebenin şifrelerini çözebilmek için Çin'i dikkatle izlemek büyük önem arz etmektedir. Çin'in son dönemde Afrika'da enerji ve ekonomi alanında ciddi adımlar atması bölgeyi yakın markaja aldığına açık bir göstergesidir. Çin'in Afrika'daki ticaretinin 2011 yılında 166 milyar dolara yükselmesi başta ABD olmak üzere küresel aktörlerin kitadaki etkisini azaltmaktadır ve bu durum bazı çevrelerde endişeye yol açmaktadır. Ve bu gelişmeler doğ-

rultusunda, ABD'nin Mali operasyonuna destek vermesi Çin'e karşı bir hamle olarak değerlendirilmektedir. Almanya'nın Mali müdahalesine sessiz kalması ise Çin ile uzun vadeli olarak düşünülen ortak çıkar hesaplarından kaynaklanmaktadır. Nitekim Alman Kalkınma Bakanı Dirk Niebel, "Çin ile Afrika konusunda ortak adım atmayı planlıyoruz" diyerek Almanya'nın Çin ile ekonomik işbirliğine devam etmeyi ve Afrika'dan elde edilecek "kâr"a ortak olmayı amaçladıklarını belirtmiştir.

Batı Medyası

Batı medyasının Mali'deki olayları yansıtırken kullandığı dile dikkat çekmek ve küresel dengelerin sadece müdahaleyle kalmayıp medya boyutuyla da psikolojik algıları etkilediğinin altını çizmek de bu bağlamda önem arz etmektedir. Haber ajanslarının kullandığı "radikal İslamcılar", "şeriatçı teröristler" ve "İslamcı terörizm" gibi terim ve tamlamalar 11 Eylül'de küresel ölçekte kullanılmaya başlanan İslamofobik dilin devam ettiğini bariz bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Mali Fransa'nın Afganistan'ına dönüşüyor

Fransa'nın geleneksel Batı Afrika politikasının Senegal, Fildişi Sahilleri ve Mali'den yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda Fransa'nın yaptığı işgalin farklı bir öneme sahip olduğu anlaşılacaktır. Hollande'in Kasım ayında Afrika'daki sorunların diplomasiyle halledilmesi gerektiğini savunurken birkaç ay içinde tutumunu değiştirip "Mali'deki sorunlar ancak askeri müdahaleyle çözülebilir" diyerek Mali operasyonunu başlatması ve Şubat ayında yaptığı açıklamada, ne zaman ülkeyi terk edeceklerine dair bir tarih verememesi Mali'nin bir yönüyle Fransa'nın Afganistan'ına dönüştüğünü ya da yakında dönüşeceğini göstermektedir. Yine eski Fransa Cumhurbaşkanı Alain Juppé'nin konuyla alakalı olarak, "Zaferden söz etmek şimdilik mümkün değil." şeklinde bir açıklamada bulunması Fransa'nın yaptığı hesapların daha başlangıçta pek tutmadığına işaret etmektedir.

Bununla birlikte son olark ifade etmek gerek ki, bölgede İslam'a olan rağbetin artmasının küresel hegemonik güçleri rahatsız ettiğini ve ülkede sağlayacakları istikrarsızlıkla kültürel, dini ve ahlaki anlamda dejenerasyona sebep olmayı amaçladıklarını yinelemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye'nin son yıllarda yetiştirdiği en önemli isimlerden biri Akif Emre, yayıncılıktan gazeteciliğe, köşe yazarlığından belgeselciliğe, pek çok alanda parmak ısırtan işlere imza attı ve atıyor. Emre ile Arap coğrafyası ve Ortadoğu'daki gelişmeleri, Müslüman halkların durumunu konuştuk...

Akif Emre ile Ortadoğu ve İslam Coğrafyası Üzerine

» AHMET FARUK ÇAĞLAR
a_faruk@hotmail.fr

2010 yılının son günlerinde başlayan ve birçok ülkeyi etkileyen Arap uyanışını (baharını) hakikaten bir uyanış olarak nitelemek mümkün mü? Yoksa bir uyandırılma mı söz konusuydu? Daha açık ifade etmek gerekirse, bu değişim ya da değişim talebi gerçekten Arapların kendilerinden mi kaynaklandı, yoksa buna maruz mu kaldılar?

Her şeyden önce ifade etmeliyim ki, Arap uyanışı, Arap baharı kavramsallaştırması oryantalist bir ima içeriyor, yani burada şöyle bir oryantalist Batılı bakış açısı var: Arap, Doğu, İslam durağandır, hareketsizdir; despot yönetimler altındadır ve bu bizatihi onların kültürlerinden kaynaklanır. Dolayısıyla bu tanımlama şu tespiti peşisıra getiriyor: Araplar uyan/uyuşuk yığınlardı ve birdenbire Ortadoğu'da bir direnişe geçtiler. Bu uyanış kurgusu aslında bir yanılısma ve bizatihi olup bitenleri belli kavramsal çerçeveye sıkıştırıp tanımlayarak yönlendirme girişiminin bir parçası. Araplar ilk defa isyan etmiyor, ima edildiği gibi ilk defa uyanmış da değiller...

Arap kültüründe var mı bir isyan kültürü, yani isyan etmişler midir sürekli?

Tarihe gitmeye gerek yok, yakın döneme bir gö-

zatalım. 1980'den bu yana Tunus'ta, Cezair'de Arap baharının başladığı hemen hemen tüm ülkelerde büyük ayaklanmalar vardı ve bunlar hep kanla bastırıldı. Hatta siyasal katılım imkanlarının kısıtlanmasına rağmen insanlar temel taleplerini dile getirmenin yollarını aradılar. Bu, zaman zaman şiddet içerse de belli bir dinamizmin var olduğunu gösterir.

Eğer bir provakasyon aranacaksa şu sorulmalı; daha önce kitlesel gösterileri kanla bastıran yönetimler neden bu kez kanlı bir yönetime başvurmadılar? Soru budur aslında. Hiçbir toplumsal olay tek başına provokasyonla izah edilemez. Siyasi sonuçları olan hiçbir olay da sebepsiz, kendiliğinden olamaz. Dünyanın en kritik bölgesinde yer alan bu ülkelerde bir toplumsal hareketlenme oluyorsa dünya sistemine şekil veren, ağırlığını koyan güçler de buraya müdahil olacaklar demektir. Diyelim ki bunlar tamamen olağan, kendiliğinden oluşmuş hareketlerdi... Böyle olduğunu varsaysak bile bölge üzerinde hesapları olan güçler gelişmekte olan hareketleri ya yönlendirir ya kontrol etmeye çalışır; eğer işine gelmiyorsa engeller, engelleyemiyorsa kontrol etmeye çalışır, yönlendirir.

Onu da yapamıyorsa gelişmelerden fayda devşirmeye çalışır.

Evet, yani başka bir yönteme geçer. Burada potansiyel olarak bölgede devrimci diyebileceğimiz bir kitlesek hareketliliği, ayaklanmayı gerektirecek bütün şartlar vardı: Yoksulluk ve yoksunluk duygusu hakimdi. Bölgede despot yönetimler, ekonomik adaletsizlikler, siyasal anlamda özgürlük sorunları vardı. Dünyanın en büyük yeraltı kaynaklarına sahip olmalarına rağmen fakirlik ve gelir dağılımında adaletsizlikler yaşıyorlardı... Dolayısıyla siyasal ve ekonomik sebepler olduğu gibi onurları çiğnenmişti bu halkların. Yani, ciddi anlamda sefalet içindeydiler ve özgürlük sorunları vardı. Sonuç olarak, patlamaya hazır bir ortam mevcuttu.

Fakat bunların kontrol dışı olarak, tamamen kendi doğallığında, belli bir mecraya dönüştüğünü söylemek de mümkün değil. En azından olaylar patlak verdikten sonra bu süreç kontrol altına alındı ve yönlendirildi. Ne yönde yönlendirildi? Bu olaylar, küresel sistemin kontrolünden çıkacak yeni bir siyasal yapılanmanın oluşmasını engelleyecek şekilde yönlendiriliyor, kontrol altına alınmak isteniyor. Hatta Batı kültürüne, dünyaya açık yeni jenerasyon sosyal medya üzerinden örgütlendiler, iletişime geçtiler, isyan ettiler gibi romantik açıklamalar aslında naif kalır. Tüm bu altüst oluşları sosyal medya örgütlenmesine indirgemek gelişmelerin nedenini hafife almak olur. Her şey bundan ibaret değil ama şunu da biliyoruz; bazı sivil toplum örgütleri, birtakım toplumsal liderler, özellikle de gençler üzerinde çok ciddi eğitim çalışmaları yapıldı. Ciddi kaynakların dağıtıldığını; bunun Amerikan fonlarından yapıldığı vs. biliniyor. Gizli saklı şeyler değil bunlar. Diğer taraftan bunlar ne kadar etkili, ne kadar kendiliğindedir? Bunu zaman gösterecek ama şunu söyleyebilirim: Arap baharı denilen olayda muhatap olan ülkelerin hemen hepsinde bir patlama potansiyeli zaten vardı. Şu anda bu isyanı destekleyen küresel güçler bundan iki yıl öncesine kadar bu tür isyanları acımasızca bastıran liderlere destek olmakta idiler. Yani o despotik yönetimlerin bu talepleri bastırmasına destek veriyorlardı. Şimdi demek ki, yeni bir dünya kuruluyor, yeni bir siyasal sistem kuruluyor, bu sistemin gereklerine uygun bir şekilde yeni siyasal yapılanmalar, dengeler oluşması isteniyor. Bu dengeler içerisinde uyumlu ve uygun hale getirilmeye

çalışılıyor bu isyan potansiyeli. Olay budur. Yoksa kimse Tunus'ta bir seyyar satıcının birileri adına yahut birilerinin parasıyla kendisini yaktığını iddia edemez. Toplumsal talepler karşısında yeni aktörlerin devreye girerek süreci kontrol etme çabalarından söz edilebilir ama süreç bitmiş değil.

Yani şu anda eskiye nazaran çok daha karışık bir ortam, bir kaos var ve bunun neye evrileceği de bu sorunun cevabını verecek diyorsunuz.

Tabii, netleşmiş değil. Özellikle İslami hareketler açısından bu nereye varacağı sorusunu önemserim. Çünkü bu olaylarla birlikte İslami hareketler de evriliyor. Bu ülkelerin temel dinamikleri önemli ölçüde İslami hareketler üzerine kurulu. Yani İslami hareketleri yok sayarak o ülkelerdeki hiçbir toplumsal, siyasal olayı açıklayamazsınız.

Ortadoğu'daki paradigmaların değişimiyle İslami hareketlerin dönüştüğünü de müşahade etmekteyiz. Örneğin 84 yıl önce kurulan İhvan

hareketi ideolojiden, idealizmden uzak, daha pragmatist bir siyaset anlayışı sergilemekte (mi?). “Müslümanlar iktidarı ve ekonomik gücü elde ettikten sonra değerlerinden uzaklaşarak, bir iddiayı savunup ve bir teklif sunmaktan vazgeçtiler.” demek mümkün mü?

Bu süreçte öyle bir tehlike görünüyor. Benim durduğum yerden baktığımızda İslami hareketler temel taleplerini ve iddialarını gerçekleştirecek bir

iktidar arayışından çok kendilerini iktidara getirecek talepler üretme yönüne meyil etmekte istidadı gösteriyorlar. Yani iktidar olmama pahasına ilkelerini ve iddialarını sürdürme gibi zorlu bir yolu tercih etmek yerine, her ne pahasına olursa olsun iktidar olalım, ama ondan sonra uygulayabildiğimizi uygulayalım gibi bir pragmatizm sergileniyor. Genel manzara bu. Bu, Binali yönetimi veya Mübarek dönemi daha iyiydi anlamına gelmiyor. Fakat bölgenin bir bakıma istikbali, umudu olma potan-

siyeli taşıyan İslami hareketlerin, küresel sistemle entegre olarak, küresel sistemin isteklerine uygun siyasetler üreterek ehlileştirilmesi gibi bir tehlike var. Bunu ciddi bir tehlike olarak görüyorum. Yani en azından retorik düzeyde Gannuşi, İhvan Hareketi'nin sözcülerinin yaptıkları açıklamalarına baktığımızda ciddi bir muhafazakarlaşma gözleniyor. Bunu reel politik de zorlamış olabilir.

Sorun şurada; despotik rejimler devrilirken, statükonun aynen sürdürülmesi mümkün değildi. Ama alternatif bir siyaset, bir dünya öneren İslami hareketlerin iddialarından vaz geçme pahasına sürece dahil olup olmama sorunuyla karşı karşıyayız. Eski, despotik rejim giderken yerine küresel sistemle uyum şartıyla iktidar rüşveti önerilmektedir.

Pratikte idealler arasında her zaman bir boşluk olması beklenir. Özellikle siyasetin pratikleri ve zorlamaları karşısında ideal olanın gerçekleştirilemediği bir realite. Ancak daha iktidar olmadan, iktidar rüşvetini kabul etmek baştan kaybetmek demektir.

Üstelik güç dengeleri içinde İslami hareketlere yarım iktidarlar verilerek başarısız gösterilmektedirler. Dolayısıyla alternatif olma imkanlarının ellerinden alınma ihtimali hayli fazladır. Çok erken iktidar olurlar ve muhtemelen başarısızlığa mahkum edilirler ve alternatif olma seçenekleri de ellerinden alınmış olur. Böyle bir tehlike ciddi olarak var, ki bu tehlikeyi şundan da görebiliyorsunuz: Model olarak Türkiye'yi almış olmaları bile bizatihi ideolojik olarak ne kadar dehşetli bir savrulmaya doğru yönlendirildiklerini gösteriyor. Yani İslam dünyasında, İslam'ın bir dünya görüşü olarak gündeme getirilmesinin, yaygınlaştırılmasının fikir babalığını yapmış hareketlerin Türkiye'deki siyasi hareketleri örnek almaları gibi tuhaf bir durumla karşı karşıyayız.

Gerçekten alıyorlar mı?

Ne kadar alıyorlar bunu zaman gösterecek. Ama en azından retorik olarak öyle bir öykünme söz konusu. Ve ciddi olarak model alma yönünde de bir ilişkileri olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla bu süreç İslami hareketlerin bence alternatif olma imkanlarını elinden alan bir ucuz pragmatizme savrulma tehlikesine dönüşebilir. Ya başarılı olurlarsa? Zaten tarihte bu tür toplumsal olaylar üzerine de yüzde yüz kesinlikle konuşulamaz. Hele bir toplumsal isyan oluyorsa bunun üzerinden 5-10 yıl geçmeden

üzerinde yorum yapmak her zaman yanıltıcı olabilir. Biz şu anda bu tarihe tanıklık eden insanlar olarak bir resim çekmeye çalışıyoruz. Devam eden bir süreç var. Ve süreci etkileyen faktörler üzerinden bir yorum yapmaya çalışıyoruz. Zaten şu anda yaşanan olaylara baktığımızda da, ideolojisiz, lider-siz, ortak siyasal hedefleri olmayan bir toplumsal hareketten bahsediyoruz. Yazılarımda kavramsal-laştırdığım gibi bu hareketlerin en belirgin ortak özelliği, “apolitik hareketler” olmaları... Yani tek ortak söylemleri: Mübarek gitsin! Başka hiçbir şey söylemediler.

Gidince ne olacağına dair hiçbir öngörülerini yok...

Evet. Bu çok apolitikleştiren bir şeydi ve başka bir örneği de yoktu. Dolayısıyla verilen iktidarda apolitik iddialar üzerinden verilecek bir iktidar olacaktı veya ona zorlanacaklardı; yahut da ayrışma yaşanacaktı. Şu anda çok erken uç veren Mısır'daki olaylar da bu ayrışmanın örneği. Yani İhvan gerçekten iddiasını sürdürerek mi iktidar olacak, yoksa iktidarı ele geçirmek adına pragmatist tutum mu izleyecek. Çok idealize etmeden siyasetin pratiği içinde bir şeyler yapmak isteyebilirler, ki bu da mümkün. O vakit bu hareketleri fazla abartmadan, devrim gibi yaldızlı ifadelerle süslemeden değerlendirmek lazım. Bu ülkelerde tüm halk kesimleri arasında rejimlerle en fazla başı derde giren İslami hareketlerdi. Her dönem adeta dayak yediklerini unutmamak gerekir. Ancak var olan tehlike bu hareketlerin adeta hadım edilmek istenmesi ve liderliğin de Türkiye modeli ile gözünün kamaşmasıdır.

Ancak belli bir bedel göze aldığı vakit orada sahici olur. Ama günübürlük bir takım pragmatist hareketlerle, küresel ilişkilerle devrim sonuçları elde etmek -ki bu devrim mi değil mi o da tartışılır- başka bir olay. Devrim demek çok naifleştirir ve içeriğini boşaltan sıradan pragmatist muhafazakar siyasi harekete dönüştürür.

Yani küresel kapitalizmle işbirliği yapacaklar mı yapmayacaklar mı bunu göreceğiz...

Bu aslında modern dünyadaki bütün Müslüman toplumların sorunu. Küresel aktörlerle olan ilişki biçimi çok belirleyici olacak. Daha teorik anlamda moderniteyle, sosyo-ekonomik boyutta küresel faktörlerle kurulan ilişki... 20. yüzyılın ilk yarısı İslam dünyası için post-kolonyalizm sonrası ulus devletler çağıydı. Bu, bu coğrafyanın siyasal

kültürüne aykırı bir şeydi. Ve bu denge elli yıl korundu. Şimdi ulus devlet çağının sonuna gelindi, daha farklı küresel ilişkiler, sistemler kuruluyor. Küreselleşme, buradaki ulus devletlerin sınırlarını esneterek, saydamlaştırarak ulus devleti ve yönetimlerini dönüştürüyor. İslam toplumları küreselleşmeye karşı hem direnen hem de ona alternatif olan toplumlardır. Böylesine bir iktidar alanı açılarak aslında küreselleşmeyle, kapitalizmle olan temel çelişkisini ortadan kaldıracak sonuçlar doğurmasından korkuyorum.

Böyle bir tehlike var yani...

Çünkü dünyada halen modernizme ve dolayısıyla da kapitalizme direnen tek kültür havzası olarak İslam dünyası kaldı. Neden?

Direnen?

Evet, hala direnen. Hem hayat tarzı, hem önerdiği ekonomik-siyasal modelleri, hem de önerdiği insan tipiyle kapitalizm ve modernizme muhalif, uzlaşmayan değerler ihtiva ediyor. Yani hala helal ve haramdan bahsediyorsa, israftan bahsedebiliyorsa, bireysel düzeyde bile olsa, her Müslüman kapitalizme kafa tutuyor, alternatif sunuyor demektir. Bu hal potansiyel olarak dehşetli bir meydan okumadır. Hiçbir kültür, ne Rus, ne Çin ne Budizm ne Hinduizm bu anlamda böyle bir meydan okuma içermiyor. Onlarıncı ancak mistik motivasyonlar, takviye eden işlevler yüklenebilir ama İslam gücü elinde olmadan bile küresel sisteme karşı sahip çıktığı değerler sistemiyle alternatif oluşturabilir ama bu durum aynı zamanda tehdit de oluşturuyor, meydan okuyor...

Selefilerin siyasette daha aktif olmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sünni-İslami hareketlere denge unsuru olabilecekleri fikrine nasıl yaklaşmak gerekir?

Selefilik ayrı bir olay; bir de son anda çıkan bu Selefilik gerçekten çok marjinal bir hareket. Tarih, din yorumlarına bakarak bir alternatif olmaları, bir sistem kurmaları zor görünüyor. İdeolojileri gereği çok reaksiyoner bir hareket. Siyasal anlamda, mesela Mısır'da tamamen Suud desteği ile gelişen hareket görünümündeler. Genel anlamda da baktığımızda o kültür reaksiyoner özelliklere sahip, tepkisel düşünce ve hareketlerden kurucu, inşa edici bir medeniyet misyonu beklenemez. Yani imanlarını sorgulamıyorum ama sosyal ve siyasal gerçekliklere dayanarak ne alternatif olabilirler ne

de kurucu irade sergileyerek İslam medeniyetine katkı yapacak yeni bir açılım sergilebilirler. Ama doğası gereği çok yıkıcı olabilirler.

Avrupa özelinde Selefler özellikle gündeme getirilip, Müslüman imgesinin belirleyicisi oluyorlar sanki. Ve bir adım ötesinde, Müslüman eşittir terörist algısının toplumun bilinçaltına işlenmesi neticesi doğuyor. Bu durumu nasıl okuyup, nasıl bir tepki vermeli? Gelişmelere karşı nasıl daha uyanık davranmalı Avrupalı Müslümanlar?

Zaman zaman bu tür şeyler kullanılır. Bir zamanlar Avrupada terörist İrandı...

Humeynici olmak terörist olmaktı..

Evet, Humeynici imgesi üzerinden korku yaratıldı. Sonra Vahabilik, şimdi Selefilik. Bunlar zaman zaman çıkarılan şeyler ama hepsinde ortak olan, Müslüman eşittir şiddet üreten... Müslüman toplumların Arap, Türk, Laz, Çerkez oldukları için değil hepsi Müslüman oldukları için, kültürlerinden kaynaklanan bir şiddet ve terör barındırdığı tezi var. Yani kültürlerinin doğal sonucu olarak şiddete eğilimlidirler tezinin güncele uyarlanmasıdır.

Fakat bu sadece akademik ve entellektüel bir yanılsama değil, siyasal bir proje... Bu siyasal proje yeri geldiğinde Selefleri kullanır, yeri geldiğinde başkalarını kullanır. Eklektiktir, dolayısıyla şu anda bir terör şiddet kıskacına alınmış bir İslam imajının oluşması lazım, onun somutlaştığı tipoloji de selefilğe tekabül ediyor, şu an için. Ama birkaç yıl sonra başka bir akım olabilir bu. Yani Selefilğin ne olup olmadığı önemli değil, orada hesaplaşma Müslümanlıkla...

Ve bununla ne yapılmak istendiğini anlamak lazım...

Tabii... Yani kimse şunu sorgulamıyor: İslam dünyasına baktığımızda hemen her yerde şiddet var. Medya üzerinden bakan sıradan bir dünya vatan-daşı, Avrupalı İslam dünyasının hemen her köşesinde, özellikle Ortadoğuda şiddetin hakim olduğu algısını edinir. Bir yönüyle gerçekliği olan bir algı. Toplumlarla siyasal sistemler arasında gerilim varsa, siyasal taleplerin meşru yollarla temsil edilmesinin önü kesilmişse, ülke belli bir azınlığın tekelinde yönetiliyorsa, en doğal talepler bile şiddetle bastırılıyorsa zaman içinde kimi siyasal grupların yeraltına çekilmesi kaçınılmazdır. Ve yasal yollardan ifade

edilemeyen taleplerin şiddete başvurularak elde edilebileceği düşünülebilir. Üstelik askeri ya da siyasal diktatörlükler dünya barışı, dengeleri adına küresel aktörlerce yıllarca destek görmüşse onların baskı altında tuttuğu toplumların tepkileri de ya şiddet içerecektir yahut kontrolden çıkıp kitlesel isyana dönüşecektir. Dahası bu toplumların Batı ile de sağlıklı ilişki kurmalarını engelleyen bir durumdur. Sorunların kaynağını Batıda arayan bir nefret psikolojisi ister istemez gelişecektir.

Ve modern dünya tarihindeki en uzun süreli iktidarlar da Ortadoğudaki iktidarlardı. Hüsnü Mübarek'ten başlayın, otuz yıldan az iktidarda kalan yok. Bunlar kimin desteğiyle, hangi dengeleri muhafaza ile iktidarda kalabiliyordu? Bir, İsrail dengisini korumak. İsrail endekli bir uluslararası denge kurulmuştu burada. İki, bölgedeki yeraltı zenginliklerinin kontrol dışına çıkmasını engelleyecek bir mekanizma kurmak. Yani kontrol dışı iktidarlar oradaki yeraltı zenginliklerinin kontrolünü ve servetinin dağılımı meselesinde ciddi pay sahibi olacak, ona göre bölüştürecek. Şöyle bir manzara var: Dünyanın en zengin yeraltı kaynaklarının üstünde yaşayan insanlar dünyanın en fakirleri. Buradan normal bir toplumsal yapı çıkar mı? Bu elbette şiddet üretir. Şiddeti üreten o insanlar mı yoksa bunca çelişki içerisinde yaşamaya mecbur bırakılan, icbar edilen toplumların yöneticileri mi? Bu soruyu sormadığınız vakit dışarıdan bakmakla, bu kültür şiddet üretiyor gibi basmakalıp bir algı çıkar ortaya. Bu çok politik, siyasal bir söylemdir. Ciddiye alınmaz ama geçerli olan da bu maalesef.

Davos çıkışından sonra Ortadoğuda popülerleşen Tayyip Erdoğan ve Türkiye artık yerini Muhammed Mursi ve Mısır'a bırakıyor gibi. Bu değişimi Mısır'ın geçmişte Ortadoğunun amiral gemisi olmasına ve tarihteki eski yerine tekrar kavuşmak istemesine yormak mümkün mü? Yoksa Mısır'ın iradesinin dışında, başka bir takım merkezler rol değişimi mi gerçekleştirmek istiyor?

Ortadoğuda üç tane devlet vardır: İran, Türkiye, Mısır. Mısır Arap dünyasının doğal lideridir zaten. Türkiye tarihi, geçmişi, devlet geleneği, Osmanlı mirası vs. gibi yönleriyle istese de istemese de zaten bölgede ağırlığı olması gereken ülke. Ama bu zamana kadarki politikalar onu Ortadoğudan uzaklaştırmaya icbar etmişti. O tarihsel kopukluğun üzerine birazcık Ortadoğuyla ilgilenince ister istemez birden

sanki yepyeni bir şey keşfedilmiş gibi oldu. İran da Türkiye gibi tarihsel derinliği olan, güçlü devlet geleceğine dahip ve rekabet halinde bir ülke.

Türkiye'nin Ortadoğu'yla ilgilenmesi kötü bir şey mi, olumlu bir şey mi? Elbette olumlu bir şey. Ama bu olaya çekinceli yaklaşmamızı gerektirecek şey bu etki ve ilginin çok fazlasıyla abartılmış olması. Yani bir Türk devlet adamı "bundan sonra Ortadoğu'da Türkiye'nin izni olmadan kuş bile uç-

mayacak" diyorsa burada çok abartılı, amacı aşan bir durum var demektir. Yani Türkiye'nin gerçekten yapabileceği olumlu şeyleri de engelleyen bir söylemdir bu. Türkiye'nin diğer Müslüman halklarla kültürel, siyasal alışverişe geçmesini, yakınlaşmasını, dayanışmasını kimse küçümseyemez, çok önemli bir şeydir. Ancak Türkiye'nin belirleyici olması ve Türkiye'nin izni olmadan bölgede hiçbir şey olmayacak demek için her şeyden evvel ekonomik güç gerekir. Türkiye'nin ekonomik gücü son

on yılda onla mı çarpıldı, böyle bir şey var mı, yok. Askeri kapasitesi onla mı çarpıldı, yok. Ama ne oldu? Bir imaj çalışması var. Daha önceden yapılmayan şeyler yeni yeni yapılmaya başlayınca tarihsel duygusallıklarla birlikte özdeşleşen bir imaj var. Ama bu sadece imaj. Yani müdahil olmak istediği vakit elindeki angajmanları belli, argümanları belli, kullanabileceği imkanlar belli. Dolayısıyla değil Türkiye, Ortadoğu kendisi kendi kaderi üzerinde tam anlamıyla karar verecek durumda değil hala. İşte Suriye olayı Türkiye'nin kapasitesinin ne olduğunu çok basit biçimde gösterdi. Yani retorik, temenni güzel şeyler, herkesin hoşuna gider ama sahaya indiğinizde farklı realitelerle karşılaşıyoruz. Keşke şu formülasyon olsa, olabilse: İran, Türkiye, Mısır üçü bölgede bir temel strateji ile ortak hareket etmiş olsa o zaman Ortadoğu'da gerçekten çok farklı şeyler olur. Yani ikisi bir araya gelse, üçüncüsü itiraz ediyor; öbür ikisi bir araya gelse diğeri karşı çıkıyor. Böylesine yıpratıcı bir rekabet var, yarış değil ama yıpratıcı bir rekabete dönüşüyor. Tabii Mısır yeni yönetimiyle eskiye göre daha Türkiye'yle uzlaşacak gibi görünüyor ama öbür taraftan İran'la uzaklaştı. Türkiye, dikkat edilirse bir iki yıl önce İran'la yakındı, Mısır'la uzaktı. Şimdi Mısır'la yakınlaştı, İran uzaklaşıyor. Bu yıllardır devam edegelen bir şey, denklem: 2+1 şeklinde. İdeal olan üçünün bir araya gelmesi. Coğrafya için en tehlikeli şey ise -bölgenin yumuşak karnı da diyebiliriz- mezhep eksenli bir çatışmanın, bölünmenin meydana gelmesi, o fay hattının açığa çıkmasıdır; en büyük tehlike bu. Ve maalesef bu son gelişmeler gittikçe bu hattı derinleştiriyor. Buna engel olmak için Türkiye, Mısır, İran herkesin, bütün bölgesel güçlerin üzerine büyük sorumluluk düşüyor...

Son olarak, Ortadoğu'daki değişimle birlikte genelde Batı'nın, özelde ABD'nin "alternatifsizlik"ten dolayı artık İslami hareketlerle zorunlu işbirliği yapacağı yorumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu işbirliğiyle birlikte "İslami hareketler artık küresel sistemin parçası olma yolunda daha hızlı ilerleyecek" denilebilir mi?

Sadece küresel sistemle, Amerika'yla alakalı değil. Herhangi bir yerle, bir güç ilişkiye geçiyorsa orada toplumsal, siyasal merkezle de işbirliği yapmak ister. Sevsin veya sevmesin bu bölgenin en dinamik unsurları İslami hareketler. Dolayısıyla İs-

İslami hareketler yok sayılarak bir şey yapılamaz. İslami hareketler küresel sistemle uzlaştıktan sonra, kendisi içeride başörtüsü, ibadet, toplumsal hayat vs. gibi kültürel normlar, sosyal hayatta nasıl davranıldığı, Amerika'yı fazla ilgilendirmiyor. O bizim ortodoks Kemalistlerin sorunu; yani şekilcilik üzerinden modernlik yapma işi. Amerika'nın öyle bir derdi yok. Küresel sermayeye pazar açılmışsa, Ortadoğu kapıları açılmışsa, tüketim toplumu haline gelmişse, faiz vs. gibi birtakım temel değerler üzerinde bir çekince kalmamışsa diğer yönde de bir sorunu yoktur. Mübarek zamanında da anayasada devletin dini İslam yazıyordu, teorik olarak İslam devletiydi. Mısır'da halkın da, "resmi olarak" devletin de sekülerizm diye bir derdi yok. Zaten o maddeyi değiştirmek istemiyor. Dolayısıyla burada esas olan, olması gereken, teyakkuzda bulunması gereken İslami hareketlerin kendileri. Yani iktidar rüşveti karşılığında ilkelerinden taviz verecek veya ilkelerini ortadan kaldıracak bir sürece girmemeleri. Siyaset bir uzlaşmadır, evet, ve her zaman ideal olmayabilir. Bu reel politiktir. Ama ilkeleri değiştirmeye yönelik bir zihniyet dönüşümü yaşıyorsa bu tehlikelidir. Yani esas dikkat çekilmesi gereken nokta şu: Artık, İslami hareketlerin, düşünürlerin, kendi iddialarından kuşkuya düştükleri bir süreç yaşıyor. Yani temel siyasal tasavvurlarını paradigma değişimine uğratarak, "bu zamana kadar konularda yanlış" düşünüyormuşuz diyen özür dileyici bir dil geliyor. Bu zihniyet dönüşümü getirebilir, uzun vadede esas tehlikeli olan budur. Yoksa hayatın akışına müdahil olmak anlamında siyaset yapmak pratik çözümler üretme sanatıdır. Bu siyasal pratikler uğruna temel paradigmalarda çözümlenmesi yaşıyorsa bu noktada durmak, düşünmek, sorgulamak gerekir.

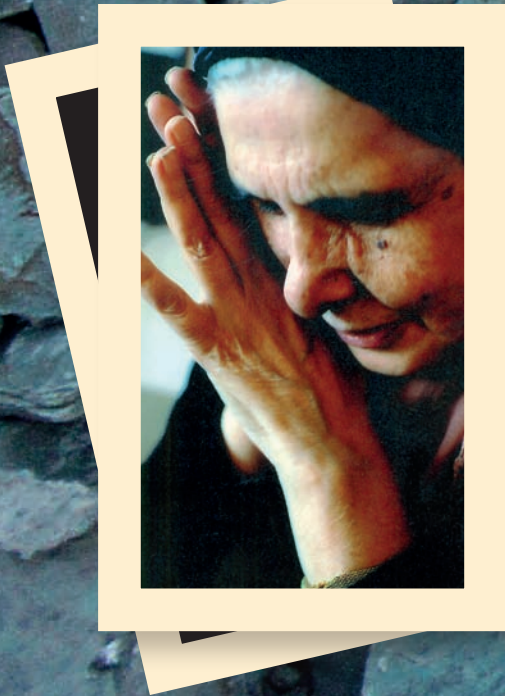
Şu andaki liderlerin söylemlerine baktığınızda bir zihniyet dönüşümü yaşandığı görülüyor. İktidar olsa da olmasa da sorun burada bence. Temel İslam algısında, İslam siyaset teorisinde, çağdaş dünyanın geldiği noktadaki İslam düşüncesinin dini duruşunda, daha doğrusu yorumlanışında bir problem var. Bu da muhtemelen bu hareketlerin çok fazlasıyla dar anlamda iktidar endeksli düşüncelerinin sonucu. Bir şekilde, "ne olursa olsun iktidar olalım" yaklaşımının tarihsel siyasal medenlerini anlayabiliyoruz. Bunca baskı, yoksunluk, sürgün, işkencelerden geçmiş bir toplumun nefes

alabileceği bir alan bulma talepleri anlaşılır bir şey. Sosyolojik olarak da, insani olarak da anlaşılır bir şey. Fakat ideal olarak reel politiğin dışında fikir üreten, yazan, çizen, söz söyleyen insanların "ideal olanı" günlük pratiğe, pragmatizme kurban etmemeleri gerekir. Altını çizmek istediğim husus da bu. İdeal olanı koruduğun müddetçe bir takım iniş çıkışlar yaşasan da sonuçta neyin eksik olduğunu bilirsin ve o eksikliği tamamlamak üzere bazı

şeyler yapılabilirsin. Fakat maalesef reel politikte başlayan tavizler kalıcı oluyor, kalıcı oldukça da zihniyet dönüşümü sağlıyor.

Bunu yaşamış bir toplumuz biz. En iyi bizim bilmemiz lazım. Bir de Mısır'ın bilmesi lazım, benzer tecrübeyi onlar da yaşadı. Diğerleri sömürgeleşme süreçlerinden geçtiler ama bütün bu tecrübeden sonra aynı pragmatizm tuzağına düşersek "modern" değil fakat başka bir şey oluruz. Yani hem bize hem de diğer tarafa yazık olur.

Şizofreniden Sufiliğe: Ayşe Şasa

Hayatı hakikat arayışı ile geçmiş bir sufinin portresi...

Şifayı modern tıpta değil İslamiyet'te bulunduğunu söyleyen Şasa tasavvufu tanıdıktan sonra Batı dünyasının böylesi bir manevi tecrübeden yoksun olduğu için insanın ruhunu anlayamadığına kanaat getirir.

» AYŞE MİMAROĞLU
cezaem@hotmail.de

Ayşe Şasa gerek sanatçı kişiliği gerekse benzerine az rastlanır hayat hikayesiyle tanınmaya değer güzide bir şahsiyet. 1941 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Türk sinemasının tanınmış senaristlerinden, yazar Ayşe Şasa, içinde doğduğu ayrıcalıklı dünyanın ve geniş imkanların keyfini sürmek yerine daha altı-yedi yaşından itibaren çevresini gözlemlemeye ve varlık hakkında sorular sormaya başlayan, ömrünü kendi deyimiyle "truth", yani hakikat arayışına vakfemiş bir insandır. Henüz on altı yaşında Şişli La Paix Hastanesi'nin önünden geçerken "Hakikate vasıl olmama vesile olacaksa, yolumun bu hastaneden geçmesine razıyım" diye geçirir içinden. Gerçekten de sonu "hakikat"e varan kutsal yolculuğunda Ayşe Şasa'nın yolu bir hastane odasından geçecektir.

İçerisinde dünyaya geldiği elit zümrenin Tanzimat döneminden kalan yabancı bakıcı çalıştırma geleniğinin bir neticesi olarak ebeveynleri tarafından II. Dünya Savaşı sırasında Avrupadan göçmek zorunda kalmış Yahudi, Katolik, Protestan ve Gregoryan dâdılara emanet edilir. Ailesinin sırf Avrupalı oldukları için idealize ettiği, fakat kaçıp geldikleri savaşın travmatize etmiş olduğu bu mürebbiyelerden hem ruhi hem de fiziksel anlamda şiddet görenek büyür Şasa. "Çocuklarınızı bize teslim edecek ve hiçbir şeye karışmayacaksınız" diyerek kendilerini ağırduan satan mürebbiyeler eğitimlerini üstlendikleri Türk çocuklarını Noel ve Paskalya gibi Hristiyan bayramlarında kiliseye götürerek kendi geleneklerine uygun yetiştirmeye çalışırlar. Kızlarının "iyi bir Batılı" olarak yetişmesini arzu eden ebeveynleri tarafından teslim edildiği bu ecnebi dadıların Hristiyan ve Yahudi etkilerine maruz kalan Ayşe Şasa hayatının ileriki dönemlerinde ciddi bir kimlik bunalımı yaşar. Yalnız ve iletişimsiz geçen bir çocukluk ve ilk gençliğin ruhunda açtığı derin yaralar onun yakasını uzun süre bırakmayacak ve Şasa tam on sekiz sene devam edecek olan ağır bir psikolojik bunalım yaşayacaktır.

On iki yaşına geldiğinde mürebbiyelerden kurtulmuş fakat bu defa da kendini bir Amerikan okulu olan Arnavutköy Kız Koleji'nde bulmuştur. Amerikalı hocalarının talebiyle Kafka, Camus ve Sartre'nin eserlerini okumaya başlayan Şasa, bu yıllarda Avrupalı yazarların kalemlerinden dökülen nihilizm ve karamsarlıkla tanışır. Daha önceki tecrübelerinin de etkisiyle, ailesinin onlardan biri gibi yetişmesini arzu ettiği Batılıların temelde mutsuz insanlar olduğuna kanaat getirir.

Onu baleye, resme ve müziğe yönelmek isteyen ailesine karşın onların hor gördüğü Türk sinemasına atılmaya karar verir. Onsekiz yaşında sinemaya atıldığında, doğup büyümüş olduğu "elit" zümreyi

filmlerinde işlemek ve büyük öfke duyduğu bu çevreyle hesaplaşmak ister, senelerce maruz bırakıldığı iletişimsizliğin acısını da beyazperde aracılığıyla dindirmeyi umar. Bu vesileyle yavaş yavaş sinemacıların ve solcu aydınların çevresine adım atan Ayşe Şasa'nın yolu meslek hayatı boyunca Kemal Tahir, Yılmaz Güney, Aziy Nesin, Atıf Yılmaz, Atilla Dorsay, Yaşar Kemal gibi Türk kültür hayatının tanınmış simalarıyla keşişir ve içlerinde Son Kuşlar, Ah Güzel İstanbul, Hacı Arif Bey ve Gramofon Avrat gibi filmlerin de bulunduğu birçok senaryoya imza atar.

Oldukça geniş yelpazeli fakat köksüz bir eğitime tabi tutulduğunu belirten Ayşe Şasa görünüşte çok parlak bu eğitim sisteminin manevi bir temelden yoksun olduğunu ve bunun da onu metafizik ve ahlaki her türlü değeri yok sayan nihilizme sürüklediğini söyler. Ailesinin de dahil olduğu Batı taklitçisi burjuva sınıfına ve Batı kültürüne olan tepkisiyle Sol ideolojiye yönelmişse de bir süre sonra solculuğun da bir çeşit Batıcılık olduğunu anlamasıyla yaşadığı buhran derinleşir. Daha sonra Kemal Tahir'in etkisiyle yerli ve köklü gelenekle ilgilenmeye başlar, fakat o dönem sahip olduğu materyalist ve marksist dünya görüşüyle geleneğe bakmanın kendisini daha çok açmaza ve bunalıma sürüklediğini anlar. Ve nihayet bir gün şiddetli bir kriz geçirerek hastaneye kaldırılır ve kendisine dünyaca ünlü bir uzman tarafından atipik şizofren tanısı konur. Doktorları kendisine bundan sonra hayatını eskisi gibi sürdüremeyeceğini, hatta yazıp çizemeyeceğini söyler.

Bir gün eline Thomas Kuhn'un "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" adlı kitabı geçen Şasa, bu kitap ve silesiyle Batı biliminin ideolojik bir kurgudan ibaret olduğuna ikna olur. Bilimin kendi kurallarına ve kalıplarına uymayan her şeyi reddeden tavrının ve bilimsellik adına sergilenen bu taassubun bütün manevi değerleri yok saydığını ve böylelikle insanın mutluluğuna engel olduğunu anlar.

Bu yeni bakış açısı Şasa için farklı bir düşünce iklimine açılan ilk kapıdır, fakat hayatının asıl dönüm noktasını İbnü'l Arabî'nin "Füsüsü'l-Hikem" adlı kitabıyla tanıştığı 1981 yılı teşkil eder. Şifayı modern tıpta değil İslamiyet'te bulduğunu söyleyen Şasa taassuvu tanıdıktan sonra Batı dünyasının böylesi bir manevi tecrübeden yoksun olduğu için insanın ruhunu da anlayamadığına kanaat getirir. Kendisinin de anlam vermediği büyük bir istekle yurt dışından İngilizce tercümesini sipariş ettiği ve onun İslam taassuvuna yönelmesinde muazzam bir rol oynayan Füsüsü'l-Hikem adlı eser aynı zamanda 30 yaşından 48 yaşına varıncaya dek pençesinde kıvrandığı ağır sinirsel rahatsızlığa da şifa olur.

Onun hayatı, kendisinin de ifade ettiği gibi "hep bir arayışın, hakikat arayışının özeti"dir. ✨

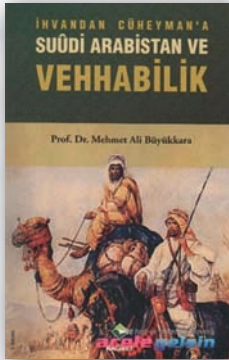
Bir Ruh Macerası

Ayşe Şasa
TİMAŞ YAYINLARI

“İslam bizi geri bıraktı, Batı karşısında yenilgilerimizin sebebi İslamdır!” hükmü, giderek bir inanç, bir yaşama biçimi halini aldı. Bunu da modernlik kisvesi altında hınç ve taassupla dolu telkinler halinde yaydılar; bu tür ideolojilere ve akımlara neredeyse meşruiyet kazandırıldı... Bu yanılgıların ortasında doğdum ve yetiştim. Gerçeğin ise tam tersi olduğunu pek çok bedel ödeyerek idrak ettim.

İhvandan Cühetmana Suudi Arabistan ve Vehhabilik

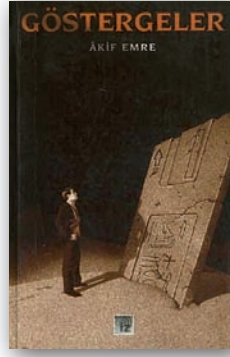

Mehmet Ali Büyükkara
RAĞBET YAYINLARI

Din Suudi Arabistan'da İslamiyet'in Vehhabi yorumu mudur? Vehhabilik sadece Suudi ülkesine özgü ve Suudilere ait bir dini anlayış mıdır? Söz konusu muhtemel tehdit

bizzat Vehhabilik'den mi kaynaklanmaktadır? Vehhabiler İslamcı mıdır? Ya da her İslamcı Vehhabi midir? Araştırmamız Suudi Arabistan'ın son yüzyıldaki din devlet ilişkilerini akademik metotlarla analiz ederek yukarıdaki sorulara yanıt bulmayı amaçlamaktadır.

Göstergeler

Akif Emre
İZ YAYINCILIK

Toplumların kimliğini ve aidiyet bilincini yansıtan göstergelerin yansılmasıyla geçiştirilmeyecek önemi vardır. Zaten kendi göstergelerini üretmeyen veya kendi göstergelerine yaslanmayan toplumların medeniyet üretme ihtimalleri yoktur. Modernleşmeyi, toplumun beslediği tüm geleneklerden kopuş olarak algılayan Türk elitinin, kendi modernleşme geleneğini oluşturup oluşturmadığı bugün bile çok ciddi bir sorun olarak canlılığını koruyor.

İslami Köktencilğin Tarihi Temelleri

Mehmet Zeki İşcan
KİTAP YAYINEVİ

1888 yılında Osmanlı-Alman yakınlaşması ve bunun sonucunda Almanya'nın giderek Osmanlı Devleti'nde nüfuzunu arttırması en çok Osmanlı'nın eski müttefiki İngiltere'yi rahatsız etmiştir. Çünkü Almanya, dünya gücü olmayı hedeflediğini ortaya koymuş ve Berlin-Basra demiryolu hattı ile İngiltere'nin Hindistan yolu için potansiyel bir tehdit unsuru haline gelmiştir. Bundan sonra ise Almanya durumunu güçlendirmek, İngiltere ise etkinliğini muhafaza etmek amacıyla, mevcut ilişkileri ve etkinlikleri çerçevesinde Osmanlı Devleti'nde çok yönlü bir nüfuz mücadelesine girişmişlerdir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“Her nefis
mutlaka ölümü
tadacaktır.”

„Jede Seele
wird den Tod
erfahren.“

(Sure Anbiya, [21:35])

En acılı
gününüzde
yanınızdayız.

Beistand,
wenn er am
nötigsten ist.

İslam Toplumu Millî Görüş
IGMG Cenaze Yardımlaşma Derneği
Boschstr. 61-65 · D-50171 Kerpen
T +49 2237 97930-22 | -33 · F +49 2237 97930-30
cenaze@igmgukba.org

25. IGMG Avrupa Kur'ân-ı Kerîm Tilavet Yarışması

31 Mart 2013 | Pazar | Saat: 13³⁰
Stadthalle Hagen | Wasserloses Tal 2 | D-58093 Hagen